

Komunitator

➤ **Občina in krajski družno nad makadam**

➤ **Ločeno zbiranje odpadkov je naša prihodnost**

➤ **Zamenjali mehki jez na Idrijci**

➤ **Partizanske bolnice Franje ni več**

PAKET UGODNOSTI OKTOBER JE DOBER

» Spet je tu. Mesec vsega dobrega.«

V Finančni skupini Nove KBM dodajamo darilo našim strankam. Tako boste poslovne in zasebne finančne želje še lažje uresničili. Paket ugodnosti Finančne skupine Nove KBM vas že čaka v poslovalnicah po Sloveniji.

Obiščite nas! Svetovali vam bomo in poiskali najugodnejšo ponudbo za vas.

DVAKRAT DOBRO

Od vsake sklenjene storitve iz paketa ugodnosti v oktobru bo Finančna skupina Nove KBM Zvezi prijateljev mladine Slovenije podarila 1 evro!

DOLGOROČNI DEPOZITI PREBIVALSTVA

Izkoristite posebno ugodnost pri vezavi v evrih nad eno leto in nad dve leti – oktobrsko povišanje obrestne mere za depozite za **0,2 odstotne točke**, ne glede na znesek vezave!

NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE

Oplemenitite svoj denar! V oktobru lahko prihranite strošek odprtja trgovalnega računa - **12,52 evra**.

ENKRATNO NALOŽBENO ZAVAROVANJE PRIZMA RASTOČI TRGI II

Za brezskrbno prihodnost vas in vaših najbližjih: ob sklenitvi naložbenega življenjskega zavarovanja Prizma Rastoči trgi II izkoristite **20 % popust** na premoženjsko zavarovanje OPA! Zavarovalnice Maribor.

KREDIT TAKOJ

Načrtujete večji nakup ali zimske počitnice? S Kreditom takoj hitro in enostavno do gotovine v višini do **21.000 evrov**, z odplačilom do **5 let**. Za vse komitente Nove KBM in v oktobru tudi za **nekomitente!**

ZA MLADE

Posebno za osnovnošolce, dijake in študente - zdaj je pravi čas: v oktobru ti ob odprtju računa O'Mega, BRD ali BRŠ podarimo **13 evrov** na varčevalni račun. Odloči se zdaj in izkoristi še kaj iz našega oktobrskega paketa ugodnosti.

RENTNO VARČEVANJE

Želite varno naložiti svoje prihranke? Ob odprtju rentnega varčevanja vsakemu varčevalcu ob prvem pologu podarimo **25 evrov**.

NALOŽBE V VZAJEMNE SKLADE

Vplačila v izbrani sklad iz ponudbe KBM Infond v oktobru **brez vstopne provizije!**

STANOVANJSKI KREDIT

S sedaj zares ugodnimi obrestnimi merami, dodatnim **20 % popustom** na stroške odobritve kredita ter možnostjo družinskega kredita bo vaš novi dom še bližje. Podarimo vam še **20 % popust** na premoženjsko zavarovanje OPA! Zavarovalnice Maribor. Primerjajte nas z drugimi!

AVTOMOBIL KREDIT IN LEASING

Z nižjimi obrestnimi merami za Avtomobil kredit ali s sklenitvijo leasinga pri KBM Leasing in družbi Gorica Leasing lažje do novega avtomobila. Podarimo vam še **10 % popust** Zavarovalnice Maribor za osnovno zavarovanje vašega vozila. Dodatnih **20 % kredita** pa vam lahko izplačamo v gotovini. Izberite najboljšo možnost zase.

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
080 17 50

Oglejte si našo ponudbo na spletni strani www.nkbm.si in si naredite informativni izračun.

Paket ugodnosti velja do 31. oktobra 2007.

Znejdena gospadine

"Hane, ki je pa mesu?!"

"Dragina ga je snidla. Dej pa mene mal pašlatat!"

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 367, 051 689 204 • **Sodelavci:** Marija Benčina, Radovan Bolko, Špela Hvalec, Niko Jereb, Alenka Jezeršek, Janez Kavčič, Mateja Kavčič, Jože Kenk, Žiga Kogej, Erik Logar, Dejan Novakovič, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Bernarda Uršič, Domen Uršič • **Fotografije:** barehanded.info, Špela Hvalec, arhiv ICRE, arhiv GJV, arhiv Nika Jereba, arhiv Janeza Kavčiča, Erik Logar, arhiv Mestne knjižnice in čitalnice Idrija, arhiv Mestnega muzeja Idrija, Uroš Modlic, arhiv Občine Idrija, arhiv PBI, Ajda Podobnik, Gorazd Šemrov, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Bojan Tavčar, Marija Trušnovec, arhiv Jovana Ivana Uliča • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 7500 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** selitev.

Vsebina

- **4 Komunalna infrastruktura**
Letošnjo jesen po krajevnih skupnostih na Idrijskem novi metri asfalta
- **5 Telekomunikacije**
Ker nam bo veliko vrnjenega, smo v preteklosti očitno veliko vložili v razvoj telefonije
- **7 Komunalna**
Ločeno zbiranje odpadkov naša cenejša prihodnost
- **14 Obisk**
Kaj so delale uršulinke v Idriji?
- **17 Gospodarstvo**
Kolektor pomagal v neurju prizadetemu dolgoletnemu poslovnemu partnerju Domelu
Prihodnje leto bo poslovanje podjetij zaznamoval nadaljnji pritisk na zniževanje cen
- **36 Naravne nesreče**
Neurje odneslo partizansko bolnico Franjo
- **37 Spominjanja**
Ivan Seljak Čopič eden najvidnejših idrijskih akademskih slikarjev
- **39 Udarništvo**
Brigadirski zdravo idrijskih dijakov

Foto: Gorazd Šemrov

Ko jeseni zorijo asfalti

Marija Benčina

Ko bomo ob novem letu vlekli črto pod bero letošnjega leta in ugotavljali, ali je bila letina dobra, bomo prav gotovo enotnega mnenja, da smo imeli rodovitno jesen. Ni tolika bogata s svojimi običajnimi naravnimi darovi, čeprav se tudi glede tega ne gre preveč pritoževati, bogatejša je s plodovi, ki jih naši predniki – tisti, ki so bili mladi tam nekje na začetku prejšnjega stoletja – sploh niso poznali.

Letošnji jesen namreč »zorijo« asfaltne prevleke na javnih poteh našega podeželja. Dobra letina se je napovedala že sredi poletja, ko se je v sredini julija zaključila prva asfaltacija javne poti, za katero so bila zagotovljena sredstva v občinskem proračunu, soudeležbo pa so dali tudi krajanjani.

To posebno vrsto »španovije« je potuhtal zdajšnji idrijski župan **Bojan Sever**, ko je v predvolilnem času na shodih po krajevnih skupnostih največkrat slišal, kako slabe so ceste, kako se v idrijski občini vanje bore malo investira in kako močno to vpliva na življenjske pogoje ljudi našega podeželja. Kot dolgoletni občinski svetnik je predobro poznal proračun, da bi mogel obljubiti, da »po volitvah vse drugače bo«, saj so skozi proračun začrtane prioritete, ki jih je le težko obiti. Pa je našel varianto, ki so jo ljudje ocenili kot dobro. Ponudil je dve tretjini proračunskega denarja za asfaltacije povsod tam, kjer bodo ljudje sami pripravljene prispevati eno tretjino. V to tretjino pa se ne šteje le denar, ki ga priložijo k tistem iz proračunske malhe, pač pa se kot soudeležba šteje tudi njihovo vloženo delo, če sami izvedejo pripravljala dela na cesti. Prav to pa je tisto, zaradi česar so se ljudje te ponudbe oprijeli, saj so pripravljene delati in delo opravijo dobro, morda celo boljše od za to registriranih podjetij, saj vedo, da delajo zase in bolje kot bo narejeno, dlje bo trajalo. Poleg tega, da tako prihranijo denar, se je izkazalo, da ima tako sodelovanje še en pozitiven učinek, če gre verjeti izkušnji krajanov Hudega Kota v zaselku Zadlog, kjer so prvi dobili 600 m asfalta po tej novo izumljeni metodi. Ko so po zaključku del medse povabili župana, da bi si na terenu ogledal njihovo novo pridobitev, pa seveda še tisti del makadama, za katerega nameravajo posrkati nekaj proračunskih sredstev prihodnjega leta, so mu zaupali, da skupna prizadevanja na cestišču niso prinesla le novega asfalta, temveč tudi nove odnose med krajanjani. Skupno delo in trud sta se nadgradila v skupno druženje in praznovanje in tudi za pomenek z županom se jih je zbrala večina, da o tem, kaj vse so skrbne gospodinje pripravile za »likof«, sploh ne govorimo.

Novoga asfalta so se letos prvi veselili krajanjani Hudega kota v KS Črni Vrh

Ko je bil led prebit, se je gradbena mehanizacija selila v KS Dole in tu dala novo obleko dvema odsekoma javnih poti v Idrško – 370 m v Lešetnici in 400 m Kočne. Do sredine avgusta so bila končana tudi dela v Masorah, kjer je v smeri proti Krnicam (proti Jezeru) asfaltiranih 500 m v klanec speljane ceste. Predsednik KS Krnice-Masore **Slavko Strel** je izjavil, da bi tako asfaltiral kar naprej, saj ga to pot niso doletele nobene posebne skrbi. **Kavčičevi** in **Magajnetovi**, katerim nov asfalt največ pomeni, so se namreč za vse potrudili tako rekoč sami, za konec pa na Kavčičevi domačiji pripravili snidenje vseh, ki so do asfalta pomagali. Izvrsten sveže stisnjen hruškov mošt ni šel v slast le številnim čebelam, ki so tisto sončno soboto sklenile preživeti z nami, izdatno smo si ga privoščili prav vsi. Še najmanj ga je verjetno uhitela pokušati gospodinja Mojca, ki je ponovno dokazala svoj sloves prijazne in zgovorne gostiteljice.

Tudi našo najvišje ležečo vas Vojsko so obiskali cestarji

Še pred jesenjo je bilo modro opraviti dela tudi na Vojskem, saj se ve, da tam prve mrzle sape rade kaj belega rodijo. Pa je lepšo, predvsem pa vozilom prijaznejšo podlago, dobila cesta Vojsko-Hum v dolžini 180 m in 250 m na Rovtarjev Vrh. Sredi septembra pa so dozoreli asfalti v Kanomlji. Pri ribogojnici je nova

prevleka dolga 180 m, v Novinčejše pa 415 m, čeprav bi ga tu želeli, tako kot večinoma povsod, še kak meter več, a kaj ko vsak dodatni meter gloda luknjo v proračunski vreči. V Novinčejše so stroji brneli ravno v času hudega neurja, ki je idrijsko občino s katastrofalnimi posledicami, ki so jih občutile sosednje občine, sicer obšlo, vseeno pa je bilo kvalitetno pripravljeno cestišče poškodovano do take mere, da je bilo potrebno sanacije.

Zato se je gradbena mehanizacija preselila v KS Spodnja Idrija, na relacijo proti Pod griču, kjer 440 m novo asfaltirane ceste ob

Cesta Pod grič je sedaj prijaznejša vozilom in sprehajalcem

Idriji, ki se nadaljuje v sprehajalno pot, prispeva k lepšemu izgledu okolja, razveseljuje voznike, povečuje pa tudi tamkajšnji promet otroških vozičkov. Kdo ve, morda bodo pa novi asfalti ugodno vplivali tudi na demografijo.

Kljub neurju je bila tudi cesta v Novinčejše končana, pa tudi tista, ki vodi od Čibeja proti Žgavcu in sodi na območje krajevnih skupnosti Spodnja Idrija, kjer so oktobra izvedli še asfaltacijo 120 m javne poti v Sp. Kanomlji na relaciji Sedej-Jereb, Pintar. Tudi novo nastalo naselje Razpotje je dobilo 120 m asfalta na javni poti proti Lomu in 360 m na odseku Prekovše-Pleče. Tako je moralo biti, da bi se komu ne naredila pika, kot radi rečemo, saj je bilo enega majhnega koščka asfalta že prej deležno naselje Rejcov grič, s katerim je Razpotje delilo porodne popadke pred lanskimi volitvami.

V KS Godovič letos asfaltacij javnih poti s soudeležbo krajanov ni bilo, bila pa sta iz sredstev državnega proračuna asfaltirana dela dveh javnih poti, po katerih je urejen obvoz zaradi zaprtja godoviškega predora, ki je končno dočkal dolgo obljubljanu obnovo.

Prvi teden oktobra so nove metre asfalta merili v krajevni skupnosti Ledine, kjer je bilo položenega 3200 m² asfalta,

in sicer v Mrzlem Vrhu – pri Likarju, v Ledinskih Koritih in Ledinskih Krnicah – do Tavčarja.

► Kjer so se začetek oktobra srečevali gradbeni stroji, se danes na novem asfaltu srečujejo avtomobili

Da ne bi bila jesen rodovitna le na vasi, vmes dozori še kakšna preplastitev idrijske ulice. Sanirana je bila Gradnikova ulica, del Tomšičeve ulice, del Ulice O. Župančiča in Ulice Jurija Vege, del slednje pa bo moral počakati na zaključek obnovitvenih del naše realke, ki dobiva vse lepšo podobo, kar si naša mati učenosti seveda tudi zasluži. Pokrpan je bil tudi Trg sv. Ahacija,

kjer bo nenazadnje poslej tudi plesati lažje. Tik pred zimo, meseca oktobra, pa je bila sanirana tudi cesta na Čerinovše.

Poleg asfaltacij javnih poti, ki smo se jim podrobneje posvetili, so se izvajala dela tudi na lokalnih cestah, kjer pa celotno investicijo financira proračun. Asfaltiran je bil 700 m dolg odsek ceste Idrijska Bela-Krog (Zadlog), 500 m makadama manj je na cesti Sovodenj-Ledine, asfaltno prevleko v dolžini 1300 m pa je dobila še lokalna cesta Ledinsko Razpotje-Gore, kjer je bilo izvedeno tudi odvodnjavanje.

V veliko zadovoljstvo vseh – krajanov, župana in občinske uprave – je realizacija investicij, ki izboljšajo življenjske pogoje občanov. Še posebno zadovoljstvo pa je dejstvo, da so še stvari, ki nas razveselijo, predvsem pa, da so še ljudje, ki znajo skupaj delati in se doseženih rezultatov skupaj veseliti. In temu smo bili v letošnjem letu kar nekajkrat priča, saj tako rekoč vsepovsod projekt asfaltacije krajanji kronajo s prijetnim druženjem vseh, ki so pri delu združili moči in sredstva.

Glede na to, da se prav v teh dneh začnajo prva izplačila vlaganj občanov v javno telekomunikacijsko omrežje in ker

► Z novo asfaltirane ceste Sovodenj-Ledine so danes razgledi še lepši

zneski niso zanemarljivi, je pričakovati dobro asfaltno letino tudi prihodnje leto. Že ptički namreč žvižgajo tisti največkrat slišani stavek dobitnikov »telefonskega« denarja:

»Kar bom dobil za telefon, bom v asfaltu dal tampon!«

Pa saj je prav tako, denar mora krožiti, sicer se menda lahko še usmradi. Tega pa se nam v idrijski občini, ob številnih idejah naših občanov, katerim severni veter, ki v naših krajih v zadnjem času vztrajno vleče, plamen še dodatno razpiha, zagotovo ni bati.

Vračanje vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje

Jože Kenk

Zakon o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje je državni zbor RS sprejel dne 27. 6. 2002. Zakon je določal, da so upravičenci do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje Telekom Slovenije d. d. le fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali za druge do 1. januarja 1995 sklepale pogodbe s pravnimi predniki Telekoma Slovenije d. d. in SIS za poštni, telegrafski in telefonski promet ter še to ne v celoti, ampak samo v določenem odstotku (npr. 20 % za pogodbe, sklenjene od leta 1974 do 1980 in 40 % za pogodbe, sklenjene od leta 1991 do 1994). Zato je Vseslovensko združenje upravičencev do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje predlagalo predhodni zakonodajni referendum v zvezi s predlogom zakona o spremembah in dopolnitvah predmetnega zakona. Na referendumu, ki je bil izveden 19. 1. 2003, smo državljani

odločili, da imajo pravico do vračila vlaganj upravičenci ne glede na datum sklenitve pogodbe ter da se plačani znesek po pogodbi, ki predstavlja vlaganja v telefonske centrale, medkrajevne vode in krajevna telefonska omrežja, v celoti povrne v denarju.

Predmetni zakon je bil od sprejema kar štirikrat dopolnjen in spremenjen. Po končni verziji zakona je osnova za vračilo vlaganj vrednost, izhajajoča iz pogodb, povečana za vrednost vložene dela in materiala ter zmanjšana za priključnino in prispevek SIS-u, namenska sredstva iz državnega proračuna ter stroške hišne inštalacije in terminalske opreme. Dejanskim končnim upravičencem, to je fizičnim osebam, pa so vrnjena le dejanska vlaganja, to so vlaganja, ki so jih izvršili v denarju, delu in materialu. Sredstva, ki so bila pridobljena za gradnjo iz občinskega proračuna, sponzorstev in donacij, pa pripadajo lokalni skupnosti (krajevni skupnosti ali občini), nameniti pa jih je

mogoče izključno za investicije v infrastrukturo. Slednja sredstva niso predmet delitve fizičnim osebam.

Ker je bil občinski odlok o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje na območju Občine Idrija sprejet že leta 2002, ga je bilo potrebno uskladiti z zakonom, istočasno pa določiti tudi postopek priprave seznama dejanskih končnih upravičencev. Občinski svet je spremembe in dopolnitve občinskega odloka sprejel na svoji seji 4. 10. 2007. Za pripravo navedenih seznamov so zadolžene posamezne krajevne skupnosti, v katerih so v osemdesetih letih prejšnjega stoletja gradili javno telekomunikacijsko omrežje, nad izvedbo pa bedi petčlanska komisija, ki jo je imenoval župan iz prejšnjega mandata.

Idrijska občina je sklenila z državnim pravobranilcem, ki zastopa zavezanca za vračilo vlaganj, tj. Republiko Slovenijo, že vse poravnave. Slovenska odškodninska družba pa je na Občino Idrija nakazala tudi že večino sredstev po poravnava. Občina Idrija bo iz naslova vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje prejela 858.485,00 eurov, okoli 17 % teh sredstev bodo prejele krajevne skupnosti (največ KS Črni Vrh - 48.130,37 eurov in Ledine - 44.335,18 eurov), preostali del pa bo izplačan dejanskim končnim upravičencem. Ker je od datuma vlaganj poteklo v večini primerov več kot dvajset let, je nekaj prvotnih vlagateljev v tem obdobju tudi že umrlo, nekaj pa je svoje stanovanjske hiše s telefonskim priključkom vred prodalo ali izročilo. V tem primeru kot dejanski končni upravičenci nastopajo njihovi dediči oziroma novi lastniki. Svojo upravičenost do vračila morajo dokazati s sklepi o dedovanju oziroma drugo ustrezno listino.

Pričakovati je, da bodo skoraj vsi dejanski končni upravičenci prejeli nakazana vračila v tem oziroma naslednjem mesecu. Čas izplačila se bo podaljšal le za tiste, ki niso primarni vlagatelji in morajo za izplačilo predložiti ustrezno dokumentacijo. Vse navedeno pa velja le za tiste vlagatelje, ki so vlaganja v javno telekomunikacijsko omrežje opravili preko krajevnih skupnosti. Ostali, ki so imeli sklenjene individualne pogodbe s PTT podjetjem, so morali zahtevek vložiti sami. Z njimi pa bo državno pravobranilstvo sklepalo neposredne poravnave, seveda če jih že ni.

Zvišali smo obrestne mere! NLB Postopna varčevanja NLB Depoziti

NLB Skupina

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15,

Ločeno zbiranje odpadkov

Polona Šemrl

Podnebne spremembe, ki smo jim priča, so posledica našega načina življenja. Množično potrošništvo nas je pripeljalo do tega, da ne vemo, kam bi z vsemi odpadki. Teh je iz dneva v dan več. Ker se nekatere da tudi reciklirati oziroma predelati, so komunalna podjetja uvedla ločeno zbiranje odpadkov. Podatek, da je potrebno za tona papirja posekati 17 dreves, ki vsako posebej prečisti 25 kilogramov onesnaženega zraka v enem letu, tona recikliranega papirja pa porabi 64 odstotkov manj energije, polovico manj vode in kar za 74 odstotkov zniža emisije nevarnih snovi v zrak, reši 17 dreves in ustvari petkrat toliko delavnih mest kot ena tona papirja narejenega iz lesa, je dovolj zgovoren dokaz, da vsaj razmislimo o ločenem zbiranju odpadkov, če tega že ne počnemo.

Istrijska Komunala je prve zabojnike za ločeno zbiranje papirja in kartonske embalaže ter stekla postavila leta 1996, tem so v Idriji in Spodnji Idriji po dobrih desetih letih dodali še zabojnike za odpadno plastično in kovinsko embalažo. Danes je v idrijski občini postavljenih 58 na novo

prisiljena voziti na neko drugo še delujoče odlagališče. Prav zaradi tega, tako Leoni, bodo ločenemu zbiranju odpadkov namenili še več pozornosti. Torej:

- **med odpadni papir in karton sodijo:** časopisi, revije, zvezki, knjige, prospekti, katalogi, pisemske ovojnice, pisarniški papir, ovojni papir in papirnate nakupovalne vrečke, ne pa tudi embalaža za tekoča živila (mleko, sokovi, voda, mehčalec), z živilii pomazana in prepojena papirnata in kartonska embalaža, folija od čokolade, samokopirni, povoščeni in plastificiran papir, celofan, natron vreče lepila, cement, apno, krmila, tapete, higienski papir (brisače, prtički, robčki).

- **med odpadno stekleno embalažo sodijo:** steklenice živil, pijače, kozmetike in zdravil, kozarci vložnih živil, druga steklena embalaža, nikakor pa ne okensko, avtomobilsko in drugo ravno steklo, steklo svetil, pleksi steklo, karbonsko steklo in druge vrste stekla iz umetnih nekremenčevih surovin, laboratorijsko in drugo ognjeodporno steklo, keramika, kamenje.

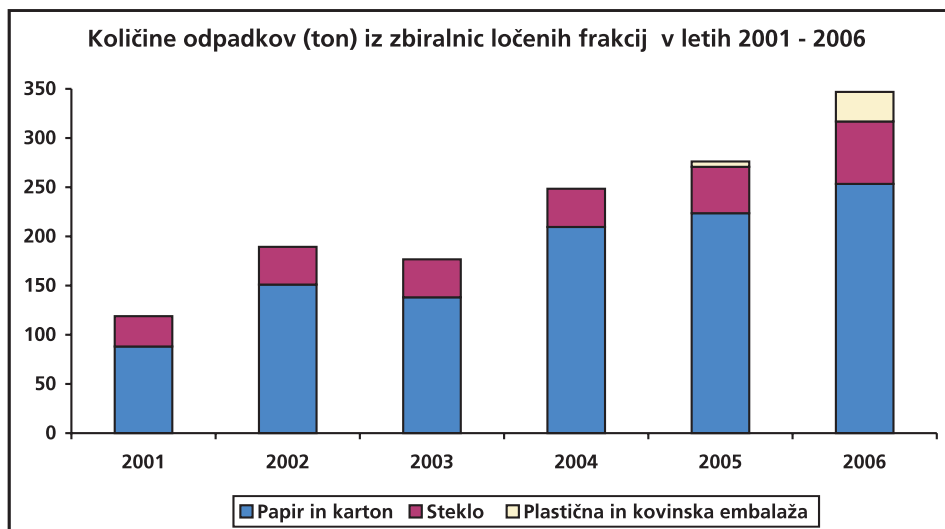
jogurta ...) in stisnjena (kartonske škatle plastenke, pločevinke). Občanom je na voljo tudi zbirni center v Ljubevču, kamor

Zbirni center v Ljubevču

lahko pripeljejo in oddajo večje kose različnih odpadkov, če prenavljajo stanovanje, hišo, so zamenjali pohištvo itd. ali si naročijo kontejner, ki ga jim pripeljejo na želeni naslov, polnega odpeljejo in odpadke pregledajo in dajo v ustrezen zabojnik. Z ločenim zbiranjem odpadkov se bo zmanjšala tudi količina gospodinjstskih odpadkov, ki jih bo potrebno voziti drugam. Od količine teh odpadkov bo namreč odvisna tudi cena ravnanja z odpadki. Ta se kljub postavitvi ekoloških otokov in nakupu novega vozila za odvoz smeti in s tem povezanimi stroški ni spremenila.

Da je ločeno zbiranje odpadkov pomembno in da bi bilo potrebno ljudi še dodatno osvestiti, se strinjajo tudi krajevni svetniki, ki so to problematiko obravnavali v eni od točk na zadnji seji Krajevne skupnosti mesto Idrija. Predlagali so, da bi v samem središču mesta pripravili več akcij, s katerimi bi ljudi spodbudili k ločenemu zbiranju odpadkov, da bi veljajo razmisliti o nadzorniku, ki bi skrbel za to, da ljudje odpadke odvržejo v pravi zabojnik in sankcijah za kršitelje. Prav odpadki so eno od področji, ki jim mora idrijska občina nameniti posebno pozornost, če želi uresničiti svojo namero in si kot ena prvih občin v Sloveniji pridobiti okoljski standard.

opremljenih ekoloških otokov. Zbrane količine odpadkov kažejo, da so občani iz leta v leto bolj osveščeni. Kot pravi vodja dejavnosti ravnanja s komunalnimi odpadki na idrijski Komunali **Marko Leoni**, morajo občane pohvaliti, saj je podjetje Slopak, ki skrbi za reciklažo odpadkov, Komunalo izpostavilo kot primer dobre prakse. Ta namreč skoraj ne beleži zbranih odpadkov, ki bi jih bilo potrebno zaradi narobe odvrženih smeti, zavrniti.

Ker bodo po letu 2008 odlagališče v Raskovcu zaprli, bo Komunala odpadke

- **med odpadno plastično in kovinsko embalažo sodijo:** plastenke pijač in živil, čistil, pralnih sredstev, plastični kozarci in lončki, plastične vrečke in folije, embalaža za tekoča živila (tetrapak), pločevinke živil in pijač, nikakor pa ne plastična embalaža nevarnih snovi in njihovi ostanki in kosovni plastični predmeti (otroške igrače, plastični stoli).

Marko Leoni opozarja, da mora biti embalaža izpraznjena (brez ostankov mleka,

Eden od ekoloških otokov v Idriji

ENKRATNO VPLAČILO
SAMO DO
31. 10. 2007

IN ZMAGOVALEC ... BOSTE VI!

www.triglav.si

Seveda če boste pravočasno zaupali svoja sredstva enkratnemu Naložbenemu zavarovanju z izbiro jamstva glavnice Svetovne Gazele Zavarovalnice Triglav. Najbolj perspektivna svetovna podjetja

preko sklada zasebnega kapitala čakajo na vas! Odigrajte glavno vlogo - in vložite že danes! Vse podrobnosti na www.triglav.si.

Predstavništvo Idrija
Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel: 05 372 76 00
tel: 05 372 10 90
tel: 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

 triglav

MODRA ŠTEVILKA
080 555 555

Pogled na inovativnost v Sloveniji

Bernarda Uršič

Gotovo je zanimanje vsakega izmed nas že pritegnila informacija o tem kako je ta ali oni znanstvenik prišel do svojega izuma in znanstvenega odkritja povsem po naključju ali celo v kakšnem ponesrečenem poizkusu. Lepo branje na to temo predstavlja knjiga avtorja Billa Brysona *Kratka zgodovina skoraj vsega*, ki na humorističen način opisuje pomembne dogodke naše zgodovine. Prav tako je zanimivo preleteti seznam največjih inovacij vseh časov¹, ki nas vodi od števila 0, ki je omogočilo kontinuiteto številskega sistema, do antibiotikov in polprevodnikov. V tem seznamu najdemo tudi "omejeno odgovornost", marsikomu na prvi hip čud vzbujajoč pojem. Pa vendarle, institut "omejene odgovornosti" je posredno največje gonilo inovativnosti in rasti. Omejena odgovornost omogoča tistim, ki imajo ideje, da vlagajo v razvoj le-teh ter uživajo sadove morebitnega uspeha, v primeru neuspeha pa izgubijo zgolj svoj vložek in ničesar drugega. Mar ni to potem res ena izmed največjih inovacij vseh časov? Pa ne, da bi ta pojem povsem izenačili s kapitalizmom. Pojem omejene odgovornosti je poznan že veliko dlje, vendar je v kapitalizmu doživel svoj razcvet in liberalizacijo v vse stane in klane. Morda se prav ob tem lahko zamislimo, kaj pravzaprav je inovacija ter kako širok je spekter možnosti, ki jih podpira ustvarjalnost. Inovacije so praktično uporabni rezultati kreativnih idej, ki prinašajo pomembne koristi, kar pa smatramo za njihov poglavitni element. Na gospodarskem področju koristnost enostavno merimo z razmerjem outputa proti inputu v obliki časa, ljudi in kapitala. Inovacije v gospodarstvu (novi proizvodi, nove tehnologije, novi trženjski prejemi, novi organizacijski modeli ...) imajo

velik pozitivni vpliv na povečanje premoženja podjetja. Novi produkti (tisti, ki jih podjetja prodajajo manj kot 3 leta) v Ameriki predstavljajo 30% prodaje².

Splošno sprejeta je trditev, da brez inovativnosti in uspešnih podjetij ni ekonomskega razvoja družbe. Z bežnim pregledom življenja na zemeljski obli lahko potrdimo, da je inovativnost v neposredni povezavi z bruto domačim proizvodom, kar vodi v inovacijsko vrzel, ki povečuje razkorak v stopnji razvitosti posameznih gospodarstev. V spodnjem so prikazani najpomembnejši vzodi doseganja profitabilnosti in rasti, kjer prav na vrhu najdemo spodbujanje inovacijske sposobnosti.

Zelo ozko gledanje na inovativnost v ospredje postavlja tehnološke inovacije in posebej izpostavlja visoko tehnološke panoge, kar pa ni prav, saj tudi v najbolj razvitih državah visoko tehnološka podjetja prispevajo le 3% BDP. Prav zato sta inovativnost in dvig produktivnosti zelo pomembna v vseh panogah. Gospodarstvo potrebuje tudi t. i. inkrementalno inoviranje. Tudi zaradi vse hitrejših sprememb v gospodarstvu in krajšanja življenjskega cikla proizvoda, se razvojna faza izdelkov bistveno skrajšuje. V zadnjem desetletju naj bi se znižala z dobrih 41 na 24 mesecev. Podjetja se zato odločajo za manjše inovacije in hitrejše plasiranje novitet na tržišče.

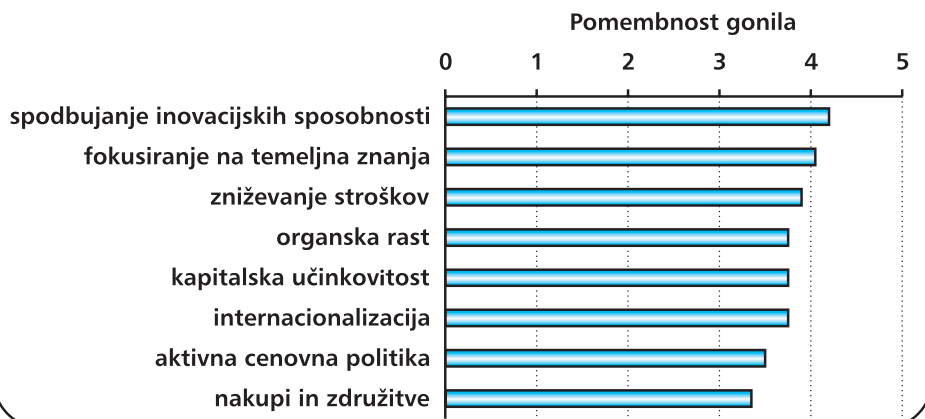
Tudi na videz drobna, a zanimiva ideja lahko spremeni tok zgodovine. To je razlog, da je pri vsakodnevnem delu smiselno stremeti k novim idejam, saj bo zagotovo katera izmed njih prinesla velike in pomembne spremembe.

Kolumna

Inovativnost je vsekakor eden od najbolj priljubljenih pojmov v današnjem poslovnem svetu in je že krepko prehitel v preteklosti najbolj uporabljana pojma produktivnost in kakovost. Žal se ga velikokrat uporablja zgolj zato, ker je pač »in« in daje člankom in nazivom moderen prizvok. Zanimivo je, da Slovenci nimamo ustrezne domače besede in se moramo, tako kot tudi mnogi drugi narodi, posluževati tujke. Vendar pa se da besedo inovativnost lepo nadomestiti z dvema slovenskima besedama: **ustvarjalnost** in **podjetnost**. Rezultat inovativnosti so namreč inovacije, ki niso nič drugega kot kakršne koli realizirane izboljšave in novosti, ki podjetju prinašajo korist. Da pa to dosežemo, moramo biti ustvarjalni in podjetni. Na žalost se v polpretekli zgodovini ustvarjalnosti ni dajalo pretiranega pomena, podjetnost pa je celo pridobila slabšalni prizvok. Vendar za konkurenčnost na svetovnem nivoju danes nista več dovolj visoka produktivnost in odlična kakovost, ampak je treba uporabiti tudi naše ustvarjalne in podjetniške potenciale. Za to, da inovativnost ni nekaj popolnoma novega in nedosegljivega, je v naši okolici veliko dokazov, od zahtevnih detajlov, ki jih najdemo med eksponati rudniške tehnične dediščine in na primer zanimivih rešitev, ki so olajševale delo na odročnih kmetijah, pa do odličnih, popolnoma netehničnih idej, ki poenostavljajo delo. Zato moramo samo ponovno obuditi tak način razmišljanja in delovanja, pri katerem vsak pri svojem delu poskuša samostojno ali še bolje timsko z ustvarjalnim razmišljanjem kreirati dobre ideje in jih potem s svojim podjetniškim duhom pripeljati do realizacije. Saj pravzaprav doma to večina že počne

Radovan Bolko

Gonila gospodarske profitabilnosti in rasti

¹Keely Larry, *The Greatest Innovations of All Time*, 2005, http://www.businessweek.com/innovate/content/feb2007/id20070216_377845.htm

²Cooper R.G., Edgett J.S.: *New Product Development*, 2005

Avgust, september 2007

3. avgust – Potem ko je maja lani Avtokrka iz Pišec pri Brežicah prevzela idrijski Avtocenter in so na njenem mestu zgradili nov Tušev trgovski center, v Idriji do zdaj niso opravljali tehničnih pregledov motornih vozil. Avtokrka je tovrstno ponudbo uredila v nekdanjem Mercatorjevem skladišču v Mokraški vasi. Za tehnične preglede, registracije vozil, prepise, osnovno in kasko zavarovanje in homologizacijo bodo skrbeli štirje zaposleni.

13. avgust – V Ledinah so predali v uporabo nov vaški trg, ki je več let nastajal za Trpalovo domačijo. Ledinska krajevna skupnost je s pomočjo društev in posameznikov uredila asfaltno igrišče z vhodnimi portali, igrali za otroke in večnamenskim objektom. V zadnji letih so v dela vložili okrog osem tisoč evrov.

16. avgust – V idrijski psihiatrični bolnišnici so začeli obnavljati streho na objektu D. Skupaj z lansko prenovo kuhinje v isti stavbi in z letošnjimi deli bodo obnovili več kot polovico omenjenega objekta.

17. avgust – Irie Hirokazu, 62-letni profesor francoščine iz Kyota, karateist, nosilec črnega pasu 8. dan, je predaval v Mestni knjižnici in čitalnici Idrija. Glavna misel predavanja je bila, da naj ne počnemo tistega, kar je nepotrebno. Pri tem se je skliceval na knjigo Masanobuja Fukuoke Revolucija bilke, ki govori o kmetovanju, in avtorjeve izkušnje povezal s svojimi, s človekom in borilnimi veččinami.

25. avgust – Z drugim pokalom Karbidovka se je zaključila letošnja sezona državnega prvenstva starodobnih motociklov. Okrog 80 voznikov se je pomerilo na progi med

občinsko stavbo v središču mesta in psihiatrično bolnišnico. Poleg dirke starodobnih motociklov so lahko gledalci spremljali tudi preventivno akcijo »Družinska ura AMZS«, ki je bila namenjena izboljšanju varnosti v cestnem prometu. V okviru pokala Karbidovka je na Mestnem trgu potekal tudi finalni izbor kolesarske ekipe, ki je nato septembra našo državo zastopala na evropskem prometnem izobraževalnem tekmovanju v Španiji.

25. avgust – Med Želinom in Vojskim je potekal že 24. spominski pohod po poteh prenosa ranjencev z Gorenjske in Primorske na Notranjsko. Z njim se vsako leto spominjajo evakuacije težkih ranjencev iz partizanskih bolnišnic Franja in Pavla v Loško dolino, od koder so jih z zavezniškimi letali prepeljali v Italijo. Pohodniki so iz Želina krenili proti Hudemu polju, kjer je potekalo tradicionalno srečanje partizanskih bolnic Franja in Pavla. Osrednje srečanje, na katerem je bil slavnostni govornik evropski poslanec Borut Pahor, je bilo na Vojskem.

26. avgust – Ob zaključku 26. Festivala idrijske čipke so v Mednarodnem centru idrijske čipke predstavili prvi dokumentarni film o idrijski čipki. Naročnik filma je bila Idrijsko-Cerkljanska razvojna agencija, besedilo zanj je napisala direktorica Mestnega muzeja Idrija Ivana Leskovec, vizualni del pa je delo domačina Matjaža Mraka. V 20 minut dolg film so spletli niti sedanosti in preteklosti in pokazali, na kakšne načine je mogoče čipko uporabljati danes.

26. avgust – Krajevna skupnost mesto Idrija je na ta dan pripravila svoj prvi krajevni praznik. Krajevni svetniki so pripravili

popoldansko druženje ob starih družabnih igrah.

V zjempl krast, balinejnu, tančul, vaukalc in vličeju vrvi so se pomerile ekipe različnih sosesk oziroma becirkov.

28. avgust – Zveza prijateljev mladine Idrija je za vse otroke pripravila ustvarjalno-likovne delavnice, ki jih je naslovila Slovo počitnicam. Namenjena je bila otrokom idrijske in cerkljanske občine. Otroci so slikali na kamen in ustvarjali umetniške slike in trganke.

1. september – Štiridnevne krvodajalske akcije na Idrijskem in Cerkljanskem se je udeležilo 892 krvodajalk in krvodajalcev, kar je 60 več kot lani. Med krvodajalce se je letos prvič vpisalo 63 ljudi.

6. september – V Mestni knjižnici in čitalnici Idrija so predstavili knjigo akademskega slikarja in rovtarskega krajinarja Rafaela Terpina Klanec do doma in razstavili njegove risbe kmečkih hiš iz svetov ob Idrijci. V knjigi Klanec do doma je Rafael Terpin objavil 262 risb kmečkih hiš s prav tolikimi opisi. Knjiga je izšla v samozaložbi.

8. september – Idrijo so obiskali lastniki starih jeklenih konjičkov, ki so bili izdelani pred sedemdesetimi leti. Med dvanajstimi lepoticami je bilo mogoče videti prvega Fiatovega topolina pa tudi ameriški jaguar. Cilj obiska v Idriji je bil ogled tehniške dediščine na gradu Gewerkenegg, v jašku Frančiške in na Kanomeljskih klavžah.

16. september – V Idrijskih Krnicah so pripravili spominsko slovesnost, s katero so se spomnili grozovitega zločina, ki so ga nemški okupatorji zagrešili leta 1944. Na Idrijskem in Cerkljanskem so namreč v tako imenovani očiščevalni akciji okupatorji ropali, požigali in morili.

18. september – Hidria Inštitut Klima v Godoviču je gostil 2. slovenski Klima forum z mednarodno udeležbo. Poslanstvo dogodka, ki je potekal pod geslom Energija za udobje bivanja, je bilo predstavitev najnovejšega napredka in bodočih izzivov na področju ogrevanja, hlajenja in klimatizacije z vidika globalnih trendov in slovenske zakonodaje.

20. september – V razstavišču Nikolaja Pirnata na idrijskem gradu Gewerkenegg so

odprli gostujočo razstavo Muzeja novejše

zgodovine Slovenije z naslovom Foto humor Edija Šelhaus. Omenjena razstava je ena redkih fotografskih razstav na temo humorja na Slovenskem. Avtorica razstave je Jožica Šparovec, avtor posnetkov pa je eden najpomembnejših slovenskih vojnih in povojnih fotoreporterjev in filmskih snemalcev na Tržaškem v prvih povojnih letih Edi Šelhaus. Večina posnetkov na razstavi je iz originalnih negativov fotografske muzejske zbirke, ki jo je Edi Šelhaus podaril Muzeju

novejše zgodovine Slovenije med leti 2000 in 2006.

22. september – Radio Klub Cerklje je z dnevom odprtih vrat na Črnem Vrhu nad Cerkljami obeležil več kot polstoletno delovanje radioamaterjev. Klub šteje 22 članov, najmlajši ima 13, najstarejši pa 60 let. Poleg postojanke na Črnem Vrhu jih ima še v Idrijskih Krnicah, na Vojskem in na Gorskem vrhu nad Bukovim. Na slednji so dosegli tudi devet svetovnih rekordov.

Iz preteklih let ...

Proizvodnost v idrijskem rudniku raste

V prvem polletju letošnjega leta se je proizvodnost v idrijskem rudniku dvignila za enajst odstotkov. Ta uspeh v proizvodnji so dosegli v glavnem z izboljšano organizacijo dela in uvedbo stimulativnega plačnega sistema. Njihov proizvodni plan je predvideval, da bodo do konca junija nakopali 85.000 ton rude, v resnici pa so jo nakopali 87.000 ton. S tem tempom proizvodnje so nadaljevali tudi v mesecu juliju, ko so nakopali 12.000 ton rude. V prvem polletju so torej presegli plan za dva odstotka. Ta uspeh je še vidnejši, če povemo, da so letos nakopali 8.000 ton rude več kot lani v istem času, in to kljub približno enakemu številu zaposlenih.

Je rudnik res izčrpan?

V zadnjem času so nekateri ljudje govorili, da je rudnik v Idriji že skoraj popolnoma izčrpan in da gre njegova življenjska pot h kraju. Do teh »ugotovitev« so prišli najbrž zaradi tega, ker so zvedeli, da je sedaj ruda revnejša kot je bila pred leti. Te govorice pa niso utemeljene in samo begajo tiste, ki so na obstoju idrijskega rudnika življenjsko zainteresirani. Ruda v idrijskem rudniku vsebuje sedaj 0,0305 odstotkov živega srebra. Vendar v drugih deželah izkoriščajo rudo z 0,01 odstotkov te žlahtne kovine, kar je za 200 odstotkov manj kot v Idriji in se jim to izplača ter ne govorijo o izčrpanosti rudnikov. Isto je v Sovjetski zvezi.

Torej zaenkrat še ni strahu pred izčrpanostjo rudnika temveč je problem, kako bi z večjo mehanizacijo in modernizacijo proizvodnega procesa povečali izkop rude in odstranili druga ozka grla, da bi proizvedli čim več dragocenega živega srebra.

Topilnica – ozko grlo

Eno izmed takih ozkih grl v rudniku je topilnica, ki ima zmogljivost predelave le 154.000 ton rude letno, medtem ko bi iz jaškov lahko nakopali veliko več rude. Prav zato si samoupravni organi in upravno vodstvo rudnika zelo prizadevajo, da bi ta problem enkrat vendarle rešili. V ta namen so že pred časom sklenili s Sovjetsko zvezo sporazum, po katerem naj bi le-ta dobavila in opremila novo moderno topilnico. Toda zaradi neugodnih mednarodnih političnih razmer se je rešitev tega vprašanja zavlekla in šele sedaj upajo, da bo to kmalu uspešno rešeno. Po načrtih naj bi imela topilnica po rekonstrukciji zmogljivost predelave 180.000 ton rude letno. S tem bodo odstranili najbolj kritično ozko grlo v proizvodnji. Ko delovni kolektiv idrijskega rudnika ocenjuje svoje desetletno delo, se lahko s ponosom ozre na prehojeno pot, saj so dosegli res lepe uspehe. Tako so v zadnjih letih investirali v rudnik letno povprečno po 300 milijonov dinarjev. Tako so uredili novo separacijo, novo strojnico, celoten jamski transport, skladišče in druge naprave. Veliko sredstev je šlo tudi za raziskovanje.

Kopalnica za rudarje

V svoji skrbi za izboljšanje in dvig proizvodnje pa delavski svet in uprava rudnika nista pozabila na izboljševanje življenjskih pogojev rudarjev. Pomembna pridobitev v tej smeri bosta prav gotovo dve novi sodobno opremljeni kopalnici za delavce iz jaška »Borba« in »Delo«. Kopalnici bosta urejeni tako, da bodo rudarji, ko bodo prišli iz jaškov, odložili v posebni sobi delovno obleko, nato se okopali, potem pa bodo šli po posebnem hodniku, kjer bodo svetile žarnice z ultravijolično svetlobo. Končno se bodo v drugi sobi oblekli v svoje domače obleke. Z ultravijolično svetlobo bodo rudarji nadomestili sončno svetlobo, za katero so pod zemljo prikrajšani. Razen tega bo rudnik drugo leto organiziral lastno obratno ambulanto, ki jo bodo zgradili z lastnimi sredstvi.

Živahne priprave na volitve v idrijski občini

Poročila odbornikov na množičnih sestankih, ki jih je v zvezi z volitvami sklicala Socialistična zveza, so bila prav zanimiva. Predsednik občine, tovariš Lado Božič, je na primer poudaril potrebo po večji povezavi med občino in SZDL. Dalje je poročal, da je bilo v minulem letu v Idriji investiranih 676 milijonov. Od tega je rudnik investiral nad 300 milijonov za modernizacijo svojih naprav. Nekatera podjetja so pričela graditi stanovanja za svoje delavce in uslužbence. Zadovoljivo se je pričela razvijati tudi tovarna pohoštva »22. julij«, ki je svoje izdelke temeljito izboljšala in ima danes ogromno naročil. Prav tako dobro gospodari gradbeno podjetje »Zidgrad«.

Na področju zdravstva je bil v tem letu storjen precejšen korak naprej. Poročali smo že, da je bila pred dnevi otvoritev otroške splošne in zobne ambulante. Dalje so bili zdravniško pregledani vsi rudarji in nameščenci ter prebivalstvo črnovrške planote. Mesto je dobilo nov rentgen, 23 bodočih zdravniških delavcev pa redno prejema štipendije.

Tudi idrijsko čipkarstvo si utira pot v svet in osvaja nova tržišča.

Obrtništvu je bilo doslej posvečeno premalo pažnje, kar bo moral prihodnji odbor popraviti. Tudi trgovina nam ne nudi tolikšne izbire blaga, kot bi bilo želeto, gostinstvo ima pa premalo dobrega kadra, ki naj bi nudil boljšo postrežbo domačim in tujim gostom.

Priprave na volitve so močno razgibale tudi mladino, ki na svojih sestankih razpravlja o volitvah in pregleduje svoje članstvo, kajti tudi ona bo predlagala svoje člane v bodoči občinski ljudski odbor.

K.B., Primorske novice, 22. VIII. 1957

Da mi dajo brezovo metlo, bi letel

Filip Šemrl

▶ Jovan Ivan Ulič na svojem delovnem mestu

Mame Marije Habe, predvsem pa te te Olge, strica Franclna in stare mame Julijane, doma na Sivki, se Jovan Ivan Ulič, Črnogorec, Beograjčan ali Vojskar (ali sem ga sploh vprašal, zdi se mi, da je dejal, da je državlján sveta), zelo dobro spominja. Kako se jih ne bi, saj so v njegovi rani mladosti skrbeli zanj. Njegova zgodba pa se pravzaprav začne v Italiji. V Rim so namreč po kapitulaciji Italije šle z Vojskega s trebuhom za kruhom njegova mama Marija, Vikca iz Karpcije in Lenčka Za robom. Marija je kuhala v jugoslovanski vojaški misiji, predhodnici kasnejšega veleposlaništva SFRJ. Tam je

▶ Med šolanjem pilotov savskega državnega prevoznika je Ulič velikokrat pilotiral tudi letala, s katerimi so se prevažali različni šejki in člani kraljevske družine

spoznala šoferja, Črnogorca Ilijo, in se z njim omožila. Rodil se jima je sin Jovan. Ker je bil prvi, je dobil ime po starem očetu, tako je bilo in je še vedno v Črni gori, za Ivana pa so ga krstili na Vojskem. Starša sta iz Rima prek Barija hitela s trajektom v Bar, da bi se jima prvorojenec rodil v svobodni državi. In res, na svet je leta 1946 privekal v Titogradu, takratni in današnji Podgorici. Po sedmih mesecih je mama Marija iz Podgorice s svojim Jovanom krenila na Vojsko. Peljala sta se z letalom DC 3 Dakota, s prevoznim sredstvom, ki je bilo v tistih časih dostopno zaposlenim, danes bi rekli, v državni upravi. Mladi Ivan, ki je potem živel s staro mamo Julijano na Vojskem - mama je šla nazaj v Beograd, kjer je povila še sestro Lilijano in brata Zorana - se je z iste vrste letali še srečal. Leta 1952, ko je bilo Vojsko zaradi obilice snega odrezano od sveta, so jih s prav takimi letali oskrbovali z živežem. Takrat se je odločil, da bo tudi sam letel. In tako so letala potem za dobre pol stoletja zaznamovala njegovo življenje. Letenje, poklic pilota, je moral Ivan zaključiti zelo na hitro. Ko je kot kapetan priletel iz Bangkoka v London, so ga odpeljali v bolnišnico in operirali na srcu, mu vstavili tri dvojne bypassse, saj je po štirih mesecih in pol letenja na krožni

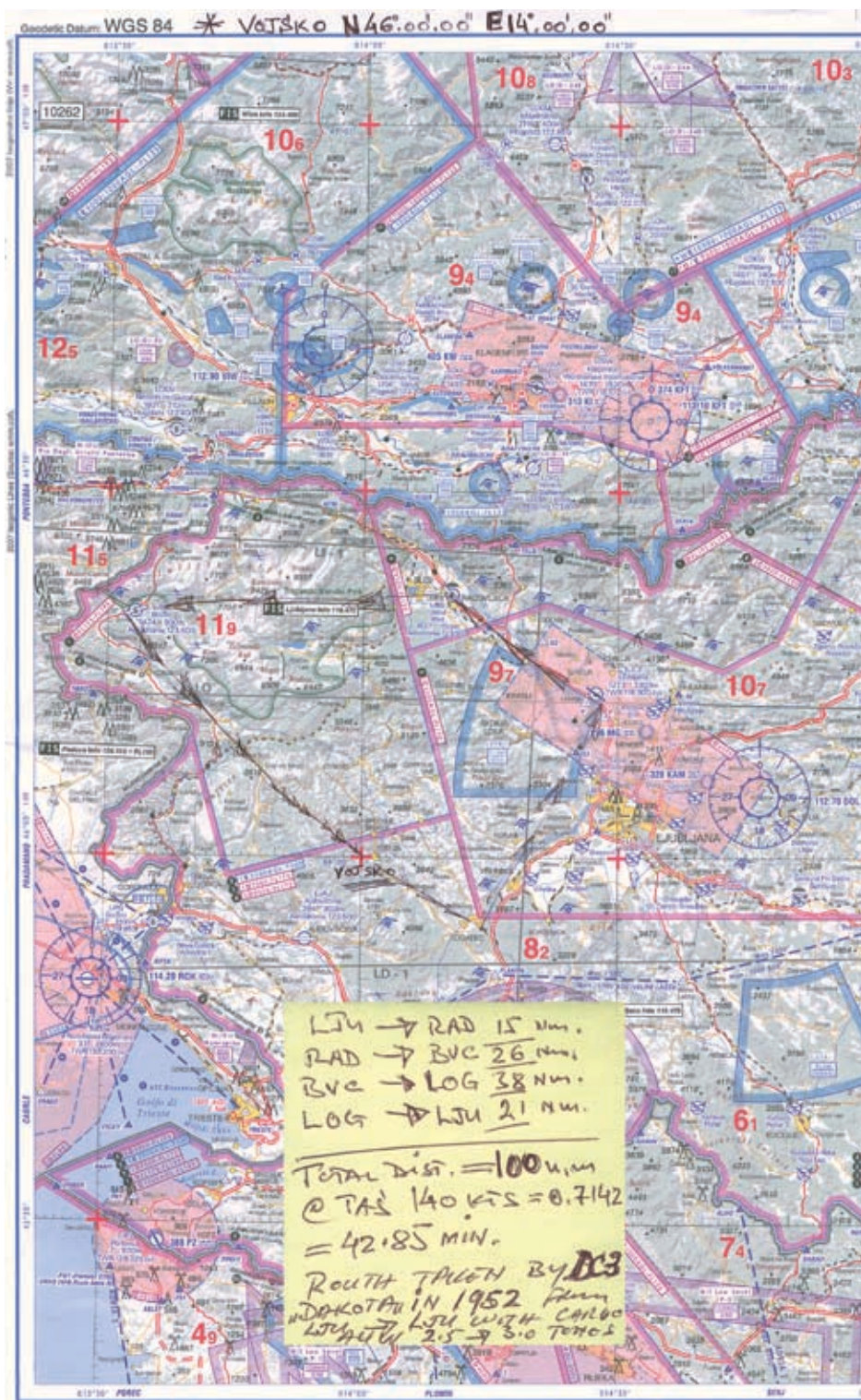
progi med Evropo, Tajvanom in Avstralijo staknil virus coxackie.

Tako kot je hitro končal, se je za šolanje za pilota Ivan tudi hitro odločil. Po skopskem potresu leta 1963, ko je odslužil vojsko, se je zaradi takratne neperspektivnosti odločil zapustiti državo. »V angleški banki sem si sposodil denar in si plačal šolanje. Jamstvo je bila moja mladost.« Po zaključeni letalski akademiji v Oxfordu (*Oxford Training School*) je začel kot kopilot, prav tako na tovornem letalu DC 3 Dakota. »Po štirinajstih mesecih letenja sem bil z 22 leti starosti drugi najmlajši letalski kapetan v Angliji. Za British Island Airways sem prevažal v nemška mesta pošto in časopise za ameriške in britanske vojake, nazaj pa blago, tekstil. Tako se mi je na dakotah nabralo za več kot 1300 ur letenja. Vse lete smo opravljali ponoči. Podnevi pa smo leteli iz Londona na otoke v Južni Angliji, kamor smo vozili meso, krompir in pošto, nazaj pa jagode in cvetje. Šest dakot je bilo stalno na poti, in zanimivo, da štiri od njih še vedno letijo, in sicer z registracijami Hotel Julijet, Papa Alfa, Romeo Alfa in Sir Wictor. Danes upokojeni inženirji - piloti British Airwaysa - z njimi vozijo turiste. Dakote so zelo trdna letala in z njimi ni enostavno

▶ Letalo, ki ga je Ulič pripeljal RyanAiru iz Braziliije in s katerim so se začeli zametki hitre rasti nizkocenovnega prevoznika, po zaslugi katerega so postali letalski prevozi cenejši in zato dostopnejši

leteti, ker nimajo nosnega kolesa. Na tleh so nerodne, v zraku pa odlične,« se spominja Ivan Ulič, ki je v svoji letalski karieri letel na osemindvajsetih vrstah letal. S tovorne dakote je predsedal na potniška letala različnih letalskih družb. Nazadnje je bil kapetan boeinga 767 - 300 extender

▶ Fotografija letalske karte: Letala so nad vojskarsko planoto priletela od Za roba, letela prek Sivke proti cerkvi, v bližini katere je bil iz oglja sestavljen velik križ v snegu

range za dolge, medcelinske proge, tajvanske letalske družbe Eva Air, ki je v lasti multinacionalke, največje ladjarske družbe na svetu EverGreen. Izšolal pa se je tudi za upravljanje do nedavna največjega letala boeing 747 - 400. Ima dovoljenja, licence za pilotiranje, v osmih državah oziroma na letalih, ki so registrirana v teh državah.

Njegova letalska kabina je bila vedno polna, saj je še s tremi kolegi samo za letala, s katerim je nazadnje letel, izšolal več

kot 400 pilotov. Ivanu Uliču gre pripisati tudi zasluge za vzpon nizkocenovnega letalskega prevoznika RyanAir. »V Dublinu smo za gospoda Tonyja Ryana oziroma njegova sinova, od katerih je eden pilot, drugi pa direktor podjetja, izšolali pilote, ki so leteli na prvem letalu omenjene družbe, vrste Embraer 110 P2, brazilске izdelave, ki ga je oče kupil sinu Carlu za 21. rojstni dan. Sam sem z njim priletel iz brazilskega Sao Jose dos Camposa. Podobno sem s skupino inštruktorjev že pred tem

pomagal postaviti na noge tudi savdsko letalsko družbo Saudi Airlines. Do takrat je za Savdsko Arabijo letalski promet opravljala Saudi TWA (*Trans World America*). S savdskimi civilnimi letalskimi oblastmi smo se dogovorili za sedemnajstmesečno strokovno pomoč. Zadržali so nas osem let. Zasluge si štejem tudi za prešolanje švicarskih vojaških pilotov za civilne potrebe Swiss Air, pa za usposabljanje pilotov Japan Airlines, Libin Arab Airlines, Olympic Air in tudi nekaj pilotov British Airlines, za katere ni bilo dovolj prostora v njihovi pilotski šoli.«

Ivan nikoli ni letel za jugoslovanska letalska prevoznika, JAT in Adria Airways. No, ja! Letel je na Adriini DC 9 - 32, ki je bila registrirana v Jugoslaviji, in so jo posodili British Midland Airwaysu. Za kapetane, ki so jo pilotirali, je iz slovenščine v angleščino prevedel navodila za rokovanje z radijsko postajo in drugo navigacijsko opremo.

Zaradi šibkega zdravja so Ivana Uliča predčasno upokojili. Sicer pa bo šel dokončno v pokoj šele čez dve leti in pol, ko bo s 65 leti imel pravico do angleške državne pokojnine. Dobil je bo prav toliko kot angleška kraljica in premier. V Angliji so namreč tozadevno vsi enaki pred zakonom. Od posameznega podjetja pa je odvisno, s kolikimi leti upokojuje svoje delavce. Pilote, denimo, v British Airwaysu upokojijo s petinpetdesetimi leti starosti. V drugih letalskih družbah po svetu jim, seveda odvisno od zdravja, po tej starosti pustijo leteti še pet, največ šest let. V Angliji imajo samo rudarji beneficirano delovno dobo, šestnajst za dvanajst mesecev. »Saj ni čudno, da je vrage vzela bivša država ... Sicer pa o politiki raje ne bi,« me je opozoril sogovornik, in z njo tudi nič nisem silil vanj, saj me je res zanimalo le dogajanje nad oblaki.

Ivan je po tragični prometni nesreči žene Margareth razpet med Londonom, Beogradom in Idrijo. Najraje je v slednji, saj ga na bližnje Vojsko vežejo nepozabni spomini. »Tu se počutim kot doma, otroštvo se ti najbolj globoko zareže v dušo,« mi je še enkrat dejal v telefonskem klicu iz Bangkoka, preden je poletel v London, od koder mi je poslal zajetno kuverto fotografij, ki mu jih bom vrnil za vse svete, ko se spet srečamo v Idriji. V elektronski obliki mi jih ni pošiljal, ker računalnika nima. Ivan pravi, da je imel z njim vse življenje opravka v letalih, zdaj pa stavi na osebni stik z vsemi, ki so mu blizu.

Samostana v Idriji uršulinke nikoli niso imele, bile pa so aktivne v mestu med leti 1909 in 1916

Filip Šemrl

Čisto po naključju sem jih srečal zadnjo avgustovsko nedeljo sredi Idrije. Niso prišle na Festival idrijske čipke, pa ne zato, ker je bil ta že konec junija, temveč so redno letno ekskurzijo tudi tokrat namenile zgodovini. Uršulinke so si prišle ogledati stavbo v Idriji, v kateri so načrtovale odprtje samostana, vendar je ostalo samo pri vrtcu in šoli. Ko sem kasneje podrobno ogledoval fotografije, sem med številnimi uršulinkami, ki se jih sicer od blizu ne sme fotografirati, tako me je namreč podučila tajnica njihove predstojnice sestre Erike, zagledal tudi profesorja Janeza Kavčiča. Kaj je počel med njimi ga sicer nisem takoj vprašal. Prebral sem njegov prispevek, ki je bil objavljen v lanski aprilski številki Komunitatorja, pod naslovom 200-letnica kopališča in bolnišnice ob Nikovi, saj sem bil prepričan, da so si uršulinke ogledovale prav to prenovljeno stavbo. Tik pred zaključkom redakcije pa sem gospodu Kavčiču vseeno omenil, da sem ga videl skupaj z obiskovalkami. Povedal mi je, da so mu poslale fotografijo, na kateri je skupaj z njimi pred stavbo, kjer so želele imeti samostan.

V nadaljevanju zapisa vas seznanjam s pripovedjo sestre Marije Jasne Kogoj, ki je svoje vrstnice med obiskom Idrije seznanila z načrti in razgovori o ustanovitvi uršulinskega samostana in deklinške šole v Idriji. Pogovori in pogajanja o tem so se med predstojništvom uršulinskega samostana v Ljubljani in takratno rudniško upravo v Idriji začela že leta 1891, uresničitev tega načrta pa naj bi bila na čast 50-letnice vladanja cesarja Franca Jožefa I. leta 1896. Ker pa pogoji za samostan niso bili ugodni, tedanji ljubljanski knezoškof Missia ni hotel dati dovoljenja in je dokončno odločitev prepustil svojemu nasledniku škofu Jegliču. Ta je vso zadevo preučil in presodil, da je imel njegov predhodnik prav in da tudi on ne more dati dovoljenja. Na praznik sv. Trojice leta 1898 je ljubljanski uršulinski samostan obiskal škof Jeglič in skupnosti razložil poglobitve vzroke, zakaj ne more dati dovoljenja za načrtovano ustanovo. Glavna ovira je bil premajhen ustanovni kapital, pa tudi pomanjkanje učnih moči.¹ Misli na Idrijo pa uršulinke kljub temu niso nikoli popolnoma opustile. Dolgoletna

pogajanja med ljubljanskim uršulinskim samostanom in upravo idrijskega rudnika, da bi ustanovili samostan in deklinško šolo, so se s posredovanjem šolskega nadzornika Frana Levca končala leta 1909. Škof Jeglič je 6. februarja tega leta na prošnjo provincialke m. Terezije Heidrich le dal dovoljenje za naselitev. Za bodoči samostan so uršulinke v Idriji kupile hišo in jo primerno uredile. Uršulinke so prišle v Idrijo 16. julija 1909.

Leta, že naslednji dan pa je škof Jeglič ob navzočnosti provincialke in ljubljanske hišne predstojnice m. Kristine Pezdirc blagoslovil samostansko kapelo. Treba je bilo pripraviti še bivalne in šolske prostore. Obnovljeno hišo so blagoslovili 19. septembra. Jedilnica in telovadnica sta bili takoj uporabni, spalnice pa šele spomladi naslednje leto.

Redovnice so v začetku šolskega leta 1909/10 odprle otroški vrtec, osemrazredno šolo in gospodinjsko šolo za revna dekleta iz okolice Idrije. Vodstvo in pouk na šolah so prevzele uršulinke. V Idriji je na začetku delovalo pet redovnic pod vodstvom strokovne učiteljice m. Ivane Oswald. Osemrazredno šolo je obiskovalo trideset deklic, v otroškem vrtcu je bilo osemdeset otrok, v gospodinjski šoli pa štiriindvajset.²

Dovoljenje za delovanje šole je izdal Deželni šolski svet. Finančno podporo so šoli obljubili Ministrstvo za uk in bogočastje in uprava idrijskega rudnika. Pomagali so si tudi z darovi in posojili. Ker pa sta Dunaj in Rudnik zavlačevala z obljubljenimi podporo, se je mlada ustanova znašla v velikih gmotnih težavah in že je grozilo, da bo po enem letu morala prenehati z delom. Ko so že razmišljali, da bi novo postojanko ukiniti in je provincialna predstojnica m. Terezija Heidrich vso zadevo že sporočila vrhovnemu uršulinskemu vodstvu v Rim, ki je takoj odločilo, naj se hiša zapre, je končno

prispela obljubljen podpora ministrstva. Zaradi teh težav so v naslednjem šolskem letu uršulinke nadaljevale samo z gospodinjsko šolo in otroškim vrtcem, opustile pa so osemrazredno šolo. M. Ivana Oswald je odšla septembra 1910 na Dunaj, da bi se na tamkajšnji znani gospodinjski šoli bolj usposobila za vodstvo gospodinjske šole v Idriji. Iste leta je v začetku oktobra obiskala idrijsko postojanko vrhovna pred-

stojnica m. Angela Lorenzutti. Ob vrnitvi z Dunaja je m. Ivana Oswald v šolskem letu 1911/12 organizirala tudi večerni kuharski tečaj za delavke.³

Tudi idrijski dekan Mihael Arko je želel, da pridejo v Idrijo uršulinke, zato je 19. junija 1908 naslovil na centralni kranjski deželni šolski svet prošnjo, naj dovoli v Idriji ustanoviti zasebni otroški vrtec s slovenskim in nemškim jezikom. Deželni svet je njegovi prošnji ugodil 27. oktobra istega leta. Tako kot v Ljubljani je bil tudi v idrijskem vrtcu pogovorni jezik slovenski. V vrtcu so sprejemali dečke in deklice. Prvo leto je bilo vanj vpisanih 55 otrok, število pa je stalno naraščalo, tako da je bilo v šolskem letu 1913/14 že 119 gojencev.⁴ Med njimi je bil tudi poznejši apostolski administrator za Goriško msgr. dr. Franc Močnik, ki v svojih spominih simpatično omenja ta čas otroštva.

¹ N. m., Kronika 2, 240 - 241

² Prim. AVLj, fasc. 31, Idrija XXI 15

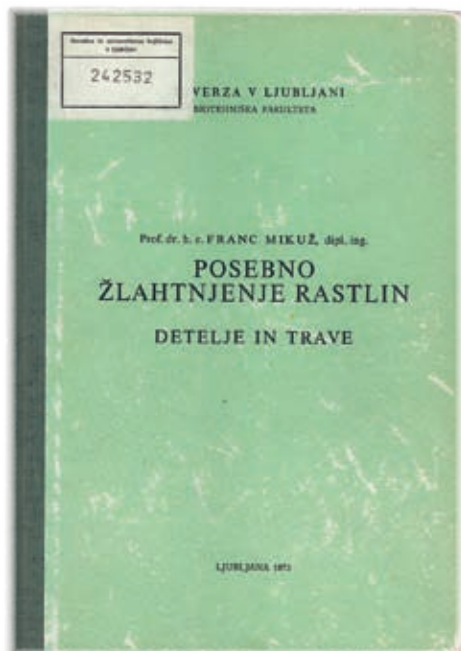
³ Prim. Kronika 3, 40

⁴ Prim. n. m., XXI 53.

Mož s podeželja za podeželje

Jože Kenk

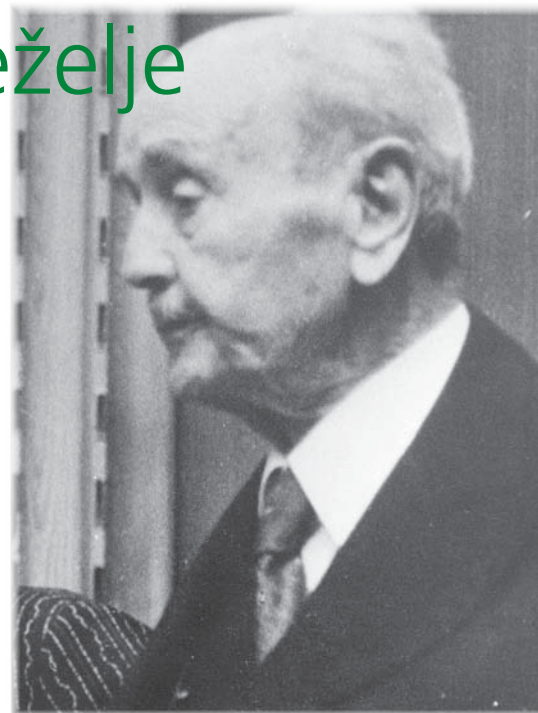
Agronom in eden vodilnih slovenskih strokovnjakov na področju žlahtnjenja rastlin dr. Franc Mikuž se je rodil 26. 11. 1889 v Idrijskem logu, pri Pauru po domače, materi Uršuli in očetu Simonu. Bil je najmlajši od njunih trinajstih otrok in tretji poimenovan z imenom Frančišek, njegova dva starejša brata z istim imenom sta umrla v rani mladosti. Šolanje je pričel v domačem kraju, zaključil pa na Dunaju, kjer je leta 1915 diplomiral na Visoki šoli za kmetijstvo in gozdarstvo. Po koncu prve svetovne vojne je odšel na specializacijo iz genetike in žlahtnjenja rastlin na Semenogojško postajo v Rumo (Vojvodina) in Kmetijsko gozdarsko fakulteto v Zagreb, kjer je specializacijo leta 1921 tudi končal.

Po končani specializaciji se je zaposlil na Semenogojški postaji v Beltincih, kjer je opravljal delo organizatorja in upravnika. V obdobju od leta 1922 do 1930 je požlahntil več rodovitnejših sort pšenice, imenovale so se »beltinske«. »Beltinska št. 9« je bila primerna za sajenje na težjih zemljah, »beltinska št. 46 in 87« pa za lažje peščene zemlje. Po letu 1930 so se uveljavile predvsem sorte »beltinska osinka št. 277«, to je bela resnica, njena značilnost je bila velika odpornost zoper prašnato in trdo snet ter »beltinska št. 321 in 831«, to je rjavi resnici, srednje ekstenzivni sorti, njuna značilnost je bila srednja odpornost zoper rjo in poganje. V letih 1931 in 1932 so bile te sorte pri komisiji za priznavanje novih sort priznane kot izvirne. Vse te sorte pšenice so danes že pozabljene, semen ni več v prodaji, v genski banki pa tudi ni več njihovih vzorcev.

Leta 1938 je bil Mikuž imenovan za ravnatelja Kmetijske šole v Rakičanu, ki jo je vodil do leta 1941. Po koncu druge svetovne vojne leta 1945 je bil imenovan za svetovalca za semenogojško službo pri Ministrstvu za kmetijstvo in Kmetijskem znanstvenem zavodu Slovenije v Ljubljani.

Za rednega profesorja na Biotehnični fakulteti v Ljubljani je bil izvoljen 1. 9. 1954. Na oddelku agronomije je predaval polnih deset let, do svoje upokojitve – 28. 2. 1965. V temu obdobju je dr. Franc Mikuž s svojimi kolegi T. Krivicom, A. Matičičem, J. Garmušem in M. Vidrihom požlahntil dve vrsti koruznih hibridov (Lj-275t in Lj-280). Navedena hibrida sta dva od treh v Sloveniji potrjenih in vpisanih v sortno listo. Do začetka 50. let prejšnjega stoletja je bila Slovenija posejana samo z domačimi sortami koroze. Slednje so bile z izredno kakovostnim trdim zrnjem, zgodnejše in dobro prilagojene slovenskim podnebnim razmeram. Tedaj pa so se pričeli širiti tuji hibridi, predvsem ameriški, ki niso bili prilagojeni našim ravnim razmeram. Ker so bili tuji, so imeli prednost pri sajenju, saj je vladalo prepričanje, kot nemalokrat še danes, da je vse kar prihaja iz tujine boljše od domačega. Cilj žlahtnjenja koroze v Sloveniji je bila vzgoja ranih, kakovostnih in rodnih linijskih hibridov za pridelavo zrnja in silažne koroze, prilagojenih predvsem za negativne vplive hladnega in vlažnega vremena, zlasti v času kalitve in mladostnega razvoja. Genska banka koroze, ki se nahaja na Biotehnični fakulteti v Ljubljani, je pričela nastajati pod vodstvom dr. Mikuža. V genski banki se vzdržujeta tudi Mikuževa

hibrida. Poglavitni namen dela v genski banki je poleg stalnega ohranjenja in vzdrževanja primerne temperature in vlage še postopno in sistematično obnavljanje in razmnoževanje semena vsega genskega materiala v zadostnih količinah za aktivno in bazično kolekcijo genske baze.

Dr. Franc Mikuž je objavil 22 znanstvenih razprav in 5 knjig (Žlahtnjenje rastlin. Temelji in metode, 1955; Naše žitne in krompirjeve sorte, 1957; Mikuž F.-Krivic T; Koroza v Sloveniji in njeni hibridi, 1961; Posebno žlahtnjenje rastlin. Zelenjadnice, 1967; Posebno žlahtnjenje rastlin. Detelje in trave, 1973). Njegova prva monografska publikacija – O stročnicah in o okopavinah, je izšla že leta 1938. Leta 1972 je bil imenovan za častnega doktorja Univerze v Ljubljani. Malo pred dopolnitvijo 89. rojstnega dne, je 21. 10. 1978 umrl v Ljubljani.

IME IN PRIIMEK, očetovo ime:		Strokovno društvo		Letna članarina		Članska številka	
prof.ing. MIKUŽ Franc, Simoh		DMIT LRS KM		1.000.-		34858	
Osebnostni podatki:				Delovna doba:			
Poklic: vodni univ. prof. ing. agron.				Podjetje			
Rojstni datum: 26. XI. 1889				Od: 1929			
Rojstni kraj: Idrijski Log, obč. Črna vrba				Do: 1934			
okraj Gorica LR Slov.				Panoga: org. kmet.			
Narodnost: Slov. državljanstvo: FIMR				Delovno mesto: Lj. Mlh			
Pristojen: Ljubljana - Vič				Plača: 184 Kron			
Stan: poročen				1941-1944: poljedel.			
Zena (ime, rojstni podatki): Danica Chlapek, roj. 22. III. 1902 Ljutomer				1945-1946: meliorac.			
Število otrok: 2				1947-1947: semen.			
Bivalitve: Ljubljana, Ceste IX/35 Rož.dolina				1947-1950: referent			
				Solska - strokovna izobrazba:			
				Solska izobrazba: Agronomška fakulteta			
				Stipendist			
				Matura (kdaj in kje): 1910 realka v Idriji			
				Diploma (kdaj in kje): 1919 Agron. škul. visok. kmet. š.			
				Nostrifikacija: na Dunaju			
				Strokovni izpit			
				Poblaščenje			
				Izvedenec			

KOLEKTOR

KOLEKTOR SINABIT

je vodilni slovenski ponudnik rešitev in storitev za potrebe avtomatizacije in informatizacije v industriji in gospodarstvu, vključno s

tehnološkim inženiringom za

- različne panoge industrije,
- energetiko,
- zgradbe in
- okoljsko infrastrukturo.

REFERENCE

- Lek
- Helios
- Jub
- TKI Hrastnik
- Belinka
- TE Šoštanj
- Geoplin Plinovodi
- Termo
- Papirnica Goričane
- Papirnica Vevče
- Cetis
- Calcit
- Mitol
- Kolektor
- Hella Lux
- Iskra Feriti
- Iskra Avtoelektrika
- Niko Železniki
- Eta Cerčno
- Salonit Anhovo
- TPV Johnson Controls
- Rižanski vodovod Koper
- Mobitel
- Cankarjev dom
- ...

www.sinabit.si

KOLEKTOR SINABIT d.o.o. • Zasavska c. 95 •
1231 Ljubljana-Črnuče • T: 01/563 63 00 • F: 01/562 60 49 •
E: info@sinabit.si • W: www.sinabit.si

Želite graditi kariero v visoko tehnološkem in inovativnem podjetju KOLEKTOR SINABIT?

Nudimo vam

- zanimivo delo doma in v tujini,
- sodelovanje v mladem profesionalnem kolektivu,
- strokovno izobraževanje in
- stimulatívno nagrajevanje.

Če delujete na področju **strojništva, elektrotehnike in informatike** se nam predstavite.

Svoje življenjepise nam posredujte na

- zaposlitev@sinabit.si ali na sedež podjetja
- **Kolektor Sinabit d.o.o.**,
Zasavska c. 95, 1231 Ljubljana-Črnuče.

Lahko izbirate med našimi lokacijami v Idriji, Ljubljani, Mariboru in Tolminu.

Kolektorjeva pomoč v neurju prizadetemu poslovnemu partnerju

Koncern Kolektor je bil takoj, ko je bil ugotovljen obseg posledic neurja, ki se je v torek, 18. septembra 2007, razbesenelo nad delom Gorenjske in Primorske, odločen pomagati družbi Domel iz Železnikov, svojemu dolgoletnemu kupcu komutatorjev. V ta namen sta uprava koncerna Kolektor in družba FMR, kot njegova največja posamična lastnica, odločila svojemu dolgoletnemu razvojno – strateškemu partnerju pomagati pri odpravi posledic ujme. 300.000 evrov vredno pomoč je na priložnostni novinarski konferenci v Železnikih predsednik uprave Kolektorja **Stojan Petrič** vročil predsednici Domelove uprave **Jožici Rejec**. Slednja je ob tej priložnosti povedala, da je njihov kolektiv v neurju utrpel za več kot 10 milijonov evrov škode, in to prav na dan, ko je načrtoval odprtje novih proizvodnih prostorov in predstavitev programa izdelave gorivnih celic. Ob tej priložnosti se je zahvalila koncernu Kolektor, ki je s pomočjo ganil srca njihovih delavcev in poslovnih partnerjev. Koncern Kolektor se je po besedah predsednika uprave Stojana Petriča odločil za omenjeno pomoč zato, da bi z njo vzpodbudil tudi ostale Domelove dobavitelje, da s skupnimi tovrstnimi prizadevanji pomagajo prizadeti družbi čim prej odpraviti posledice ujme in ji omogočiti normalno poslovanje v prihodnje. Po njegovem si mora v takih nesrečah, kot je tokrat prizadela Železnike in njegova podjetja, naše gospodarstvo, ki je majhno, med seboj pomagati. Zelo pomembno je, da se posledice v Domelu čim prej odpravijo, da zaradi tega ne bi trpeli poslovni odnosi s partnerji v tujini, in da pokažemo, da smo zmožni hitro in učinkovito premoščati težave, ki nam jih povzroča narava, je še poudaril Stojan Petrič.

Koncernovi prodajna in razvojna konferenca

2

- Kolektor bo pritisk na nižanje cen blažil z večjo učinkovitostjo in inovativnostjo

Vse o nanotehnologijah odslej v knjigi

4

- Koncern je z nekaterimi hčerinskimi družbami poskrbel za izdajo knjige Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije

Skrb za zdravje občanov

15

- Donacija idrijskemu Zdravstvenemu domu in Dan zdravja

Leto 2008 bo v znamenju močnega pritiska na cene

Filip Šemrl

Kakšno bo poslovanje koncerna v naslednjem in naslednjih letih, je odvisno od dveh dogodkov, ki si gresta z roko v roki, in sicer od prodajne in razvojne konference. Na prvi konferenci »prodajniki«, tržniki v komercialni službi in njihovi sodelavci v podporni mreži po svetu, preverijo obseg potencialnih naročil in že sklenjenih poslov, od katerih je odvisno končno oblikovanje prodajnega načrta za prihodnje leto, razvojniki v koncernovih družbah pa napovejo razvoj novih produktov, ki jih bodo in kdaj jih bodo morali tržniki ponuditi kupcem. Oboji so se sestali ta mesec, eni v Idriji, drugi v Ljubljani.

Na redni jesenski prodajni konferenci Kolektorja, na kateri so se zbrali predstavniki vseh koncernovih družb, so obravnavali uresničevanje prodajnega načrta v tekočem letu, preverili, kako daleč je Kolektor z novimi projekti, ki jih bodo uvedli v redno proizvodnjo v prihodnjem letu, in se dogovorili o ključnih prodajnih aktivnostih, ki so pred komercialisti v prodajnih službah vseh koncernovih družb. Poudarek je bil kot vedno na ponudbi komutatorjev in diverzifikacijskih programov, ki se nanašajo na ponudbo izdelkov iz plastike, na rotorje in elektronske komponente. O obsegu plana Kolektorjeve prodaje v prihodnjem letu je bilo v času tiskanja časopisa še preuranjeno pisati, saj ta še ni dobil končne podobe. Po vnaprejšnjih predvidevanjih izvršnega direktorja Kolektorjeve komerciale **magistra Roka Vodnika** bo prodaja komutatorjev prihodnje leto enakovredna letošnji, ponudba ostalih programov pa naj bi bila večja.

Prodajo komutatorjev krni predvsem močna daljnoazijska konkurenca, padec tečaja dolarja v primerjavi z evrom, ki je Kolektorju v tretjem četrtletju letošnjega leta odškrtnil kar desetino načrtovanega poslovnega rezultata in dražje surovine, predvsem bakra.

Kolektor se na zapisano odziva s tehničnimi racionalizacijami proizvodov, na katere pristanejo njegovi kupci in z večanjem proizvodnje tistih vrst komutatorjev, ki jih je mogoče sicer po nižjih cenah prodajati v večjih količinah. Dolgoročno bo treba kakšen program tudi opustiti, ga preseliti v okolja s cenejšo delovno silo in povečati učinkovitost v proizvodnji, predvsem pa tudi v režiji, je prepričan Rok Vodnik in dodaja, da ne gre kar vreči puške v koruzo, saj ima Kolektor tudi več tehnoloških želez v ognju kot odgovor na potrebe tržišča in za ohranitev pridobljenih pozicij. Omenja karbonski komutator, projekt Stop – Start zaganjalnikov, pa tako imenovane 2M komutatorje za gospodinjstvene aparate in ročna orodja večjih zmogljivosti ter tako imenovano HBCK tehnologijo.

Težko se je postaviti po robu azijski konkurenci, kjer je delovna sila poceni, delavec pa dela po deset ur šest dni v tednu. Mi smo v tej igri lahko še naprej igralci le z avtomatizacijo oziroma tehnološko prevlado in z večjo produktivnostjo. Problem ni samo naš, ampak celotne slovenske elektro in kovinske industrije. Kolektor se pojavlja v izrazitem konkurenčnem okolju, zato mu nikoli ni bilo lahko. Stalno je bil izpostavljen pritiskom in tako bo še posebej izrazito prihodnje leto.

3. razvojno konferenco koncerna sta tokrat gostila Kolektor Magma in Nanotesla institut

V ljubljanskem Kolektorju Magma so se tokrat zbrali vsi vodje razvoja v domačih koncernovih podjetjih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in inženiringom. Na njej sta se predstavila gostitelja, vsi skupaj pa so preverili ključne nosilne projekte v Kolektorjevih podjetjih po Sloveniji.

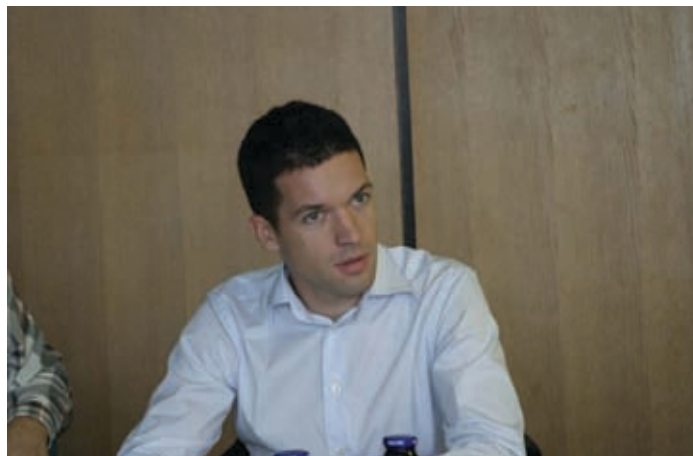

Namestnik predsednika uprave koncerna **Radovan Bolko** je povedal, da so bili na konferenci še posebej pozorni na nove proizvode, ki predstavljajo prihodnost v Kolektorjevi ponudbi in na tiste, ki so ali bodo plod sinergij med posameznimi družbami znotraj koncerna. Največji pomen konference je bil po njegovih besedah izziv koncernu, da bi povečal delež novih produktov, ki jih bo ponudil tržišču. V koncernu za nov produkt šteje tisti, ki je mlajši od treh let in je vsaj polovica njegovih karakteristik novih. Cilj Kolektorja je, da mora biti v koncernovi ponudbi oziroma prodajnem programu vsaj tretjina takih. Tokratna razvojna konferenca je, z eno besedo povedano, iskala poti, kako pospešiti organsko rast koncerna in tržišču ponuditi čim več novih izdelkov.

Na tokratni razvojni konferenci, prva je bila na sedežu koncerna v Idriji, druga pa v Kolektor Livu, je **Primož**

Gorjup predstavil tako imenovani projekt projektne pisarne, ki bo odprla vrata 1. januarja prihodnje leto in bo na ravni koncerna skrbela za podporo projektnim procesom, iskanje sinergij pri njihovem uresničevanju, večjo preglednost med njimi in njihovo razvrščanje po pomembnosti.

Predstavila se je tudi ljubljanska Skupina za mehatroniko, ki je del Laboratorija za optodinamiko Fakultete za strojništvo in koncerna Kolektor.

Valentin Koblar je zbrane seznanil z možnostmi izrabe njenega umnega potenciala v vseh Kolektorjevih podjetjih, ki si je doslej z njo predvsem prizadeval premoščati prepad med univerzami in industrijo oziroma ju zblížati v uporabnosti idej in razvoju novih izdelkov. Ker je z razvojem vsesmernega prikazovalnika izčrpala svoje razvojne možnosti je napočil čas, da storitve ponudi tudi drugim znotraj koncerna.

Ob tej priložnosti so si udeleženci konference ogledali tudi delo v Nanotesla institutu, kjer za znane naročnike razvijajo nove nanomateriale. **Dr. Aljoša Košak** jim je denimo pokazal infrardeči spektrometer za nadzorovano površinsko obdelavo nanodelcev.

Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije

Koncern Kolektor je v sodelovanju z nekaterimi svojimi hčerinskimi družbami, ki se ne ukvarjajo s proizvodnjo komutatorjev (Kolektor Group, Kolektor Liv, Kolektor Magma in Nanotesla institut), poskrbel za izdajo knjige z naslovom Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije, ki jo je s številnimi soavtorji na vsem razumljiv in poljuden način napisal **Janez Navodnik**, največji slovenski guru znanja, povezanega z nanotehnologijami in tehnologijami materialov, ter predsednik slovenske Tehnološke platforme za napredne materiale. Knjiga je namenjena predvsem podjetjem, ki jih zanimajo napredne tehnologije in znajo presoditi, ali so novi materiali zanje tudi poslovna priložnost. Nanotehnologija je namreč zaenkrat še toliko novodobna, da mnogi sploh še ne dojemajo njene uporabnosti, pravi **dr. Tomaž Kmecl**, generalni direktor Kolektor Magme, ki skupaj s Kolektor Group bdi nad Nanotesla institutom, v katerem razvijajo nove nanomaterialne. Knjiga Janeza Navodnika Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije je namenjena popularizaciji in širjenju vedenja o tem, kaj nanotehnologija sploh je. S svojimi prispevki v njej sodelujejo tudi štirje Kolektorjevi doktorji znanosti, in sicer **Vladimir Boštjan Bregar, Tomaž Kmecl, Aljoša Košak** in **Andrej Žnidaršič**. Z omenjeno knjigo se koncern Kolektor predstavlja kot trenutno vodilni slovenski raziskovalec nanomaterialov in ponudnik njihove uporabnosti v industriji. V njegovem Nanotesla institutu, ki ga vodi dr. Andrej Žnidaršič, je

»Rad bi naredil tehnološko močno firmo, proizvajalko nanomaterialov za najrazličnejše uporabnosti,« je s knjigo v roki prepričljiv generalni direktor Kolektor Magme dr. Tomaž Kmecl

generiranega dovolj znanja, odzivnosti in hitrosti za razvoj naprednih materialov, v Sloveniji pa je dovolj industrijskega predznanja in podjetij, ki bi jih to moralo zanimati, je prepričan generalni direktor Kolektor Magme dr. Tomaž Kmecl.

* Intervju z avtorjem knjige Slovenija je ustvarjena za nanotehnologije bomo objavili v decembrski številki Komunitatorja

"Slovenija se bo, verjemite, povzpela med najrazvitejše v svetu. Na prelomu tisočletij smo prišli do točke, ki bo povzročila večje spremembe kot katero koli odkritje doslej. Do sedaj smo znali materiale le grobo in naključno razbijati in jih spreminjati s kemijskimi ali jedrskimi reakcijami ter jih nerodno preoblikovati v stroje in računalnike, s kakršnimi smo, dobesedno, mesarili

tudi po našem telesu. Zdaj pa znamo opazovati posamične atome in njihovo gibanje, in mnogo več, znamo jih posamično premikati in z njimi, kot z lego kockami, sestavljati nove, povsem drugačne materiale in izdelke. Iz oglja ali saj – gozdov nam zlepa ne bo zmanjkalo – že znamo zložiti diamant ali ogljikove cevke, ki bodo kmalu same po sebi zelo tanek računalnik na sončno energijo in zaslon hkrati, so pa dovolj trdne za gradnjo transportnega traku do vesoljskih postaj. In še mnogo več! Iz posamičnih atomov, genov ali celo živih celic znamo po biološkem zgledu DNK zložiti modele, izdelke ali celo organe. Odkritja si sledijo tako hitro, da ni časa za javno vznemirjenost. Izdelke dobimo v roke prej, kot izvemo, iz česa so in po kakšnem principu delujejo. Razvoj in proizvodnja naprednih materialov, iz njih nastalih komponent ter povezovanje v celovite sisteme pomenijo hiter napredek.

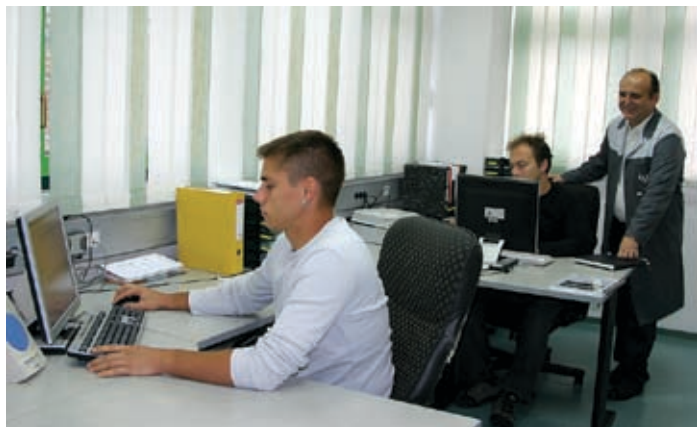
Mehatronika in mikroelektromehanski sistemi ter ICT še poganjajo industrijo, vendar nanotehnologije neopazno, a hitro izpodrivajo klasiko. Za vsako aktivnost je potrebna zaznava in predelava te informacije ter nato odziv, denimo za gib ali za pretvorbo ene energije v drugo. Senzoriko, ki opravlja prvo od teh nalog, so nanotehnologije že obvladale. Za pretvorbo energij in za gibe vseh vrst moramo (in že tudi znamo) sestaviti inteligentne materiale z bolj smotrnim odzivom. Na desetine vrtečih motorčkov in zobnikov za nekaj malih pomikov v avtomobilu verjetno ni rešitev za tretje tisočletje. Za drugo fazo, pretvorbo informacije, se nanotehnologije učijo od narave. Več kot uspešno, če upoštevamo, da je adaptronika, ki povezuje vse tri funkcije z inteligentnimi komunikacijskimi materiali, še precej mlajša veda od nanotehnologije".

Janez Navodnik

Livček – program za podporo izboljšavam

Polona Šemrl

Livček je program, v katerega zaposleni v Kolektor Livu vpisujejo svoje predloge za izboljšanje poslovanja. Njegova avtorja sta **Martin Likon** in **Uroš Česnik**, zaposlena v tehnologiji na področju proizvodne informatike. Ker izpolnjevanje obrazcev in njihova obdelava zahtevata čas, so se odločili, da izdelajo program, v katerega bodo lahko zaposleni hitro in na povsem enostaven način vpisali svoje predloge.

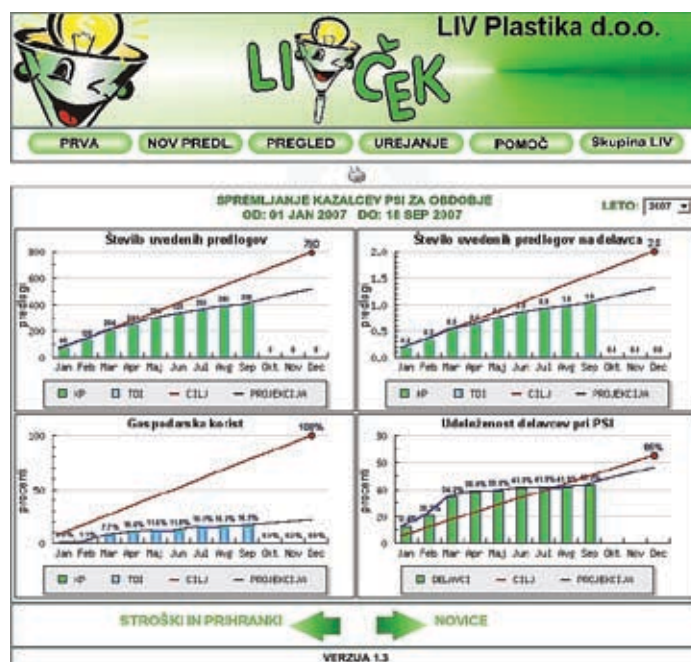
Uroš Česnik, Martin Likon in Stanislav Kaluža med delom

Kot sta povedala Martin Likon in Uroš Česnik, gre za povsem enake obrazce, kot so jih zaposleni izpolnjevali pred uvedbo programa, vendar so se z uvedbo programa znebili dela administracije. Posebnost programa je ažurnost, saj je mogoče vsak trenutek pogledati stanje na področju izboljšav in njihovo analizo.

Vse, kar mora avtor narediti je, da v program vnese vpis izboljšave ter opis prvotnega in izboljšanega stanja. Ko je to narejeno, vodja skupine dobi elektronsko sporočilo, da je prispel nov predlog izboljšave, ki ga je treba obravnavati. Poleg tega ga sistem samodejno obvešča tudi o rokih za obdelavo izboljšave oziroma o rokih za njeno izvedbo. Da komunikacija ne bi bila samo enostranska, program pošlje elektronsko

sporočilo tudi avtorju izboljšave, da ve, v kateri fazi je njegov predlog. Na osnovni strani programa so izrisani grafikoni, ki zaposlene obveščajo, koliko predlogov izboljšav so prejeli in koliko od njih so jih že uspeli uvesti.

Program podatke obravnava na treh ravneh – na ravni podjetja, skupine in posameznika. Tako lahko vsak dan sprti preverjajo, koliko izboljšav so predlagali na ravni podjetja, koliko jih je predlagala posamezna skupina (teh je dvajset) ali posameznik znotraj skupine.

S pripravo programa so začeli v začetku leta 2004. Vpeljali so ga v dobrih treh mesecih in ga izpilili do konca leta.

Kolektor Liv ima za preteklo leto 2006 1,8 uvedene izboljšave na zaposlenega na leto, kar je po besedah vodje projektov **Stanislava Kaluže** dober rezultat v primerjavi s podjetji na območju Območne gospodarske zbornice v Postojni, kjer si prizadevajo za doseg v povprečju ene izboljšave na zaposlenega. Seveda pa se zavedajo, da jih čaka še veliko izzivov in truda za doseg rezultatov najinovativnejših družb na ravni države.

Kolektor Liv za inovacijo prejel zlato in srebrno priznanje

Polona Šemrl

Območna gospodarska zbornica Postojna je zlato priznanje za najboljšo inovacijo v lanskem letu podelila Kolektor Livu. Ta si je priznanje prislužil z avtomatizirano proizvodno celico za izdelavo polnilnega ventila splakovalnikov. Na nacionalni ravni pa je za omenjeno inovacijo prejel srebrno priznanje.

Območne gospodarske zbornice priznanja in diplome za najboljšo inovacijo podeljujejo že dobro desetletje. Pred petimi leti se je za ta korak odločila tudi Gospodarska zbornica Slovenije. Priznanja in diplome za najboljšo inovacijo na nacionalni ravni so najvišje priznanje za inovativne dosežke domačih podjetij. Pomenijo tudi promocijo inovativne dejavnosti. Avtomatizirana proizvodna celica podjetju omogoča zagotavljanje konkurenčnih prednosti in dvig kakovosti vgrajenega polnilnega ventila v splakovalniku. Glavne prednosti omenjenega ventila so predvsem tiho

delovanje, kratek čas polnjenja in odpornost ventila na trdo in umazano vodo. Prav odpornost na trdo in umazano vodo ga uvršča med gradnike najsodobnejših sanitarnih sistemov uporabe reciklirane vode. V laboratorijih podjetja pa preizkušajo tudi vzdržljivost, pri čemer mora vsak ventil vzdržati 200.000 ciklov uporabe. Ta podatek v praksi pomeni, da povprečna 4-članska družina lahko uporablja tak izdelek več kot 25 let.

Skupinska fotografija avtorjev nagrajene inovacije. Od leve proti desni: Janko Lenarčič, Gorazd Kandare, Jože Pivk, Žarko Likar, Matjaž Gustinčič, Igor Penko in Matjaž Furlan

Proizvodnja je povsem avtomatizirana – od brizganja, sestavljanja, nadzora kakovosti, transporta, robotike do informatike. To jim omogoča odpravljanje možnosti napak in zagotavljanje zanesljivosti izdelka. Z novo tehnološko rešitvijo jim je uspelo stroške izdelave izdelka znižati za 25 odstotkov, kar jim omogoča letni prihranek v višini 560 tisoč evrov. Z avtomatizirano proizvodno celico za izdelavo polnilnega ventila splakovalnikov so uspeli zagotoviti načela vitke proizvodnje, torej nič napak in nič zalog.

Idrium® omni 450 PRN nagrajen

Na sejmu PromotionExpo 2007 v Milanu je v sodelovanju s partnerji, podjetjem MCube, italijanski distributer za vsesmerne prikazovalnike, podjetje C Studio, predstavilo Idrium® omni 450 PRN. Sejem PromotionExpo je namenjen promociji, odnosom z javnostmi in oglaševanju znotraj trgovin, nagrada POP Award pa se v okviru sejma podeljuje že 12 let. POP Award je prestižno priznanje, katerega namen je nagraditi kreativnost na področju »in-store« marketinga. Podjetje MCube je z izdelki, ki so jih prepoznali kot zanimive, že v preteklih letih sodelovalo na natečajih in tudi osvojilo nekaj nagrad POP Award. Letošnje leto so se odločili, da se natečaja udeležijo z Idrium® omni 450 PRN, konkurenca pa je obsegala kar 8500 podjetij, ki nudijo oglaševalske storitve najbolj znanim svetovnim podjetjem. Podjetje MCube je v vsesmerni prikazovalnik umestilo oglas za uro, celotna predstavitev pa je prepričala žirijo, da je Idrium® omni tisti oglašni medij, ki lahko na najbolj inovativen način predstavi izbrani oglaševani izdelek.

Španci na obisku v Idriji

Urška Naglič

Koncern Kolektor in njegovo Divizijo Idrium so obiskali predstavniki skupine Sakma iz Španije. Za obisk so se odločili, ker so na lanskoletnem sejmu v Dubaju, kjer so razstavljali svoje izdelke, videli vsesmerni prikazovalnik Idrium® omni 450 PRN. Skupina Sakma se ukvarja z oglasno industrijo. Na tem področju deluje že več kot 25 let, zadnjih devet let pa so se usmerili predvsem v razvoj lastne LED tehnologije. Poleg podjetja Sakma, ki se ukvarja s proizvodnjo LED luči, omenjeno skupino sestavljata še podjetji PUBLIBANNER, ki izdeluje LED napise, in LEDrouting, ki je razvilo računalniško aplikacijo za učinkovitejšo rabo LED napisov. Vsesmerni prikazovalniki so predstavnike skupine Sakma navdušili. Menijo, da bi ga svojim številnim strankam lahko predstavili kot visoko kakovosten in tehnološko zelo razvit izdelek.

V dneh, ki so jih **Salvador Mauri**, **Angel Sanabra** in **Cees Steykuyl** preživel v Idriji in Ljubljani, so jih zaposleni v Diviziji Idrium seznanili z dejavnostmi koncerna Kolektor in Divizije Idrium, proučili so možnosti sodelovanja med Sakmo in Divizijo Idrium in se udeležili izobraževanja o uporabi, trženju in prodaji Idrium® omni 450 PRN. Izobraževanje je namenjeno vsem partnerjem Divizije Idrium, z njim pa na najenostavnejši način predstavijo uporabo, servis in vzdrževanje omnijev, najboljše načine trženja, najbolj učinkovit nastop na trgu in hkrati odgovorijo na vsa morebitna vprašanja partnerjev.

Po predstavitvi koncerna Kolektor in njegove Divizije Idrium so še Španci predstavili svojo skupino in njihov pogled na trženje omnijev na španskem in portugalskem trgu. Kot so povedali, naj bi jih najprej začeli tržiti v Kataloniji, pokrajini, kjer je sedež skupine. Španija je namreč razdeljena na 17 pokrajin, kar predstavlja precejšen logistični zalogaj. Po njihovem mnenju bi bilo najbolje dostopati najprej do posameznih, posebej izbranih podjetij. Tudi sami

si namreč želijo, da bi postavili več skupin omnijev in ne le posameznih primerkov, saj bi na ta način vsesmernost in sočasnost prišli najbolj do izraza. S svojim znanjem in izkušnjami si želijo prispevati tudi k napredku pri razvoju omnijev.

Pred odhodom v domovino so gostje strnili nekaj misli o obisku:

Salvador Mauri: Počutili smo se zelo dobro. Vsi so bili zelo prijazni in gostoljubni, zato se nismo čutili obremenjene, tako da so bili dogovori sklenjeni v prijateljskem vzdušju.

Cees Steykuyl: Koncern Kolektor in zaposleni v njem so na nas naredili zelo dober vtis. Izvedeli smo veliko o izdelkih in zgodovini podjetja, pri čemer se je čutila močna povezanost med zaposlenimi in podjetjem. Rad bi poudaril, da me veseli ta prisotnost človeškega odnosa, saj ni vse v produktih, pač pa v ljudeh, ki jih izdelujejo.

Angel Sanabra: Bil sem navdušen, ko sem izvedel, da Kolektor investira v nove izdelke in da sodeluje s študenti, ki lahko svoje znanje, ustvarjalnost in izkušnje koristno uporabijo pri razvoju teh novih izdelkov.

Simon Strgar: Obisk predstavnikov skupine Sakma je dosegel svoj namen. Spoznali smo se, se predstavili drug drugemu, določili področja sodelovanja in opredelili prihodnje aktivnosti. Čas do konca leta pa bo pokazal rezultate dogovorov in prinesel odločitve o tem, ali bodo naši distributerji.

Obisk španskih predstavnikov Sakme je bil prvi korak na poti k plodnemu sodelovanju, naslednjega so naredili tik pred izidom te številke našega časopisa, natančneje med 18. in 20. oktobrom, ko so se skupaj predstavili na madridskem sejmu Visual Espana. Na omenjenem sejmu so vsesmerne prikazovalnike prvič predstavili španskemu in portugalskemu tržišču.

Blejski strateški forum

Urška Naglič

Med 26. in 27. avgustom je Blejski strateški forum na Bledu pripravil drugo letno konferenco z naslovom "Evropska unija 2020: Združena in enotna", na kateri se je predstavilo tudi podjetje Kolektor Group z mobilnim oglasnim sistemom Easyshow®. Po mnenju organizatorja, Centra za evropsko prihodnost, je sistem odigral pomembno vlogo na tem forumu. Prednost mobilnega oglasnega sistema Easyshow® je namreč v tem, da ga je mogoče hitro in enostavno postaviti in razstaviti ter prenesti nekam drugam. Na forumu so z njim opremili domala vse dvorane, v katerih so bile okrogle mize, delavnice in srečanja. Z njim so namreč ustvarili zanimivo ozadje, na katerem so oglaševali forum in pomembne dogodke. Konferenca se je udeležilo več kot 400 vladnih predstavnikov na najvišji ravni, politični voditelji, mednarodno priznani strokovnjaki, predstavniki mednarodnih organizacij, gospodarstva, zasebnega sektorja in nevladnih organizacij iz Slovenije in drugih

držav članic Evropske unije ter držav Zahodnega Balkana, Kavkaza in Centralne Azije.

Od leve proti desni so Nikola Gruevski, ministrski predsednik Republike Makedonije, dr. Ivo Sanader, ministrski predsednik Republike Hrvaške, Mikheil Saakashvili, predsednik Republike Gruzije, Gediminas Kirkilas, ministrski predsednik Republike Litve, Stefan Wagstyl, Financial Times in Janez Janša, predsednik vlade Republike Slovenije

Predstavili so se logistika, skladišče in personala

Polona Šemrl

Po skoraj dveh mesecih, ko zaradi dopustov v koncernovem največjem proizvodnem podjetju Kolektor Sikom ni bilo predstavitev posameznih organizacijskih enot, so se zaposlenim in poslovodstvu predstavili logistika, skladišče v Spodnji Idriji in personala.

Zaposleni v logistiki, skladišču in personali so si zaželeli zanimive in humorne predstavitve svoje dejavnosti. V ta namen so posneli kratke filme, ki so zbrane obiskovalce popeljali skozi njihovo vsakodnevno delo.

Predstavitve

Logistika, ki jo sestavljajo štiri področja – prodajna, nabavna, proizvodna logistika in skladišče –, je pred dobrima dvema letoma postala samostojni oddelek znotraj podjetja Kolektor Sikom. Naloga oddelka je, da skrbi za učinkovit tok in skladiščenje izdelkov, storitev

in informacij skozi celotno oskrbno verigo. Vizija oddelka logistike je ustvarjati dodano vrednost tako za kupce kot za podjetje in postati sinonim za učinkovitost in odličnost na področju logističnih rešitev.

Tudi personala je sestavljena iz štirih področij, in sicer

Oddelek logistike (na fotografiji sta dve sodelavki, ki sta začasno zapustili logistične vrste, manjkajo pa Ferida Bončina, Erika Leoni in Matej Mohorič)

kadri, izobraževanje in štipendiranje, obračun plač ter pošta in telefonija. Število zaposlenih se je v personali od leta 2001 zmanjšalo z 9 na 7 zaposlenih.

V zadnjih letih so vzpostavili nov kadroviski informacijski sistem in sistem za obračun plač, sistem za spremljanje prisotnosti in prehodov v podjetju ter program osebnih ocen. Vizija oddelka personale je kvalitetno izvajanje kadrovske dejavnosti, ki omogoča družbi transparentno in sodobno poslovanje na področju izbora, razvoja in upravljanja kadrov. Hkrati pa želijo dvigniti učinkovitost

vodenja, ocenjevanja, motiviranja in usmerjanje kariere zaposlenih. Zagotavljali naj bi povezanost rezultatov dela in nagrajevanje ter ustreznih motivacijskih strategij za spodbujanje doseganja ciljev, razvoja ter empowerment managerjev/neposrednih vodij za delo s kadri. V ta namen imajo zastavljene cilje, kot so postavitve kariernega sistema, promocija zdravja

Oddelek personale (od leve proti desni: Vesna Kacin - izobraževanje; Erika Bogataj - kadri; Eva Cvelbar - direktorica; Katarina Kumar, Petra Kunaver in Matejka Rejane - obračun plač. Na fotografiji manjka Lilijana Pavšič - pošta in telefonija)

zaposlenih, materialno in nematerialno nagrajevanje zaposlenih, postavitve »baze znanj« in prenova sistemizacije delovnih mest.

Organizatorji predstavitve so ob koncu ogleda filmov organizirali tudi prevoz do Spodnje Idrije, kjer so si obiskovalci lahko ogledali prenovljeno skladišče. Na 2600 kvadratnih metrih je več kot 2000 paletnih mest, kjer skladiščijo končne izdelke, surovino (baker in

Ogled skladišča

maso), PVC in kartonsko embalažo, potrošni material in rezervne dele. Dnevno v skladišče pripeljejo ali iz njega odpeljejo 50 ton materiala.

Zaposleni v skladišču (manjkata Ljubo Ukmar in Boris Kavčič)

Kolektor Sinabit na kongresu EUROSIM 2007

Polonca Pagon

V Cankarjevem domu v Ljubljani je septembra potekal že šesti trienalni kongres EUROSIM o modeliranju in simulaciji, eden najpomembnejših evropskih simulacijskih dogodkov. Na letošnjem, ki sta ga organizirala Slovensko društvo za simulacijo in modeliranje SLOSIM in Fakulteta za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, je sodelovalo tudi podjetje Kolektor Sinabit.

Program je vključeval vse vidike zveznega, diskretnega in hibridnega modeliranja in simulacij, identifikacije, optimizacije oz. reševanje problemov z modeliranjem in simulacijo. V sekciji Proizvodni sistemi je referat z naslovom Določanje optimalnega nabora informacijskih terminalov za spremljanje proizvodnje v kosovnih industrijah predstavil **mag. Jani Kleindienst**, vodja razvojnih projektov v podjetju Kolektor Sinabit. Kleindienst, ki je prispevek pripravil v sodelovanju z **dr. Danijem Juričičem** z Inštituta Jožefa Stefana, je povedal, da referat obravnava pristop, ki sloni na optimizaciji naključne kriterijske funkcije, ki združuje stroške nabave terminalov in stroške zaradi čakalnih

časov pri vnašanju proizvodnih podatkov. Kolektor Sinabit je tako izkoristil priložnost, da širši strokovni javnosti predstavi svoje delovanje na znanstveno-raziskovalnem področju in tudi prenos takih izsledkov v prakso, še dodaja Kleindienst. Letošnji kongres je presejal vsa pričakovanja. To dokazuje, da je modeliranje in simulacija še vedno atraktivna in moderna disciplina s široko paleto raziskovalnih možnosti, pomembna za razvoj najbolj sofisticiranih in modernih disciplin, trdijo organizatorji.

Kjer se inovativnost prepleta s tradicijo

Milan Potužak

Mesto Herrenberg se nahaja v južni Nemčiji in je od Stuttgarta oddaljeno približno 30 km. Bližina avtoceste A 81 ter letališče v Stuttgartu nudita mestu Herrenberg optimalno prometno povezavo.

Stiftskirche - simbol Herrenberga

Herrenberg je živahno mesto s približno 35 000 prebivalci. Staro srednjeveško središče mesta z značilnimi hišami in cerkvijo je bilo leta 1983 uvrščeno pod spomeniško varstvo.

Kolektor Kautt&Bux proizvaja v Herrenbergu komutatorje za avtomobilsko industrijo, električna orodja, vrtnarska orodja, sesalnike in belo tehniko. Že vrsto let so kupci podjetja Bosch, Gillette/Braun, Metabo, Miele, SiemensVDO Automotive in Visteon. Največji delež kupcev in sicer kar 70 odstotkov predstavljajo dobavitelji priznanih proizvajalcev avtomobilov. Preostalih 30 odstotkov kupcev predstavljajo proizvajalci električnih orodij, bele tehnike ter proizvajalci elektromotorjev za velike moči. Kautt&Bux je bil ustanovljen leta 1919. Sprva so v podjetju izdelovali vijake, že sedem let pozneje pa so patentirali prvi zaprešan komutator. Leta 1973 je Kautt&Bux odprl obrat v Herrenbergu, v katerem je danes zaposlenih 210 ljudi. Od leta 2003 je Kautt&Bux del koncerna Kolektor Group.

Upravna stavba Kautt & Buxa

Izkušnje, fleksibilnost in obsežen proizvodni program pripomorejo k temu, da se v podjetju letno izdelata okrog 60 milijonov komutatorjev. Poleg izdelave komutatorjev se Kolektor Kautt&Bux intenzivno ukvarja tudi z razvojem in proizvodnjo izdelkov iz duroplastov. Tudi ti izdelki se večinoma uporabljajo v avtomobilski industriji. Trenutno je v teku precej projektov pri priznanih kupcih. Gledano na srednji rok so izdelki iz duroplastov za Kolektor Kautt&Bux pomemben in rastoč segment prodaje. Prvi izdelki iz duroplastov so bili izdelani že leta 2006.

Manfred Müller je pri podjetju Kolektor Kautt&Bux zaposlen že več kot 40 let. Potem ko se je izučil za orodjarja in nekaj let delal v tem poklicu, je postal vodja centralnega skladišča v Stuttgart-Vaihingen. Iz tega skladišča so pošiljali materiale v različne obrate skupine Kautt&Bux – med drugim tudi v Kolektor v Idriji. Zaradi političnih razmer je bilo pošiljanje materiala v tedanjo Jugoslavijo povezano z zapletenimi birokratskimi postopki.

Ko je leta 1993 skupina Kautt&Bux zašla v finančne težave, je Manfred Müller zamenjal delovno mesto in prišel v Herrenberg v oddelek odpreme. Takrat sta bili podjetji Kautt&Bux in Kolektor sestrski podjetji v lasti ameriškega podjetja Kirkwood, vendar to na delo Manfred Müllerja ni imelo nobenega vpliva.

Leto 2002 je Kautt&Buxu prineslo novo veliko spremembo, saj je takrat Kolektor postal njegovo matično podjetje. Kot vodja odpreme je Manfred Müller odgovoren za organizacijo vedno večje izmenjave blaga med Kolektorjem in Kautt&Buxom. Čeprav se je lastništvo zamenjalo, je bilo Manfredu Müllerju delati s sodelavci s Kolektorja vedno prijetno. "Pri osebnem kontaktu smo mi Švabi* na začetku vedno zelo zadržani, toda ko opazimo, da so nam naši sogovorniki naklonjeni, postanemo tudi mi bolj prisrčni," pravi Manfred Müller. (*Švabi so prebivalci dela južne Nemčije z lastnim dialektom).

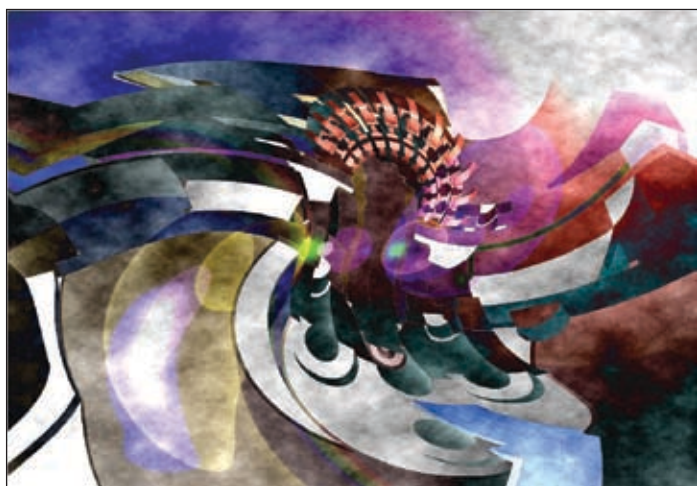
Norbert Vötsch dela pri podjetju Kolektor Kautt&Bux od leta 1995. V podjetje je prišel takoj po tem, ko se je pri nekem drugem podjetju izučil za vzdrževalca orodij. Sprva je bil zaposlen kot urejevalec žag za razžaganje komutatorjev, nato kot urejevalec brizgalnih strojev. Sledile so naloge serviserja in vzdrževalca orodij. Ko je bilo sklenjeno, da ga Kautt&Bux zaposli kot strokovnjaka za brizganje izdelkov iz duroplastov pri programu "Novi produkti" in da za vzpostavitev omenjenega programa kupi podjetje SWL iz Lüdenscheida, je bil Norbert Vötsch od vsega začetka zraven. Sprva se je s stroji za brizganje izdelkov iz duroplastov spoznaval v Lüdenscheidu, nato pa je Kautt&Bux nekaj teh strojev preselil v Herrenberg. Od takrat dela Norbert Vötsch kot praktik pri gradnji oddelka novih produktov. Sodeluje pri ureditvi prostorov, razvoju in izdelavi naprav ter orodij kot tudi pri razvoju in izdelavi izdelkov. Posledica teh številnih delovnih obveznosti so dolgi delovni dnevi. Na vse to pravi Norbert Vötsch: "Zame je motivacija videti dobre rezultate in vedeti, da s svojim delom prispevam k obstoju Kautt&Buxa v prihodnje."

„Preobrazba“ iz Kautt & Buxa

Hartmut Greiner

Avgusta so v avli podjetja Metabo v Nürtingenu (Nemčija) odprli razstavo slik z naslovom »Preobrazba: Komutatorji – osrčje elektromotorja tokrat drugače«. Motivi razstavljenih slik uprizarjajo slikovno povezavo med Kautt & Buxovim komutatorjem in Metabovim motorjem za vsako skupino produktov.

Od ideje do izvedbe

Zgodba se je začela z navdušenjem obiskovalcev oddelka konstrukcije v Kautt & Buxu nad barvnimi trodimenzionalnimi načrti komponent komutatorjev, orodij in opreme na ekranih konstruktorjev. »Saj to je umetnost!« so dejali. Nekaj posnetkov smo posredovali profesorju likovnih umetnosti **Helgeju Batheltu**. Bil je navdušen in jih je takoj umestil v nam laikom neznano likovno zvrst ter z nasmehom dodal: »Umetnost to postane šele, ko je podpisano.« Srečanje konstruktorjev s Helgejem Bathelтом je pripeljalo do spontanega razmišljanja, opustitve tehničnega načina razmišljanja in s tem generiranja umetniških idej. Konstruktorji so v prostem času s pomočjo računalniških programov ustvarili več različnih slik. Ker so bili nad slikami vsi, ki so jih videli, navdušeni, je padla ideja, da bi jih razstavili v domači »galeriji« ob vhodu v podjetje Kautt & Bux. »Umetniki« so se lotili dela – tiska, signiranja in uokvirjanja. Razstavo so odprli decembra lani, na Dnevu odprtih vrat Kautt & Buxa.

Gostujoča razstava

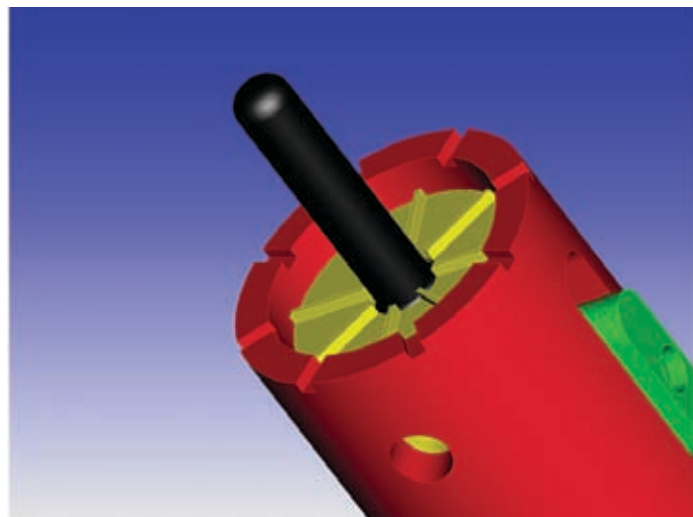
Slike je pohvalili tudi vodja razvoja motorjev v podjetju Metabo **Michael Schmohl**, ki se je udeležil odprtja razstave. Kdor gospoda Schmohla dobro spozna, ve, da mu umetniška uprizoritev komutatorja laska, vendar pa je med opazovanjem posnetkov komutatorjev z nosom Ostržka v črni, rdeči in zlati barvi (posledica nemške vročice ob svetovnem prvenstvu v nogometu) ali morbidnih asociacij v stilu Edgarja Wallaca ostal neomajen pri izbiri svojih favoritov. Med njimi so

bili le motivi s komutatorji za strateško pomembne projekte podjetja Metabo. Kautt & Buxovi konstruktorji s Schmohlovim timom namreč snujejo kreativne in inovativne rešitve na področju komutatorjev, s katerimi Metabojevi motorji postavljajo nove poudarke na trgu. Kot večkratni dobavitelj leta je Kautt & Bux dobil priložnost, da slike na ogled postavi tudi v avli podjetja Metabo. Avtorji slik so veseli, da jim je na pobudo Metabovega tima uspelo vzpostaviti neposredno povezavo med komutatorjem, motorjem in končnim izdelkom.

Kako naprej?

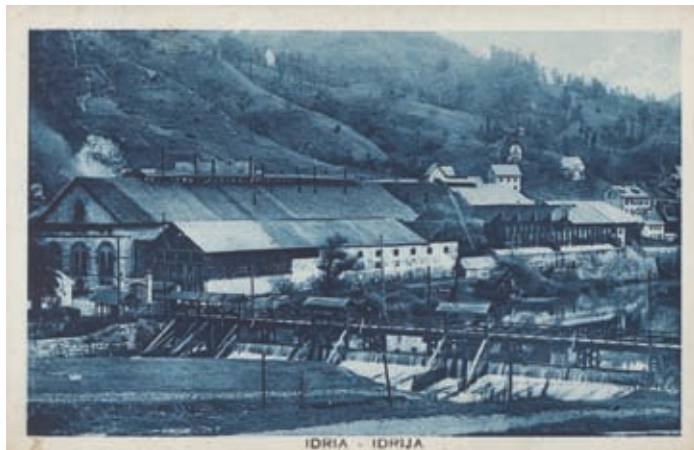
Kautt & Buxovi »umetniki« iz oddelka konstrukcije so se že posvetili svojim vsakodnevnim nalogam. Čeprav je izkupiček od prodaje slik skop in ne spada ravno med stateško pomembne »nove produkte« skupine Kolektor, je bilo lepo na drugačen način prikazati povezavo in sodelovanje s podjetjem Metabo. Tudi druga podjetja iz širše okolice Stuttgarta in ne le neposredni kupci komutatorjev ali »novih proizvodov« so pokazali navdušenje nad slikami, tako da bodo prvima dvema razstavama zagotovo sledile nove. Na ta način bo pozornost javnosti še naprej usmerjena na kreativnost in inovativnost skupine Kolektor.

Po 16 letih spet nov mehki jez

Filip Šemrl

Verjetno se še živo spominjamo močnih nalivov sredi osemdesetih let, ko narasla Idrijca v svojo strugo ni pustila vode, ki je skozi mesto drla po kamnitem koritu hudourniške Nikove. Zato je ta poplavljala od sotočja navzgor po mestu, ponekod pa je zaradi navlake v strugi, denimo pri Kovačici, prestopila bregove ali pa se dobesedno zlila prek cestnih mostov in prepustov. Središče Idrije je bilo takrat zelo podobno krajem, ki jih je prizadelo letošnje neurje. Da bi enkrat za vselej mesto obvarovali pred naraslimi vodami, so pristojni staknili glave in rodila se je ideja o regulaciji struge reke Idrijce od Likarce dolvodno skozi mesto. Naslednja leta so jo tudi uresničili in jo zaključili s postavitvijo mehkega jezusa pri Kolektorju, na mestu, kjer je bil v preteklosti čez reko postavljen tako imenovani topilniški jez. Ta je bil fiksni in zato naraslim vodam ni pustil proste poti po strugi navzdol, medtem ko so lahko z mehkim jezom uravnavali pretočnost Idrijce ali ga v kritičnih trenutkih tudi spraznili.

Mehki jez je kranjska Sava postavila leta 1992 in je bil prvi, ki je bil izdelan pri nas. Pred tem smo postavljali podobne jezove na drugih rekah, ki so bili češke izdelave. Zdaj so Kranjčani že uveljavljeni proizvajalci in izdelke za zaščito okolja, med katere sodijo tudi mehki jezovi, tržišču nudi Sava Tech d. o. o. Njenemu konstruktorju, **Antonu Krajerju**, je bil zaupan nadzor in zamenjava mehkega jezusa na Idrijci, prva po šestnajstih letih, ki je stala 130.000 evrov.

"Poškodbe so blazini jezusa tako zdelale, da ga je bilo nujno treba zamenjati. Tudi beton, na katerem sta bili nameščeni vreči, je voda z leti na več mestih dobesedno sprala. Zato je novogoriška izpostava Direkcije za varstvo okolja in urejanje voda predlagala njegovo zamenjavo."

Kolektor je zaradi svoje rasti potreboval dodatne proizvodne površine. Ker v Idriji ni primerne prostora, se je ozrl po desnem bregu Idrijce, kjer je bila ob topilnici živega srebra včasih deponija žgalniških ostankov. Zato je dve leti za postavitvijo mehkega jezusa zrasel še nov most, ki je povezal oba bregova reke Idrijce in postal sestavni del Kolektorjeve industrijske cone.

Za zamenjavo obeh segmentov mehkega jezusa je ekipa kranjske Save Tech potrebovala štirinajst dni. Dela so izvedli v času nizkega vodostaja Idrijce. Najprej so se, gledano dolvodno, lotili zamenjave leve vreče, nato še desne. Izdelani sta bili iz ozonsko odpornega materiala. Zgoraj merita vsaka po 17 metrov, njuna spodnja dela pa sta dva metra krajša. Vodo v vrečo spuščajo prek posebnega črpališča, saj prav z njenim pritiskom določajo in prilagajajo višino mehkega jezusa, odvisno seveda od pretočnosti Idrijce in potreb HE Marof. Slednja v času menjave vreč mehkega jezusa tudi zaradi zagotavljanja ekološko sprejemljivega pretoka, včasih smo temu rekli ekološki minimum, ni obratovala.

Ob tej priložnosti SENG napoveduje tudi skorajšnjo obnovo 1,4 kilometra dolgega pokritega vodnega kanala HE Marof, ki je bil zgrajen leta 1926, elektrarna pa leta 1933. Obnova slednje se je začela že leta 1977, po ukinitvi rudniške posadke pa jo je SENG avtomatiziral. Soške elektrarne bodo z obnavljanjem pokritega vodnega kanala začele kmalu.

Informacijsko - raziskovalni center za živo srebro

Namera o ustanovitvi Informacijskega centra za živo srebro v Idriji ne pojenja, kar obeta njegovo odprtje. Z načrti so med nedavnim obiskom predstavniki občine in Rudnika živega srebra v zapiranju seznanili tudi direktorja direktorata za trajnostni razvoj in integracije na generalnem direktoratu za okolje evropske komisije **Timo Mäkela**. Ob tej priložnosti

Del rudniških naprav, topilnico in klasirmico, si je gost zaradi slabega vremena lahko ogledal kar iz Kolektorjeve industrijske cone

si je gost seveda najprej ogledal rudnik, zatem pa tudi koncern Kolektor, ki v tem okolju nadaljuje industrijsko tradicijo mesta in še vedno zagotavlja delo številnim, ki bi sicer po zaprtju rudnika ostali brez dela. Ustanovitev Informacijsko-raziskovalnega centra za živo srebro močno podpira tudi ministrstvo za okolje in prostor, saj bi rado pomagalo pri odpravi posledic rudarjenja in sočasem ohranjanju kulturne in tehniške dediščine, ki je ostala v Idriji po prenehanju rudarjenja. Med obiskom gospoda Mäkele v Idriji so preverili tudi možnosti financiranja nekaterih okoljskih projektov Idrijčanov iz evropskih skladov. Gost je zagotovil, da obstajajo realne možnosti, da bi se to tudi uresničilo.

Tako kot vsem visokim gostom doslej, je bila tudi tokratnemu namenjena čipka

Kolektor Koling uspešno sodeluje pri projektu R-Cero Celje

Brane Breljih

V investicije na področju ekološkega ravnanja z odpadki se oddelek Avtomatizacije uspešno vključuje že vrsto let. Prvič smo se z napravami za sortiranje in stiskanje odpadkov srečali v letu 2001, ko smo izdelali prvo avtomatizacijo preše za odpadke podjetju Anis trend. Izkoristili smo znanje s področja avtomatizacije ter izdelali projekt in izvedbo krmilnega sistema. Od tedaj se je naše sodelovanje bistveno okrepilo, tako da se lahko pohvalimo z več kot petdesetimi referencami, ki segajo od Norveške preko celotne Evrope do Dubaja. Z izkušnjami in znanjem, ki smo si jih pridobili, smo želeli našo dejavnost razširiti na avtomatizacijo celotnih sistemov sortirnic odpadkov. V letu 2005 smo začeli poslovno sodelovanje s podjetjem Riko Ekos, ki se ukvarja z izdelavo celotnih sortirnih sistemov. Uspešno smo pristopili k izdelavi idejnih projektov za sortirnico odpadkov Gajke Ptuj ter si pridobili zaupanje naročnika za izvedbo celotnega sistema sortirnice. Riko Ekos je izvajal vsa strojna dela ter dobavil opremo, naše naloge pa so bile

Sortirnica odpadkov Gajke Ptuj

projektiranje, ožičenje, avtomatizacija ter centralni nadzorni sistem. Ugodno klimo v sortirni kabini pa smo zagotovili s prezračevalnim sistemom lastne proizvodnje.

Zadovoljstvo uporabnikov ter pozitivna mnenja so nam odprla vrata pri projektu R-Cero Celje.

Začetek izgradnje regionalnega centra za ravnanje z odpadki v Celju sega v leto 2006, ko je bila podpisana pogodba za izvedbo. Center je bil načrtovan za prispevno območje do 200 tisoč prebivalcev in za dobo 30 do 40 let.

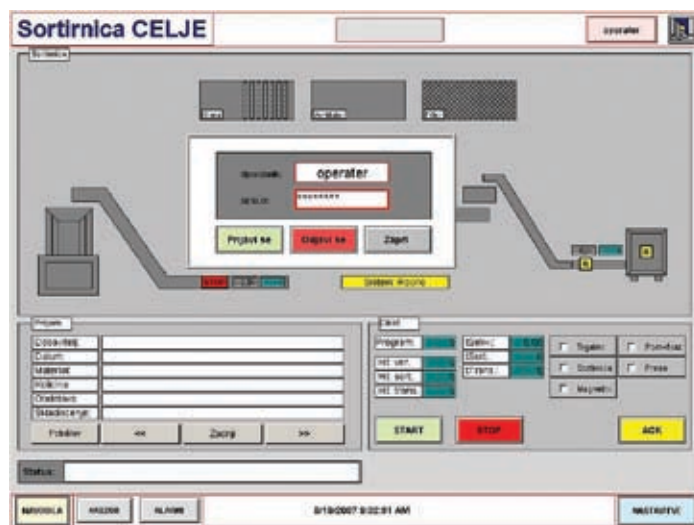
V okviru centra za ravnanje z odpadki so bili predvideni naslednji objekti:

- vhodna kontrola – prevzem in tehtanje odpadkov,
- zbirni center za sekundarne surovine in odpadke,
- kompostarna,
- sortirnica,
- demontaža kosovnih odpadkov,
- začasno skladišče nevarnih odpadkov,
- mehanska ali mehansko - biološka obdelava odpadkov,
- odlagališče preostanka odpadkov.

V prvi fazi izgradnje je bila predvidena sortirnica odpadkov. Sortirnica je sestavljena iz dveh hal: hale za sortiranje in skladišča. Objekt za sortiranje je zaprta montažna hala, opremljena s transporterji, magnetnim in nemagnetnim izločevalcem, bobnastim sitom, trgalcem vreč in stiskalnico izločenih sekundarnih surovin (papir, karton, plastika PET, PS, PP, PEHD). V sortirni kabini se ročno izbirajo uporabne frakcije že ločeno zbranih odpadkov s končno zmogljivostjo 10.000 t/letno. Pri izboru dobaviteljev avtomatizacije smo imeli določene konkurenčne prednosti zaradi dosedanjih referenc, tako da nam je bila zaupana naloga izvedbe projekta. Naše delo je vsebovalo izdelavo projektov in ožičenje ter avtomatizacijo s centralnim nadzornim sistemom. Kot pravi vodja projekta **Marko Požnel**, je bilo v prvi fazi potrebno preko 300 ur za usklajevanje s tujimi dobavitelji strojne opreme za izdelavo projekta. V juniju smo investitorjem predstavili idejni projekt in po potrditvi izdelali projekt za izvedbo. Od julija do konec avgusta je potekala izvedba ožičenja sistema. S prvimi preizkusnimi zagoni smo začeli v prvih dneh septembra ter projekt v skladu s termanskim planom zaključili do konca meseca. Trenutno smo v fazi usposabljanja uporabnikov za delo s celotnim sistemom.

Sortirnica R-Cero Celje

Centralni nadzorni sistem

Glede na dosežene rezultate je naš cilj - postati vodilno podjetje v Sloveniji na področju avtomatizacije sortiranja odpadkov in tako tudi prispevati svoj delež k ekologiji okolja.

Koncernova skrb za zdravje občanov

Polona Šemrl

Koncern Kolektor je za nakup novega digitalnega ultrazvočnega aparata, ki so ga idrijskemu Zdravstvenemu domu kupili donatorji, prispeval več kot polovico vseh sredstev. Kot je povedal predsednik koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, koncern tokrat ni prispeval prvič. Za to potezo so se odločili, ker si želijo, da bi bilo zdravje Idrijčanov boljše. »Če bi se v ta namen vsaki dve leti združili, bi v desetletju Zdravstveni dom zelo dobro opremili«, je bil mnenja Petrič.

Novi aparat je stal 49 tisoč evrov, skupaj s sondami za različne preiskave pa še 16 tisoč evrov več. Z novim aparatom bodo lahko v idrijskem zdravstvenem domu razširili in izboljšali ponudbo zdravstvenih storitev (slikovni prikaz posameznih plasti organizma oziroma telesa) ter privarčevali precej denarja, saj jim ne bo več treba pacientov pošiljati na različne preiskave v Ljubljano ali Šempeter pri Gorici. Po besedah strokovne vodje v idrijskem zdravstvenem domu **Urške Močnik Bončina** bodo lahko z novo napravo za razliko od stare hitreje izvajali preiskave in tako pregledali več pacientov.

Dan po donaciji sta koncern Kolektor in Zdravstveni dom Idrija za vse občane prvič skupaj pripravila Dan zdravja. Udeležilo se ga je rekordno število ljudi. Na test hoje, ki je bil na Rakah, se jih je odpravilo kar 108. Poleg testa hoje na dva kilometra so na prireditvenem

prostoru v Mejci postavili še stojnice za promocijo zdravega načina življenja.

Udeležence so seznanili z zdravo prehrano, dejavniki tveganja za srčno-žilne bolezni, jim izmerili tlak in jih seznanili z nordijsko hojo.

Pri promociji le-te je sodelovala tudi skupina udeležencev prvega tečaja nordijske hoje, ki so jo pripravili na Kolektorju v okviru projekta Zdrav Kolektor. Ker tako množičnega obiska pred samo izvedbo ni nihče pričakoval, zdaj organizatorji razmišljajo, da bo Dan zdravja postal tradicionalen.

Napoved ljubljanskega maratona

V okviru prireditev ob 45-letnici koncerna Kolektor se bo v nedeljo, 28. oktobra 30 Kolektorjevih tekačev udeležilo 17. Ljubljanskega maratona. Kako so nanj pripravljeni, so preverili na pripravljalni tekmi v Idriji, ki je bila 7. oktobra. Start je bil v Mejci. Tekli so do Idrijske bele in nazaj.

Vršič ponovno osvojen

Organizacijski odbor

Že peto leto zapored smo se kolesarji koncerna Kolektor zapeljali po trasi Idrija–Vršič–Kranjska Gora–Jesenice–Dražgoše–Žiri–Idrija. Start dvodnevnega kolesarskega podviga je bil v soboto, 15. 9. 2007, ob 8. uri izpred upravne stavbe. Udeležilo se ga je 32 kolesarjev, od tega dve predstavnici ženskega spola, glavno vodstvo podjetja Kolektor Sikom d.o.o. in vodilni moške koncerna Kolektor.

V dvodnevni turi sta bila dva glavna vzpona, in sicer prvi dan vzpon na Vršič iz Trente ter v nedeljo vzpon iz Kroke na Dražgoše. Vsak vzpon posebej nam je dodatno pospešil srčni utrip, nekaterim bolj, nekaterim malce manj. Sobotni vzpon iz Trente na prelaz Vršič je tekmovalnega značaja, kjer se med seboj pomerijo bolj izkušeni kolesarji.

Tu se odvija boj za prave kolajne in ekipne točke. Za naslednje leto se pripravlja pravilnik za ocenjevanje ekip, prav tako pa bo malce spremenjena kolesarska

trasa, kar bo, upam, naredilo kolesarjenje še zanimivejše, vendar prehodna točka Vršič ostaja. Oba dneva nas je spremljalo lepo vreme. Homogeno »bicikliranje« sta zmotili le dve poškodovani pnevmatiki.

Za izvedbo tradicionalnega petega kolesarjenja čez Vršič se moramo posebej zahvaliti podjetju Kolektor Sikom, Nebesom, ki so poskrbela za okrepčila med napornimi urami, Astechu, ki je prispeval spremljevalno-servisno vozilo, in ostalim sponzorjem.

Zahvala gre tudi serviserju Ladislavu Sedeju in šoferju kombija Ediju Čuku.

Se vidimo torej naslednje leto na Vršiču!

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Do takrat ko oktober, ni bil slab in ne dober, le v večnost zapisan čas, prepeva znani slovenski pevec v skoraj ponarodeli pesmi. In oktober se, hočete ali nočete, počasi izteka in kot bi mignil bomo zajadrili v novo leto, ki nam bo prineslo obilo pričakovanj – takšnih in drugačnih. Pa se malo ozrimo naokoli, kaj lahko v teh mesecih ponudimo tipično jesenskega. Po Idriji že kar nekaj časa diši po pečenem kostanju. Si ga kdaj spečete tudi doma? Kostanj je v tem predmartinovem času najboljši, sploh če zraven ponudimo kozarec mošta, ki počasi dobiva lastnosti vina. Vendar pozor, kljub zelo nedolžnemu okusu in videzu, zna biti mošt hinavski in nas pošteno prizemljiti, če z njim pretiravamo. Otrokom ob kostanjih raje ponudimo kozarec domačega jabolčnega soka, da se slučajno ne bi potem čudili, česa vsega je ta nadebudna mladina sposobna. Tudi kaki je že lepo zrel in sladek. Sedaj je čas, da se ga do sitega (pre)najeste, saj ga potem do druge jeseni ne bo več. Kako pa kaj pri nas? Počasi se bo pričel prednovoletni čas in tudi letos računamo na povečane aktivnosti v omenjenih dneh. Ob tej priložnosti naj namignemo, da so decembrske sobote še proste in če želite prednovoletno zabavo s sodelavci, prijatelji, sorodniki organizirati pri nas, nas lahko pokličete. Z veseljem bomo prisluhnili vašim željam in za vas priredili nepozaben večer ob dobri hrani, pijači in seveda tudi glasbi, če boste tako želeli.

Bučna juha s prekajenim jezikom

6 oseb:

- 1 kg rumene buče
- 150 g masla
- 2 očiščena in narezana pora
- 1,25 litra perutninske ali zelenjavne osnove
- muškati oreh
- sol in črni poper
- 30 g koruze
- 150 g sesekljanih listov špinače
- 1 dl sladke smetane
- 150 g kuhanega prekajenega govejega jezika

Sredico buče izrežemo in odstranimo semenje ter vlakna. Narežemo jo na 2 cm velike koščke. V veliki kozici raztopimo 100 g masla, dodamo por in pokrito 10 minut dušimo na šibkem ognju, da se zmehča. Prilijemo jušno osnovo, koščke buče, muškati oreh, sol in poper. Ko zavre, pokrijemo in na šibkem ognju kuhamo pol ure oziroma toliko časa, da se zelenjava popolnoma zmehča. Na preostanku masla zdušimo sesekljano špinačo (3 minute). Juho zmiksamo, da postane popolnoma gladka, in jo vlijemo nazaj v kozico. Prilijemo smetano in ponovno prevremo. Tik pred serviranjem v vročo juho zamešamo odcejeno koruzo in dušeno špinačo in po vrhu posujemo z rezanci iz kuhanega prekajenega govejega jezika.

NEBESA

Na Gimnaziji Jurija Vege so nas dijaki sprejeli in komaj čakamo, da jim bomo v novih prostorih lahko ponudili več in bolj pestre obroke hrane. Po besedah vodstva šole naj bi se to zgodilo spomladi 2008, ko bo stara dama na Študentovski prenovljena zasijala v vsej svoji lepoti, pripravljena, da mladim iz naših in okoliških krajev predaja znanje nadaljnjih sto let.

Ker bo Martinovo vsak čas tu, vam v tej številki, spoštovane bralke in bralci, v pokušino dajemo dva recepta, primerna za ta čas. Pa lep pozdrav do prihodnjic.

Ravno ob izidu prejšnje številke Komunitatorja, smo v Nebesih proslavljali še eno rojstvo. Sodelavcu Andreju Strelu in njegovi Vanji, sta, sicer malo prezgodaj, na svet privekali Manca in Neža. V teh dneh bosta dvojčici prišli domov in pravo veselje se bo za novopečena starša šele pričelo. Iskrene čestitke.

Kostanjeva šarlota s kakijevim kulijem

10 oseb

- 4 rumenjaki
- 150 g sladkorja
- 1 vanilijev sladkor
- 40 g želatine
- 2 dl sladke smetane
- 300 g kostanjevega pireja
- rum
- 30 kuhanih kostanjev
- sladkor za karamel
- voda
- 150 g sladke smetane za dekoracijo
- 3 zrele kakije
- sladkor v prahu
- bela čokolada

Rumenjake in polovico sladkorja penasto umešamo. Nato počasi prilivamo vrelo mleko, ki smo ga zavreli skupaj z vanilijevim strokom in preostalim sladkorjem. Vse skupaj nato stepamo nad soparo. Ko se krema dobro zgosti, jo odstavimo in ji primešamo v mrzli vodi namočeno želatino. Primešamo kostanjev pire (ki je lahko industrijski) in kremo zrahljamo s stepeno sladko smetano. Nalijemo v enoporcijske posodice, ki smo jih namazali z oljem in posuli s sladkorjem v prahu. Kremo ohlajamo, dokler se ne strdi.

Kakijev kuli naredimo tako, da meso zelo zrelih kakijev pretlačimo skozi žičnato cedilo.

Kuhane in olupljene kostanje glaziramo v karamelu. Na ohlajen, s sladkorjem v prahu posut krožnik zlijemo malo kakijevega kulija in nanj položimo strjenko. Okrasimo z glaziranim kostanjem in belimi čokoladnimi ostružki. Če želimo, lahko dodamo brizg stepene sladke smetane, ki smo jo dodali vanilijev sladkor in nekaj kapljic konjaka.

TRGOVINA

- odkup in prodaja odpadnih surovin
- trgovina z izdelki črne in barvne metalurgije

- posredovanje proizvodnih storitev
- prodaja komutatorjev za rezervne in nadomestne dele

POSREDNIŠTVO

WELZ

d.o.o.

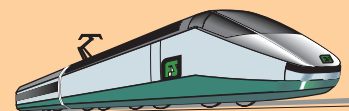
organizacija transporta - carinjenje - skladiščenje - distribucija - selitve

MARIBOR

SPODNJA IDRİJA

LJUBLJANA

telefon: 05 37 25 300, faks: 05 37 76 670, e-mail: idrija@welz.si

Organiziramo transport samostojnih in kosovnih pošilk po cesti, železnici, vodi, nudimo redne tedenske transportne povezave (uvoz, izvoz) po naslednjih državah:

ANGLIJA
AVSTRALIJA
AVSTRIJA
BELGIJA
BELORUSIJA

BOLGARIJA
BOSNA
ČEŠKA
FRANCIJA
GRČIJA

IRAN
ITALIJA
KAZAHSTAN
MALTA
MADŽARSKA

NEMČIJA
NIZOZEMSKA
POLJSKA
PORTUGALSKA
ROMUNIJA

RUSIJA
ŠPANIJA
ŠVEDSKA
TURČIJA
ZDA

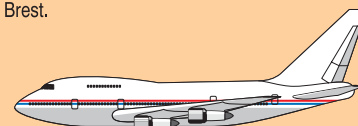
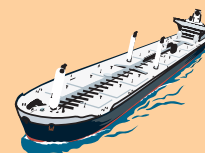
CENTRALA: WELZ GmbH, Bachstrasse 75, A - 5023 SALZBURG

POSLOVALNICE

AVSTRIJA: Salzburg, Dunaj letališče, Krens, Beljak (Villach), Rosenbach, Nickelsdorf, Šentilj,
BOLGARIJA: Sofija, HRVAŠKA: Zagreb, POLJSKA: Varšava - letališče, Tychy, Zielona Gora, Mielec,
ROMUNIJA: Bukarešta, Bukarešta - letališče, Arad, Konstanza, RUSIJA: Moskva, St. Petersburg, Novosibirsk, SLOVAŠKA: Bratislava,
ČEŠKA: Praga, Praga - letališče, Pomezin 7 Ohri, Lanzhot, UKRAJINA: Kijev, MADŽARSKA: Budimpešta, BELORUSIJA: Minsk, Brest.

WELZ WORLD WIDE

PROFESIONALEN - IZKUŠEN - KREATIVEN

Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe

ODPRTO:
od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

GSM: 041 648 393

RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRİJA

prevozi blaga (do 7,5t-40m³) ●●
prevozi nevarnih snovi ●●
hitra dostava stvari ●●
organizacija prevozov ●●

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- TAXI služba
- najem kombijev

RCT RCT

E-mail: rcttrans@amis.net

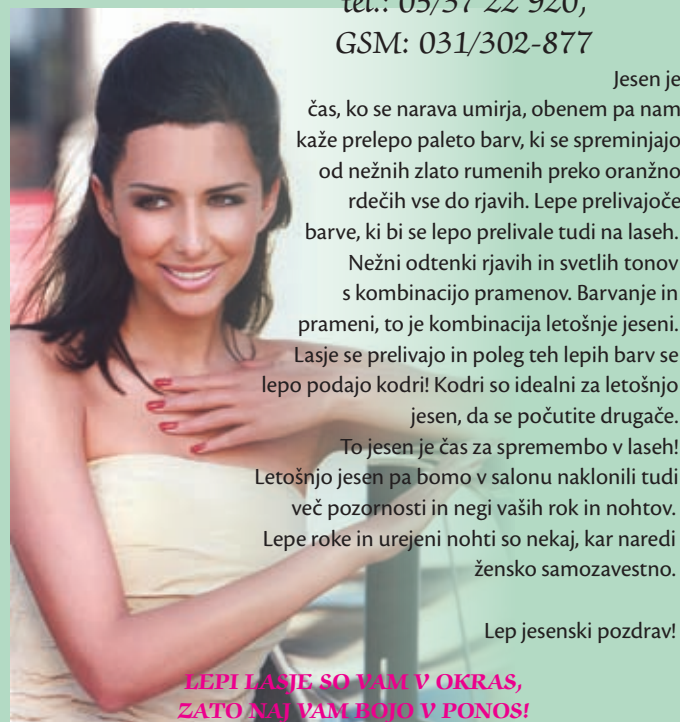

frizerski salon

Nataša

Nataša Černilogar s.p.
Gortanova 3, IDRİJA

tel.: 05/37 22 920,
GSM: 031/302-877

Jesen je čas, ko se narava umirja, obenem pa nam kaže prelepo paleto barv, ki se spreminjajo od nežnih zlato rumenih preko oranžno rdečih vse do rjavih. Lepe prelivajoče barve, ki bi se lepo prelivale tudi na lasih. Nežni odtenki rjavih in svetlih tonov s kombinacijo pramenov. Barvanje in prameni, to je kombinacija letošnje jeseni. Lasje se prelivajo in poleg teh lepih barv se lepo podajo kodri! Kodri so idealni za letošnjo jesen, da se počutite drugače. To jesen je čas za spremembo v lasih! Letošnjo jesen pa bomo v salonu naklonili tudi več pozornosti in negi vaših rok in nohtov. Lepe roke in urejeni nohti so nekaj, kar naredi žensko samozavestno.

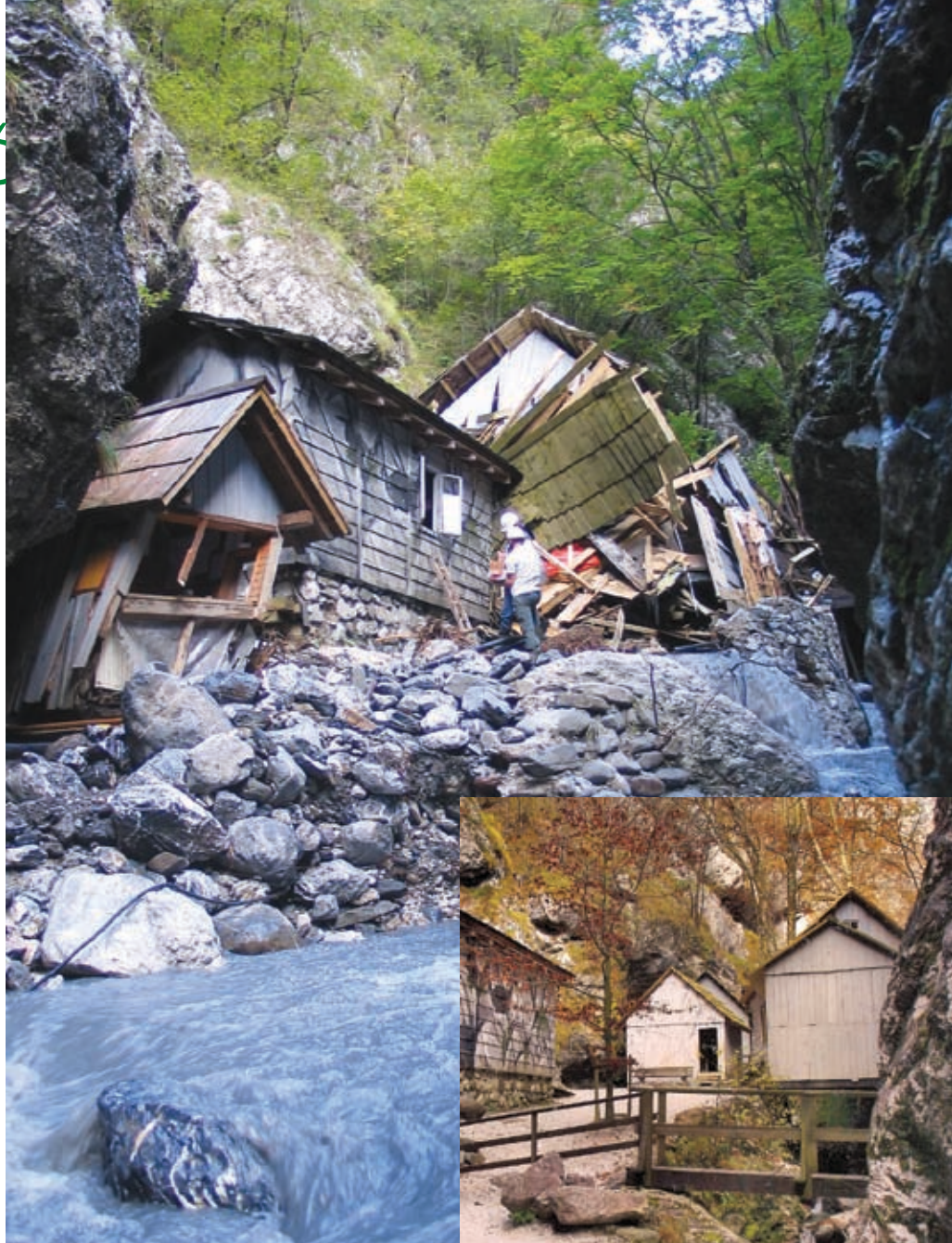
Lep jesenski pozdrav!

**LEPI LASJE SO VAM V OKRAS,
ZATO NAJ VAM BODO V PONOS!**

Franje ni več

Novica je udarila kot strela z jasnega. Kar nekaj ur je bilo potrebnih, da so bile potrjene zle slutnje. Če je bilo vse naokoli kot v peklu, in je voda zalila celo središče Cerklja, je bilo pričakovati, da se je tudi v soteski Pasice zgodilo tisto, česar smo se najbolj bali. Prve novice so bile strašljive. Čeprav v neurju ni šlo za človeške žrtve, pa je kratko sporočilo kustosinje Cerkljanskega muzeja **Milojke Magajne** »Franje ni več« učinkovalo kot hladen tuš. Naslednji dan je sicer alpinist **Peter Poljanec** poročal, da je nekaj malega od nje še ostalo, vendar so kasnejši ogledi potrdili predvidevanja muzejskih delavcev, da je tisto, kar je še v soteski, tega pa je bore malo, uničeno.

Izjave pristojnih so bile hitre in v en glas odločene, da je Partizansko bolnico Franjo treba obnoviti, in zato bo poskrbela država, pa naj stane kolikor hoče. In res, ministrstvo za kulturo je prejšnji teden seštelo škodne popise različnih služb in izračunalo, da je škoda v Franji za več kot 3,4 milijone evrov. To ni majhen denar, tako kot ni skromno poslanstvo tega spomenika človeški humanosti, če njegovo vrednost primerjamo s sporočilnostjo, ki nam jo daje. Obnavljati Franjo ali ne, ne glede na prvotne namere, je ta trenutek zagotovo preuranjeno reči, saj strokovnjaki različnih znanj, še niso rekli zadnje. Kajti 18. september se lahko ponovi, kadar koli. Se pravi, da bo Franja tudi po njeni vnovični postavitvi izpostavljena silam narave. In tisti, ki jo bo v prihodnje spet obiskal, jo bo gledal in videl, toda vedel bo tudi, da se mudi na kraju, kjer je nekoč zares bila tista prava, ki smo jo poznali vsi. Samo dva obiskovalca sta bila dan prej tik pred nočjo v njej, ki bosta lahko rekla: »Zadnja sva jo videla«. In to sta že dejala in tako kot drugi nista mogla verjeti, da se je to zares zgodilo.

Spomin na mojstra mozaikov

Janez Kavčič

V vrsti obletnic in jubilejev se letos spominjamo tudi 80-letnice rojstva idrijskega rojaka Ivana Seljaka – Čopiča (1927–1990), ki je v desetletjih po drugi svetovni vojni zavzemal vidno mesto med slovenskimi likovnimi umetniki. Uveljavil se je kot odličan risar, ilustrator, slikar, grafik in še posebej kot mojster monumentalnih stenskih kompozicij. Med njegovimi številnimi deli v Idriji so najvažnejši zgrafiti v poslovnih prostorih na Mestnem trgu (1957) ter mozaiki v Domu upokoencev (1978) in v osnovni šoli. Razsežni mozaik Atomium, s katerim je Čopič leta 1981 vizualno obogatil večnamenski prostor novozgrajene osnovne šole, spada nedvomno med najpomembnejše tovrstne stvaritve na Slovenskem.

▲ Fotografija umetnika ob njegovi 60-letnici, 1987

Ivan Seljak – Čopič, rojen 7. decembra 1927, je bil po prezgodnji smrti Nikolaja Pirnata (1903–1948) najvidnejši akademski slikar, kar jih je doslej izšlo iz Idrije. Po triletni italijanski poklicni šoli (avviamento professionale) je komaj petnajstleten že v januarju 1943 odšel v partizane in se pridružil Vojkovi četi na Brinovem griču. Dolgotrajna partizanska odisejada, polna nevarnosti in dramatičnih preizkušenj, ga je vodila po Dolenjski, Kočevski, Beli krajini, Štajerski, Gorenjski in Koroški. Večkrat je neposredno sodeloval v bojih, se udeležil jurišev 14. divizije na Štajerskem in nazadnje stal na častni straži pri vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju. Kot risarsko nadpovprečno nadarjenega fanta so ga nadrejeni vključili v ilustratorsko in grafično dejavnost, tako da je

▲ Intuicija, Empirika in Poetika, mozaik Atomium v Osnovni šoli Idrija, 1981

že med vojno ustvaril vrsto likovnih del. V tako imenovani »partizanski akademiji« v letih 1943–1945 so mu bili izvrstni mentorji znani slikarji Dore Klemenčič – Maj, France Mihelič, Nikolaj Pirnat, Božidar Jakac, Ive Šubic in še nekateri. Po vojni je Čopič do leta 1952 dokončal študij in specialko na takratni Akademiji za upodabljanje umetnost v Ljubljani, kjer so kot profesorji vplivali nanj zlasti Gabrijel Stupica, Slavko Pengov in Gojmir Anton Kos. Zatem je nekajkrat študijsko potoval po Italiji in Franciji, kjer je preučeval dosežke antične, srednjeveške in novoveške umetnosti, obenem pa se seznanjal z deli tedanjih modernistov in avantgardistov. Leta 1956 se je izpopolnjeval v znani pariški slikarski šoli Andrea Lhota, kjer je v svojo ustvarjalnost vnašal prvine analitičnega kubizma. Kot svobodni umetnik je potem dobra tri desetletja delal v Ljubljani, širom po Sloveniji in zadnja leta največ v Grožnjanu v Istri. Svojega plodovitega delovanja ni omejeval na slikarski atelje, ampak se je angažirano udeleževal v javnem kulturnem življenju. Bil je eden glavnih pobudnikov in udeležencev kakovostnih slikarskih kolonij, med drugim tudi mednarodne v Idriji, ki je v letih 1968–1974 dosegala zavidljive rezultate.

Čopič, izjemno nadebuden risar že v šolskih letih, je po svojem polstoletnem ustvarjalnem obdobju zapustil bogat in raznovrsten umetniški opus, ki ga sestavljajo skice, risbe, osnutki, ilustracije,

grafike, akvareli, olja, freske, zgrafiti, mozaiki, plakati, listine, značke, gledališke scene in še marsikaj. Ilustriral je kakih 50 knjižnih del za mladino in odrasle ter domala nepregledno množico revij, časopisov, zbornikov, zbirk, slikanic in drugih publikacij. Freske, zgrafite in mozaike, ki kombinirajo dekoracijo, ornamentiko, figuraliko in simboliko, je izdeloval v Ljubljani, Domžalah, Lipici, Zagorju, Vuzenici, Kočevju, Brdu pri Kranju, Krškem, Kostanjevici na Dolenjskem, Lokavcu pri Ajdovščini, Mislinji in v Idriji. Največji mozaik v Kostanjevici (1982) z motivi iz kmečkih uporov vsebuje 70 figur puntarjev in vitezov ter množico konjev in vsakovrstnih orožij, zavzema pa kar 184 m² površine.

Poudariti velja, da je Čopičev način ustvarjanja vedno zahteval temeljito študijsko pripravo za vsako motivno izvedbo, zato mu je na stotine skic, risb in osnutkov utiralo poti do končnih likovnih rešitev. Šele po tehtnih in kritičnih presojah ter praktičnih preverjanjih svojih zamisli je realiziral knjižne in druge ilustracije, linoreze, akvarele (tihožitja), platna (figuralika) ter predvsem freske, zgrafite in monumentalne mozaike. Figuraliko je modeliral s skopimi in stiliziranimi obrisi ter s domala izklesanimi potezami. Slogovno je stopnjeval izraznost z nenavadnimi anatomskimi deformacijami in novimi razmerji. Raziskoval je postopke, s katerimi je preobrazil volumen v ploščinske forme in istočasno odpiral večdimenzionalne

(kubistične) perspektivne iluzije. Rad je eksperimentiral preko okvirov klasičnega »evklidskega« prostora. Vsebinsko je poudarjal znakovnost, simbolnost in asociativnost slikarskih prvin, zato se je nagibal k arhetipsko sugestivnemu likovnemu besednjaku.

V domačo Idrijo se je Čopič pogosto vračal in v raznih tehnikah upodobil vrsto značilnih rudarskih, klekljarskih in krajevnih motivov. Objavljal je ilustracije v Idrijskih razgledih in Kapljah ter oblikoval več častnih priznanj in listin, med njimi tudi diplomo Pirnatove nagrade. Domu upokojencev je leta 1978 pomenljivo posvetil mozaika z motivoma Merkurja in Prometeja, ki ju zaznamujejo mitološko epska arhaičnost, fatalna tragičnost in večno aktualna sporočilnost simbolnih emblemov in atributov. V času priprav na praznovanje idrijske 500–letnice (1990) je še malo pred smrtjo izrisal osnutek zgrafta na stopnišču mestne hiše.

Osrednje mesto v slikarjevi idrijski zapuščini zavzema mozaik Atomium, namerščen leta 1981 v novi osnovni šoli. Čopič, ki je leto prej izdelal podoben mozaik z naslovom Od ideje do realizacije v Kulturnem domu v Krškem, si je

▲ Avtoportret pri petnajstih letih, 1943

zamislil monumentalno delo s filozofsko kontemplativno vsebino. Razpoložljivi prostor šolske jedilnice mu je narekoval vodoravni format mozaika s površino okrog 40 m². Stvaritev zasluži, da jo vsaj

na kratko predstavimo.

V Atomium je vloženih kakih 70.000 kock umetnega kamna (smalto–ultra): nevtralno ozadje tvorijo gladke kvadratne kocke, celotno pripoved (detajli, ornamenti, simboli, figure) pa živobarvni kamenčki, nasekani v nepravilnih reliefnih oblikah. Ikonografijo mozaika je treba »brati« z leve proti desni. Po vrsti si sledijo naslednji fragmenti in motivi: konstrukcija kvadrata in trikotnikov, decimalna skala, logotip abecede ABC, atomski kolobar (čipkarski vzorec), dominantna osrednja triada (filozofija, znanost, umetnost) in zaključni astronomski krog kot zodiakalna tarča. V centralni triadi nastopajo Intuicija (Demokrit, Heraklit), Empirika (Arhimed) in Poetika (Pegaz). Kompozicija celotnega mozaika je zgrajena po shemah geometrijskih likov in na ravnotežju, vendar jo znotraj razgibavajo diagonalne smeri. Na mozaiku prevladujejo topli rjavkasti in žareči rumenkasti odtenki z vmesnimi živahnimi barvnimi akcenti, ki kontrastno izstopajo iz hladne sivkaste beline ozadja. Bogata figuralna zgodba, posredovana na ravni metaforike in simbolike, navaža gledalce k razmišljanju o bivanjskih skrivnostih sveta in človeka.

EVT
SISTEMI d.o.o.
Ekologija, Varnost, Trgovina

Super ponudba za hladne dni!

Zimska jakna za delo na cesti:

46,53€

Zimski brezrokavnik:

28,53€

Mehke rokavice iz govejega

gladkega usnja s toplo podlogo:

5,99€

Windstopper:

40,32€

Jakna iz termovelurja:

17,06€

Vodoodporne zimske rokavice z

odličnim oprijemom Ansell Polar Grip:

17,76€

Vse to in še mnogo drugih izdelkov, v trgovini EVT.

Vabljeni v našo trgovino na Arkovi ulici 11, vsak delovnik med 10. in 15. uro!

Brigadirski zdravo idrijskih dijakov

Niko Jereb

Pred petdesetimi leti, natančneje avgusta 1957, je bila v Idriji organizirana prva lokalna mladinska delovna brigada, sestavljena iz dijakov tedanjega petega, šestega in sedmega razreda (sedanji prvi, drugi in tretji razred) Gimnazije Jurija Vege.

Zidgrad. Delo smo sicer vzeli resno, vendar smo ga po svoje popestrili. Med drugim smo preizkušali učinkovitost takrat popularne radenske, ki smo jo grelji na soncu. Najbolj zabaven pa je bil zadnji večer pred slovesnim zaključkom. Domala vsi brigadirji, vključno z načelnikom,

funkcionar Marjan Likar. Veselo smo pripomnili, da bi bilo bolje, če bi bili izključeni takoj prvi dan, tako bi nam odpadlo mesec dela s krampi in lopatami. Priznam tudi, da smo se na skrivaj večkrat kopali v Idrijci. Vendar, stadion je bil v mesecu dni nared in vsi smo bili pohvaljeni! V Primorskih novicah je menda takrat pisalo, da je v Idriji nogometni stadion končan, plavalni bazen pa v zaključni fazi!

Večina nas dijakov, udeležencev te prve idrijske brigade, se je v naslednjih letih vključevala v zvezne delovne akcije, predvsem »Autoputa bratstva i jedinstva« Zagreb-Ljubljana in Beograd-Niš. Za severno Primorsko je bila ustanovljena 2. goriška MDB Milojke Štrukelj. Naša brigada je bila nameščena v brigadirskem naselju Hristjan Karpoš v Rakitju, kmalu za republiško slovensko mejo. Poleg nas so bile še brigade iz Srbije, Makedonije in Črne gore.

Spominjam se, kako smo - nevedči težkega fizičnega dela - dobivali žulje, kako so se nam podaljševale roke od vožnje težko naloženih samokolnic in kako smo v poletni vročini pohlepno pili po kloru močno zaudarjajočo vodo. »Raje kapljico klorja več kot pa teden dni driske,« je dajal navodila sanitarni. Včasih je bila tako klorirana, da bi tudi modras crknil v njej. Nam pa ni škodila, pravzaprav nam ni nič škodilo. V pismu, ki sem ga poslal domov, sem

Del idrijske čete. Z desne proti levi (poznani imetniku fotografije) Bruno Golob, Brane Velikajne in Srečko Beričič. Obe fotografiji sta iz osebnega foto arhiva Nika Jereba in sta bili posneti avgusta 1958. leta na zvezni mladinski delovni akciji Bratstvo in enotnost, ob gradnji ceste, ki je bila speljana od Jesenic do Dževdželije. Na sliki gradbišče omenjene ceste – Rakitje, Hrvaška.

Mladinske delovne brigade so bile namreč v prvih desetletjih po drugi svetovni vojni zelo aktualne. Organizirala jih je Zveza socialistične mladine Jugoslavije oziroma njene republiške izpostave. Udeležba je bila prostovoljna, prinesla pa je kar nekaj političnih točk. Brigadirji so izvajali predvsem gradbena dela javnega pomena. Dejavnost mladinskih delovnih brigad pa je imela tudi politični vidik. Najbolj znane akcije so bile gradnja Avtoceste bratstva in enotnosti, gradnja železniške proge Brčko-Banovići, Šamac-Sarajevo in kasneje Beograd-Bar. Cilji tega obdobja so bili gospodarske narave, hkrati pa tudi druženje in vzgoja mladine v tedanjem političnem duhu. V njihovem okviru je bilo organizirano pridobivanje različnih praktičnih znanj ter udejstvovanje v športu. Gospodarska in politična potreba v bivši SFRJ po mladinskih delovnih brigadah socialističnega stila je počasi usihala in koncem osemdesetih let prejšnjega stoletja povsem zamrla.

V prvi mladinski delovni brigadi v Idriji nas je bilo kakih dvajset gimnazijcev. Bivali smo v Dijaškem domu po strogem brigadirskem redu. Naša naloga je bila urediti nogometni stadion pri Likarci. Pomagali so nam delavci in strokovnjaki idrijskega gradbenega podjetja

smo bili izključeni iz brigade. Razlog je bil vesplošni prijateljski pretep z blazinami v spalnici. Izključil je nas takratni mladinski politični

Kamione s peskom so leta 1958 praznili še na roke. Na tovornjaku sta z leve proti desni Adolf Kobal in Niko Jereb, ob njem pa prav tako z leve proti desni Milan Kogej, Marijan Carl in Jože Felc, vsi brigadirji, člani MDB Milojke Štrukelj.

napisal: »Drugi dan po prihodu dobili brigadirsko obleko. V naselju ne smemo biti v civilu. Vstajanje je ob 5. uri. Delamo po 6 ur na useku ali nasipu. Prvi dan smo na delu dosegli le 56 % norme, drugi dan 96 %, tretji dan 109 %, v naslednjem pa kar 140 %! Hrana je dobra, morda preveč papricirana. Hodim na padalski tečaj. Jože Felc, Milan Kogej in jaz smo šli na izlet v Zagreb. Ker so pri gradnji jankomirskega mostu čez Savo položene šele traverze, smo se kar po riti predrsali čeznje.«

Že po prvi dekadi smo bili najboljši v naselju. Enkrat smo bili celo najboljša brigada celotne trase »autoputa«. Dobili smo prehodno zastavo in jo na iznajdljiv način tudi obdržali. Na koncu je bila naša MDB Milojke Štrukelj proglašena za udarno brigado!

Kako bo na svetu čez petdeset let?

Filip Šemrl

Prav težko bi vam odgovorili na to vprašanje. Če bi imeli v čem prav, pa bi bilo treba počakati - česar pa večina od nas ne bo dočakala. Zato se raje pomudimo ob tistem, kar so znanstveniki predvidevali pred

uro. Harold Arnold Griffith, vodja študijskega oddelka podjetja Rolls Royce, pa je dejal: "Povsem sem prepričan, da se bo na prelomu tisočletja vsako civilno letalo moglo ekonomično vertikalno dvigniti, pri čemer

stoletja bomo potovali tako nad vodo kakor tudi pod vodo. Ladje, ki bodo letele nad vodo, bodo bolj ekonomične od velikih letal za prevoz potnikov in blaga."

Ladja bo na prelomu tisočletja predstavljala neke vrste letalo, ki bo vozilo nekako tri metre nad površino morja. Za potnike, ki trpijo zaradi morske bolezni ali pomanjkanja zraka, pa bodo obstajale podmornice, v katerih se bodo ognili vsem tem nevšečnostim. Po mnenju Johna Cockrofta, najvišje angleške nuklearne avtoritete, bodo v začetku tretjega tisočletja pretežni del goriva proizvajali sintetično, s pridobivanjem ogljika iz premoga ali zraka. Premoga pa ne bodo več kopali rudarji (kolikor bi bilo to sploh še potrebno), ampak ga bodo pridobivali na hidravlični način. Če bi dosedanje zaloge premoga in surovega petroleja izčrpali, bo človeštvo moglo črpati gorivo iz zraka. Človeštvu ne bo nikoli zmanjkalo novih virov energije.

Gospodinje bodo imele manj dela, ker bodo vse opravljali stroji. Poleg tega poudarjajo, da bodo ob koncu dvajsetega stoletja naravni prehranski artikli soočeni s hudo konkurenco sintetičnih prehranskih izdelkov.

Televizija bo v barvah in bo funkcionirala z vlaganjem novcev. Tisti, ki jim je v zabavo, da presedijo ure in ure pri telefonu, bodo mogli po letu 1999 dati duška tej svoji strasti, ker bodo telefoni cenejši.

Kakšna pa bo ženska moda? Sodijo, da bodo na vseмирskih potovanjih ženske nosile obleko, ki bo podobna steklenemu zvonu. Prav tako pa se ne bo čudil tisti, ki bo doživel leto 1999, če bo na vsemirski ladji naletel na ženske, oblečene v krinoline.

Woodrow Wyatt pravi, da bo v letu 1999 človeštvo na najvišji ravni svoje blaginje, morda celo na previsoki ravni, ker bo življenje prelahko, da bi mogel biti človek povsem zadovoljen. Toda vsekakor bo mogel človek bolj izkoristiti svoj prosti čas in uživati dosti več kot doslej.

▶ Tudi po dobrega pol stoletja po svetovnih morjih še vedno plujejo ladje z nosilnostjo največ 3400 zabojnikov, kar sicer ni malo, njihova hitrost pa ne presega 17 vozlov

petdesetimi leti in danes lahko vidimo, ali so imeli prav in koliko so "usekali" mimo. Ker je področij življenja preveč, se omejujemo le na njihova razmišljanja glede prometnih vprašanj. Ta so namreč še kako aktualna, saj se dušimo v pločevini in nič ne kaže, da bo znosnejše.

Pred pol stoletja je kazalo, da problemov sploh ne bo. Goerge Edwards, direktor letalskega zavoda Vickers, je na temelju raziskovanj strokovnjakov za aerodinamiko napovedal, da bodo za pot iz Londona do New Yorka, ki traja danes šest ur (konec petdesetih let), porabili takrat (po letu 2000) komaj tričetrt ure, ker bodo tedaj letala oziroma druga zračna prevozna sredstva letela s hitrostjo 4300 kilometrov na

bodo premagali tudi ropot. V praksi se bodo letala dvignila in spuščala kot dvigala". Znani učenjak Shepherd iz angleškega zavoda za letalstvo v Harwellu je bil mnenja, da bodo takrat že obstajali linijski izstrelki s pilotom in brez njega. S temi izstrelki bo mogoče doseči celo mejo našega sončnega sistema. Medtem ko bodo proti koncu našega stoletja linijski izstrelki leteli s hitrostjo 28.000 kilometrov na uro, bodo avtomobili dosegli komaj hitrost 230 kilometrov na uro. Železniški promet bo povsem izginil. Ves tovorni promet se bo v glavnem opravljal po zraku.

Podvig atomske podmornice Nautilus je dokazal možnost podmorskega prometa. Shepherd pravi o tem: "Ob koncu našega

Popravek

V avgustovski številki Komunitatorja je bil objavljen članek z naslovom »Kasarnarji« ohranjajo spomin na elektrogospodarsko šolo v Cerknem. V njem sem zapisala, da je generacija, o kateri je bilo govora in je letos praznovala 45-letnico, edina, ki še ohranja stike in se dobiva in vsakih pet let. V uredništvu smo prejeli zahtevo občana Crnobrnja Viktorja po popravku. C. V. nas je opozoril, da je navedena trditev neresnična. Njihova generacija (1953-1956) se je nepretrgoma sestajala 40 let (od 1956-1996). Srečanje je zaradi zadržanosti organizatorja odpadlo samo leta 2001. Lani pa so se ponovno sestali ob 50. jubilejnem letu, kar je razvidno iz fotografije. Iz že objavljenega članka je razvidno, da se je omenjena generacija prvič srečala šele po 30 letih. Do takrat pa se je generacija C. V. redno sestajala že 35 let. Tudi na njihovih srečanjih so bili prisotni nekateri predavatelji: Oseli, Rupnik, Jurman, predvsem pa Ferjančič.

Polona Šemrl

Kolesarjenje ena od oblik turistične ponudbe

Polona Šemrl

Turistična organizacija Laufar Cerkno je v sodelovanju z Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo in Lokalno turistično organizacijo Blegoš pripravila zaključno prireditev vseslovenske akcije Slovenija kolesari, ki so jo naslovili Slovenija kolesari po idrijskem, cerkljanskem in škofjeloškem hribovju, in akcije Nove poti v novi Evropi. Dan poprej so pripravili še posvet o kolesarjenju.

Posvet je imel dolg in zapleten naslov, glasil pa se je takole: Kolesarjenje in gorski turistični centri: Smaragdna pot in njeni potenciali za razvoj in oblikovanje turističnega produkta na vzpostavitvi daljinskih kolesarskih poti in integrirani ponudbi gorskih turističnih centrov. Goriška regija je ena izmed največjih regij, je slikovita in zanimiva po naravnih vrednotah in kulturni dediščini, kljub vsem potencialom, ki jih ima, pa je v širšem evropskem prostoru še vedno nepoznana.

Že ko se je pripravljala regionalni razvojni program 2007-2013 so se sodelujoči v odboru za razvoj turizma strinjali, da

regija nujno potrebuje skupno strategijo. Območja namreč nimajo skupnega načrta, ki bi s turističnega vidika predstavljal in povezoval regijo kot celoto. Pri tem pa morajo snovalci načrta iskati ravnovesje med rabo in varovanjem okolja ter med kulturnimi in socialnimi značilnostmi.

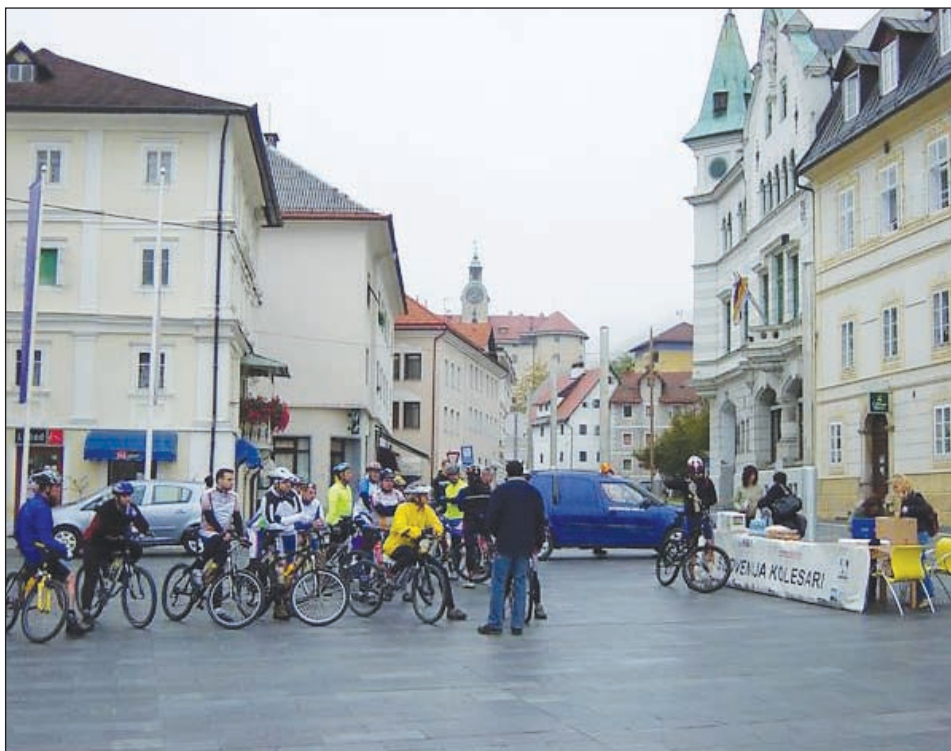
Kot je pojasnila direktorica Idrijsko-Cerkljanske razvojne agencije **Andreja Trojar Lapanja**, so se za organizacijo posveta odločili, ker želijo kolesarjenje vključiti v turistično ponudbo, še posebej

v navezavi s smučišči oziroma gorsko-turističnimi centri. Posvet, ki je bil namenjen strokovni javnosti, so razdelili na dva dela. Prvi je bil namenjen prikazu dobrih praks, drugi pa predstavitev politik na področju razvoja turizma. Udeležili so se ga predstavniki Slovenske turistične organizacije, Turistične zveze Slovenije, Gospodarsko-interesnega združenja žičničarjev, soustvarjalec aktualnega programa razvoja turizma in lokalni turistični ponudniki.

Idrijska in Cerkljanska občina imata zemljevide, na katerih so vrisane kolesarske poti in jih lahko dobite na informacijskih točkah, kaj več pa na tem področju še nista storili. Na posvetu so udeleženci izvedeli marsikatero koristno informacijo, ki jim bo pomagala, da se bodo turistični delavci v občinah začeli pogovarjati, kako kolesarjenje tržiti oziroma kako ga vključiti v že obstoječo turistično ponudbo.

Novost na tem področju je daljinska kolesarska povezava, ki poteka preko Idrije, po dolini reke Idrijce, vse do Nove Gorice. Občine ob poti razmišljajo o izgradnji kolesarske infrastrukture, kakršno poznamo v tujini. Ta naj bi bila namenjena samo kolesarjem in ne bo potekala v sklopu regionalnih cest.

Zaključimo lahko, da kolesarjenje v Sloveniji pridobiva na pomenu in postaja ena od osnovnih načinov rekreacije.

Maturanti maturantom

Alenka Jezeršek

V ponedeljek, 24. 9. 2007, je bila v Filmskem gledališču za maturante, ki so v prejšnjem šolskem letu uspešno maturirali, izpeljana že tradicionalna prireditev Maturanti maturantom. Med publiko niso manjkali njihovi starši in sedaj že bivši profesorji, ki so bodočim brucem v štirih letih na idrijski gimnaziji posredovali veliko zakladnico

znanja, zagotovo dobro popotnico za nadaljnji študij.

Prireditev je s svojim čudovitim glasom otvorila pevka **Neja Čopič**, dijakinja 4. letnika idrijske gimnazije. Nadaljevanje večera so nam popestrili člani šolske improlige, ki so pokazali vso mojstrstvo improvizacije in nas nasmejali. Vrhunec večera pa je predstavljal pogovor z dvema bivšima maturantom idrijske gimnazije. Popotnica in prevajalka **Urška Pajer** ter doktor fizike **Rajmund Krivec** sta si s svojo nadaljnjo izobraževalno potjo in poklicnim udejstvovanjem ter razgibanim življenjem ustvarila pomembno mesto bodisi v našem kraju bodisi v širšem prostoru in sta bodočim študentom lahko zgled, kako živeti polno in razgibano. Z njima sta se pogovarjala četrtošolca **Anja Mravlje** in **Janij Oblak**.

Ravnatelj **Borut Hvalec** je maturante še zadnjič nagovoril, na odru pa se mu je pridružil tudi častni gost, župan Idrije **Bojan Sever**. Oba sta povabila na oder vse učence štirih maturantskih razredov in jim izrekla pohvalo za opravljeno maturo ter

vsakemu od njih podarila vrtnico, simbol uspehov (cvet) in razočaranj (trnje), ki jih čakajo na njihovi študijski poti. Nekateri od učencev so za odličen učni uspeh dobili še pohvalo s knjižno nagrado, posebej pa je ravnatelj izpostavil uspeh naših zlatih maturantov, **Jana Grošlja**, **Tine Benčina**, **Jasmine Tušar** in **Matevža Stravs**.

Zagotovo se vsi, ki smo se prireditve udeležili, strinjamo, da je bila to lepa in enkratna priložnost, da smo se z bruci še zadnjič srečali, preden je vsak odšel svojo pot, novemu znanju in zastavljenim ciljem naproti.

Kulturno-športni teden v PBI

Mateja Kavčič

Združenje terapevtskih skupnosti v Psihiatrični bolnišnici Idrija, ki ga vodijo delovni terapevti, je tako tudi letos poskrbelo, da se je v času od 25. 09. do 4. 10. 2007 uspešno iztekel že 34. tradicionalni kulturno-športni teden. V okviru tega se je zvrstil cel niz prireditev, ki so popestrile vsakdanji utrip v bolnišnici. Namenjene so bile tako bolnikom kot zaposlenim v bolnišnici, pa tudi obiskovalcem. Čeprav se bolnišnica

trudi odpreti svoja vrata tudi mestu in meščanom Idrije, pa je bila njihova udeležba še vedno zelo skromna.

Namen in cilji kulturno športnega tedna ostajajo vsa leta enaki. To je priložnost, da se bolniki, zaposleni in obiskovalci družijo, doživijo in občutijo kaj novega ter privabijo na obraze nasmeh, zadovoljstvo in veselje. Letošnji program je bil zelo pester. Začel se je s trim pohodi bolnikov in zaposlenih v okolico Idrije, nadaljeval pa z otvoritvijo in koncertom članov Godbenega društva rudarjev Idrija. Medse smo povabili slikarja Vojka Gašperuta, ki je tetraplegik in slika z usti. Prisluhnilni smo tudi potopisnemu predavanju o Tuniziji Nandeta Rupnika in o Alžiriji Darija Novaka. Za glasbene utrinke so poskrbele pevke terceta Juhana, plesno popoldne pa smo preživeli v družbi Akademске folklorne skupine France Marolt iz Ljubljane. Piko na i je na zaključku dodal član glasbene skupine Malibu, ki je poskrbel, da so se prav vsi zavrteli ob zvoških glasbe.

Ljubitelji športnih iger so se imeli možnost preizkusiti v balinčkanju, namiznem tenisu, pikadu, badmintonu in balinanju. Skupina bolnikov se je preizkusila tudi v plesu na plesni delavnici, ki je potekala v sodelovanju s Plesnim klubom Idrija. Potekala je tudi tradicionalna šahovska simultanka z gospodom Silvom Kovačem. Prav tako smo igrali tombolo, družabne igre, reševali križanke po oddelkih in se aktivno udeležili kviza. Zelo zanimive dopoldneve pa smo preživljali tudi na ustvarjalnih delavnicah in ob igranju družabnih iger.

Čipkarice na modni reviji v Gorici

Polona Šemrl

Idrijska čipkarska šola se je s svojimi modnimi kreacijami predstavila na modni reviji oblek, v katere so vsite ročno klekljane čipke, v Gorici. Modno revijo je ob zaključku projekta Naravni spleti in ob svoji 60-letnici pripravila Čipkarska šola iz Gorice. Na njej so poleg idrijske čipkarske šole sodelovali še poklicna šola Cosar da Vinci iz Trsta, šola za oblikovanje Maks Fabiani iz Gorice, samostojna oblikovalka Tina Koder in organizatorica večera, Čipkarska šola Gorica.

Namen projekta Naravni spleti je bil predstaviti povezavo preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Oblikovalci, ki so se predstavili na modni reviji, so vse tri časovne pasove na edinstven način prepletli z naravo in njenimi pojavi.

Idrijska Čipkarska šola se je predstavila s tremi oblekami. Eno so naredile klekljarice, zaposlene na čipkarski šoli, druga je nastala v sodelovanju s slovenskim oblikovalcem Borutom Šulinom, najbolj pa so ponosni na obleko Kačji pastir, delo oblikovalke Maje Drljepan, za katero je čipke prispevalo devet učenk čipkarske šole, starih od 10 do 14 let. Po besedah **Metke Fortuna**, vodje idrijske čipkarske šole, je bila izdelava obleke velik preizkus

timskega dela, saj so čipke nastajale na dislociranih oddelkih in so jih prvič videli šele, ko so bile narejene. Obleka Kačji pastir je sklekljana pravljica Polone Škrinjar o Modrem kačjem pastirju, občani pa so jo prvič lahko videli na letošnjem Festivalu idrijske čipke.

Z modno revijo je idrijska Čipkarska šola nedvomno dobila potrditev, da dela dobro in v pravi smeri, saj so njihove obleke postavili ob bok priznanega tržaškega oblikovalca **Fabia Feroce**.

Ko branje postane užitek

Polona Šemrl

Mestna knjižnica in čitalnica Idrija je od British Councila v dar prejela 225 knjig. No, prejeli jih niso kar tako, pač pa zato, ker so lani začeli sodelovati v projektu Branje je žur - Reading is cool. Za sodelovanje v projektu so se odločili na pobudo idrijske gimnazije Jurija Vege. Poleg idrijske knjižnice v njem sodelujeta še mariborska in kranjska. Namen projekta "Branje je žur" je spodbujanje branja med mladimi. Z njim želijo mladim približati angleško literaturo in hkrati izboljšati njihovo znanje angleščine. Direktor British Councila **Robert Monroe** meni, da mladi angleško literaturo poznajo predvsem po Williamu Shakespearu, Jane Austen in Charlesu Dickensu. Za mlade bralce je posebna skupina ljudi v Angliji

izbrala zanimive knjige, ki predstavljajo moderno angleško literaturo. Izbrali so jih na podlagi teme, karakterjev, ki so v njej, in naslovnih zgodb. Na seznam so poskušali uvrstiti knjige, ki so prevedene tudi v slovenski jezik. Mladi lahko tako izbirajo, ali jo bodo prebrali v originalu, torej v angleščini, ali v slovenskem prevodu ali pa preberejo obe in s tem izboljšajo svoje razumevanje angleščine in o knjigi tudi razpravljajo. V ta namen so na gimnaziji oblikovali bralno skupino, v kateri je od 15 do 20 dijakov, ki

so se lansko šolsko leto dobivali enkrat na teden in se pogovarjali o prebrani knjigi. Najprej so »predelali« knjigo Dead famous, ki obravnava resničnostne šove, ki so tudi v Sloveniji pred male zaslonе prikovali lepo število gledalcev, zdaj pa berejo knjigo Are you experienced, ki govori o mladostnikih, ki so si po končani srednji šoli vzeli leto dni premora in se odpravili na potovanje po Indiji. Kot so še povedali mladi bralci, bodo z veseljem segli tudi po novih zbirkah knjig, saj so že njihovi naslovi nadvse zanimivi.

France Bevk dobil svoj dan

Cerkljansko Kulturno-umetniško društvo je v Cerknem pripravilo Bevkov dan. Posvetili so ga knjigi in vsemu, kar spada zraven. Ko so iskali ustrezno ime za tak dogodek, so se spomnili na rojaka, pisatelja Franceta Bevka, ki se je rodil in umrl 17. septembra. Za pripravo tovrstne prireditve so se KUD-ovci odločili predvsem zato, ker so ugotovili, da v Cerknem nimajo nobene prireditve,

ki bi bila posvečena pisatelju Francetu Bevku. Ta je namreč s svojo literaturo veliko prispeval k ohranitvi in krepitvi zavesti v krajih na Cerkljanskem. Bevkov dan se je

Občina Cerkno in Mestna knjižnica in čitalnica Idrija sta ta dan izkoristili za odprtje prenovljene in razširjene Bevkove knjižnice, ki je bila tudi osrednji prireditveni prostor. Investicijo je v celoti financirala cerkljanska občina. Zanj je namenila dobrih 60 tisoč evrov. Z razširitvijo knjižnice pa obnova še ni povsem končana. V naslednjih dveh letih naj bi obnovili še stari del knjižnice.

začel s sejmom Bevkovih knjig in nadaljeval z ustvarjalnimi delavnicami, predstavitvijo filma, narejenega po Bevkovi predlogi Pastirci, in z nastopom mladih domačih pesnikov in pisateljev.

Tam zadaj nekje (grema ...)

Domen Uršič

Vedno iščemo zanimive stvari in ljudi daleč naokrog in se oziramo na drugo stran hriba, saj so tam reči, ki so veliko boljše kot tukaj, kjer smo doma. Spregledamo pa tisto, kar imamo pred očmi.

Nekateri se skrivajo v ozadju in ne sili-jo pretirano v ospredje, ampak brez njih stvari ne bi bile take, kot so. Eden takih je tudi Gašper Uršič – Gape. Kot se je sam predstavil: mentor filmske skupine TV R.E.T. pri KUD-u Cerčno (kar pomeni: snemalec, režiser, igralec, lučkar, montažer ...), igralec, glasbenik na bas kitari (pri skupini Barehanded in prihajajoči IKEEBO).

Začelo se je z gledališčem v šestem razredu na OŠ Cerčno, kmalu je bil prisiljen stopiti pred kamero, saj je bil edini bolj tehnični tip v tej skupini, kar ga je pripeljalo do šolskega RTV-ja. Zunanji mentor jih je učil kompozicije, kadrov, osvetlitve. Vse skupaj se je začelo s presnemavanjem na dveh videorekorderjih. Za razliko od sedanjega računalniškega pristopa, ko lahko do sekunde natančno vidiš v trenutku, kaj si naredil, je bil to dolgotrajen postopek.

V srednji šoli se je oprijel najprej kitare, a kmalu ugotovil, da ga bolj privlačijo debelejše strune bas kitare. V začetku je znanje nabiral kot kraški osamelec, a kmalu dojel, da je glasbeno znanje, ki ga ne moreš deliti z drugimi, skoraj brez pomena.

Pridružil se je metalski skupini, ki so jo tedaj predstavljali fantiči, danes pa dedci. Čeprav je netipičen metalec, ga privlačijo vse glasbene zvrsti, saj vsaka prinaša svoje linije, ki širijo spekter znanja. S skupino Barehanded imajo vsako leto večje število koncertov, a so jih letos zaradi poškodb prstov na nogi (bobnar in on) morali nekaj tudi odpovedati. Skupina IKEEBO pa je letos šele dobro začela svoj pozitivni rockovski pohod.

Po njegovem prihodu v gledališče se je na vajah, kjer je vladalo dolgočasje, začelo snemalno obdobje. Najprej kratki filmčki brez spisanih predlog, a kmalu tudi prvi daljši film *Združitev v Zaflaški* (2003), ki je nastal s sposojeno opremo in komaj zadostnim številom igralcev. Zadnji filmi so posneti na lastni opremi, ki ni več tako amaterska kot v začetku. Tudi pristop je bolj „resen“, saj mu je enoletno vajeniško obdobje na javni televiziji pustilo posledice, predvsem pri njegovi občutljivosti na osvetlitvi.

Pri snemanju ne uporablja alternativnih pristopov, saj glede na kontekst ne spadajo zraven, ampak panoramske posnetke, portrete in umirjene kadre. Predvsem gre za filme, ki skrbijo za razvedrilo z rahlo družbenokritičnim pristopom do dogajanj zlasti v lokalni skupnosti.

Potovanja, ki mu jih je prineslo kulturno udejstvovanje na vseh področjih, so ena boljših stvari (antidepresivov), saj pripomorejo k ustvarjanju novih socialnih stikov, k spoznavanju drugih zgodovín, dogodkov. Hkrati pa prinese ukvarjanje z različnimi stvarmi tudi nove izkušnje, ki jih lahko ali pa ne uporabiš.

Prihodnost, glasbeno-filmska. Znanje posredovati nekemu, ki si tega želi. Tako na kitari kot za filmsko kamero, saj predvsem slednje pomeni razbremenitev zanj. Kot edini snemalec v društvu je tudi primer- no obremenjen. Rad bi, da bi se še kdo več ukvarjal s stvarmi, ki ga veselijo. Kontakte

je najti na uradnih straneh vseh prej ome-njenih „inštitucij“.

Za konec le še krik, ki ga je v svoji kari-eri največkrat izgovoril: „Grema!“ Za vse ta wnažne: „Luč, kamera, akcija!“

Poletna osvežitev na snegu

Žiga Kogej

V teh zares vročih poletnih dneh smo se člani Smučarskega kluba Idrija odločili, da senca in Idrija nista dovolj učinkoviti, in se odpravili na poletni smučarski trening visoko v avstrijske Alpe. Že lansko poletje smo si poskušali popestriti poletni del sezone z julijskim smučanjem na Kaninu in septembrskim na ledeniku nad Kaprunom ter ugotovili, da to ne samo koristi našim rezultatom, ampak je zanimiv športni užitek, ki ga bo potrebno ponoviti. Zadnja smuka na Kaninu je bila letos žal že sredi junija, potem pa je snega, ki ga tudi pozimi ni bilo v izobilju, tudi za najhujše zanesenjake zmanjkalo. Zato smo se na vroč petek trinajstega julija odpravili v avstrijski Kaprun. Kaprun je idrijskim smučarjem dobro

dvodnevna otroška le nekaj nad dvajset evrov. Sledi precej dolgotrajno potovanje na višino 3000 m nad morjem. Po tragediji s požarom na vlaku so v Kaprunu zgradili moderno kabinsko žičnico, s katero se

poznani. Ledenik pod vrhom Kitzsteinhorn predstavlja poligon za trening mnogim slovenskim klubom in več kot dve desetletji tudi idrijskemu. Do Kapruna je iz Idrije s kombijem slabih pet ur vožnje. Za naše najmlajše je vedno zanimiva vožnja z avtovlakom med Malnitzom in Böcksteinom, ki vozniku prihrani skoraj sto kilometrov. Že ob večernem prihodu našo pozornost pritegne v belo obarvani vrh z dobro vidnim 113,5 m visokim stebrom nihalk. V Kaprunu imamo po tolikih obiskih stalno nastanitev s prijazno gostiteljico in kraljevskim zajtrkom. Dobra vremenska napoved obeta čudovit vikend. Jutranji prihod na parkirišče pokaže, da ne bo pretirane gneče. Vsega skupaj le nekaj deset avtomobilov in vedno prisotnih kombijev z imeni klubov iz cele Evrope. Cena karte v poletni sezoni ni pretirana,

vzpon prične. Pravo doživetje je vožnja z nihalko preko 113,5 m visokega stebra, ki je baje najvišji te vrste v Evropi. Zadnji del, ki ga je bilo včasih potrebno prehoditi, se peljemo s kratko vzpenjačo. Pozdravi nas bleščeča belina novega snega, ki je zapadel prav pred nekaj dnevi. Pravo zimsko vzdušje sredi julija.

Poleti obratuje le nekaj vlečnic na vrhu ledenika. Vsega skupaj pet prog blage naklonine, ki pa se zdijo pravo razkošje proti 150 metrov dolgi zaplati snega na zadnjem kaninskem treningu. Na prvi pogled je na smučišču kar precej ljudi, vendar so vlečnice in proge prazne. Avstrijci imajo tečaje za učitelje smučanja in deskanja, kar pomeni, da bolj stojijo v vrstah kot smučajo. Precej je tudi turistov, ki pridejo na vrh bolj zaradi razgleda in nižjih temperatur. Posebej zanimivi so tisti z Bližnjega vzhoda v tradicionalnih ogrinjalih. Kasneje izvemo, da je Kaprun poln premožnih turistov iz Kuvajta in Arabskih emiratov, ki po novem prihajajo v ta alpski raj na zemlji, kjer je čudovito hladno. Baje ostajajo po cele mesece in so najbolj navdušeni nad deževnimi dnevi.

Pogoji za trening so odlični. Po nekaj ogrevalnih vožnjah pričnemo z vajami iz šole smučanja. Zdaj je pravi čas za piljenje tehnike. V zimskih mesecih zaradi pogostih tekem in treningov med vratnicami za to enostavno zmanjka časa. Po krajšem

kosilu pa še nekaj prostih voženj, dokler sneg zaradi visokih temperatur ne postane prepočasen.

V dolini nas pričakajo temperature blizu 30°C. Na srečo ima Kaprun mestno kopalnišče, kjer se hladimo do večera. Dan zaključimo z analizo posnetkov s terena.

V nedeljo se vse skupaj ponovi s to razliko, da je vreme še lepše in ljudi še manj. Pridobimo celo teren za postavitve količkov, kar nam v prejšnjih sezonah nikoli ni uspelo. Postavimo krajšo ritmično proggo s kratkimi mehкими količki za kratke, le meter dolge smuči. Vadimo pravilen položaj telesa med zavojem.

Po kosilu je sneg že prepočasen za smučanje. Malo še opazujemo vragolije smučarjev začetnikov iz Dubaja, potem pa se odpravimo v dolino in domov.

Vožnja nazaj se kljub obujanju vtisov preteklih dveh dni vleče in vsi se strinjamo, da je dva dni absolutno premalo. No, ko Nejc že stotič vpraša, kako daleč je še, končno prispejemo domov.

Sv. Lucija (Santa Lucia)

Marija Trušnovec

»Vem, da danes bo srečen dan. To sem začutil ...«, poje znani slovenski pevec. Sreča? Kdo je srečen? Pred časom smo lahko brali, »da z denarjem res ne moremo kupiti sreče, a po nekaterih lestvicah so na prvih mestih srečnežev praviloma bogate države (Danska ...).« Po drugi strani pa, »da je revna ženska iz Indije, ki lahko sama odloča o svojem življenju, srečnejša od bogate, kjer so vse pomembne odločitve v rokah očeta ali moža. Najsrečnejši človek naj bi bil 61-letni sodelavec Dalajlame, francoski molekularni biolog, ki živi v samostanu visoko v Nepal.«

»Vsako nedeljo smo se otroci iz soseščine zbrali na kašči in se šli Garibaldije, Lavdone, Radeckije. V eni takih bitk mi je kos kolovrata priletel v čelo, da mi je oko zakrila kri in velika podplutba. Mama mi je skrbno izprala obraz, oko je bilo zdravo. »Bog in sveta Lucija, kakšna sreča, lahko bi bil oslepel!«

Odpravili smo se skozi deželo avtorja tega zapisa: nad cesto Dominov rob, na oni strani Modrijanov travnik, visoko gori pa gozd, kamor je oče ponoči spremljal Cirila Kosmača, da je srečno prečkal italijansko mejo v beli svet, in kjer mu je naročal, naj piše – knjige. Manj sreče (ali pač) pa je imel Temnikar, ki je še više v robe mahnil »po zveri in ne po človeku,« a je tudi sam zgrmel v prepad. Sreča je bila baje hči Zevsa in sestre usode, upodobljena z zvezanimi očmi, ki stoji na venomer vrtečem se kolesu in muhasto deli dobro in zlo.

Bača. »Tam človek ve in vidi, da se svet odpira na vse štiri strani: po Baški grapi, po idrijski dolini in po Soči na sever in na jug. Človek si najprej napase oči na ravni zemlji, nato pa na gorah pred njim; pobrišejo mu prah z oči nezadovoljstva in s srca meglo skrbi. Srečno pomisli, da je doma sredi lepega sveta.«

Santa Lucia (Sveta Lucija) – ne, to ni naslov znane popevke z juga velike Italije, pač pa naziv kraja iz neke 25-letne nesrečne zgodovine Primorske, a je dolgo bil izhodišče iz vseh grap tod z vlakom v svet. Danes nas v tem kraju – Most na Soči – (znano ime že od davnih časov: In ponte sancti Mauri) lik sove vodi na pot v pradavnino: čez Most po modrost. Lik je vzet s skifosa, grške obredne skodelice iz 5. stol. pr. n. št., najdene v grobu poleg ostalih 6500 grobov. V grški mitologiji je bila to ptica boginje modrosti. Tod je bila najdena še mnoga lončenina (1200–1000 pr. n. št.) in bronzastodobna naselbina na kolih, vkopanih v jamo in obdanih z gmoto kamenja. Enako velja za železnodobne hiše. Rimska hiša (3.

–4. stol. n. št.) je bila znotraj že ometana z malto, imela pa je tudi potilnico, kamnito klop in ogrevan vododržni tlak. Sreča! Ko jih je le-ta zapustila, so jih pokopali – žarno ali skeletno kar ob cestah, ki so vodile iz naselja.

Danes vodi človeka zadnja pot vrh hriba k sv. Mavru, zavetniku oglarjev in bakrarjev (iz l. 1192), najstarejši cerkvi daleč naokoli. Pogled obstane: Mengore, Bučenica, Modrejce, Podselo, Kozlov rob. »Takrat se spomni, bistra Soča, ...« Koga? Česa? Petra Duše, Simona Golje, Andreja Laharnarja, Muniha in drugih upornikov, puntarjev, mnogih žrtev krvave rihte leta 1713 na Travniku, glavnem trgu današnje Gorice. Niso imeli sreče v borbi za staro pravdo. Ob kateri cesti je porod zatekel Matkovo Tino? Zvonovi uporniškega oznanjanja so obmolknil. A rodovi potomcev so živeli dalje, tudi v delih Ivana Preglja, pisatelja, kritika, esejista, upodobljenega v bronu

pod sv. Mavrom. Današnja njegova rojstna hiša bolj spodaj ne izkazuje več revščine, strahu ob hudih urah. Spomnimo se, da se je pisatelj, oče slikarja Marija, v šolskem letu 1911/12 mudil kot profesor slovenskega in nemškega jezika na idrijski realki.

Riba faronika Saša Vuge, tudi domačina, pa je znova silovito udarila. Most na Soči z okolico je v letih 1915–17 imel važno vlogo frontne zaledne postojanke. Italijanska vojska v enajstih ofenzivah linije ni uspela prebiti. Prebivalci so vztrajali doma. Sreča?

Cerkev sv. Lucije (1612) in še mnogi domovi so bili razdejani. Cerkev je bila obnovljena po zgledu svetogorske bazilike in načrtih slikarja, kiparja in arhitekta Toneta Kralja. Tudi celotna poslikava je umetnikova.

Sveta Lucija s Sicilije, zavetnica Mosta na Soči, si je sama iztaknila oči, da bi se izognila prisilni poroki s poganom. Upodablja jo z očmi na pladnju v desni roki.

Fotokronika in spomenik pred šolo heroju Dušanu Munihu nas spominja na ponovno apokalipso – drugo svetovno morijo. »In ti mi boš krvava tekla.« A Duše, Gradniki, Laharnarji, Podgorniki, Kovačiči so »stali inu obstali« in se razkropili v šir in dalj.

Spodaj v dolini pa ladjica Lucija s pomočjo kapitana Deana mirno prepeljava srečne potnike po še bolj mirnem jezeru Soče tja gor do izliva Tolminke. Pri strežbi mu spretno pomaga hčerka Lucija. Vodil vrh, Žabijski vrh, Tolminski Triglav, kaj vse ste že doživeli! In mirno jasno nebo z jadrarci. »Lucija« se obrne in usmeri proti Podselu. Po zaslugi 1938. leta zgrajenega jezera je nastalo 7 km dolgo akumulacijsko jezero. Niti Tolminka niti Idrijca ne spremenita smaragdnosti Soče. Temno je in skrivnostno tiho. »Otroci tostran so pravili, da je tam gori jama v pekel.« V votlini ob reki je hudobni zmaj čuval ugrabljeno mladenko. Njena neizmerna žalost je bila kriva, da so solze modrih oči pobarvale reko, ki je ohranila barvo še potem, ko jo je rešil mladenič. Sreča!

Na povratku nam vodno pot prečka kača z belimi ušesi. Ali gre varovat zaklad v votlini? Tu v Podselu pa so po Kosmačevi pripovedi našli utopljeni Strežkovo Tinko in njeno hčer Srečo. »Škoda, da v naši dolini ni nobenega pisatelja! Zgodb mu ne bi manjkalo. In kakšnih zgodb!« je nekoč pobu Cirilu dejal oče. Mostarski kapitan se nam je ob koncu vožnje s stiskom roke zahvalil in zaželel srečo.

»Prej ali slej bo nas vse doletela sreča.«

Aleks Humar, idrijski Fitipaldi

Erik Logar

Dvanajst let je minilo, odkar je Aleks Humar prvič nastopil kot voznik na reliju. Že na prvi dirki je z nekonkurenčnim avtomobilom zastava yugo prehitel polovico tekmecev in opozoril nase, vsa leta pa je veljal za enega najhitrejših slovenskih voznikov relija. Leta so minevala, Aleks pa ni dobil možnosti nastopa s pravim dirkalnikom, s katerim bi lahko posegel v sam vrh. A tudi to ga ni ustavilo, tako je bil kar nekajkrat na pragu presenečenja, da bi s šibkejšim vozilom ugnal celo-

tno konkurenco. Ker je bila za to potrebna vožnja na polno, se kdaj tudi ni izšlo po načrtih, kot na primer leta 2002 na 2. Idrija reliju, ko sta s sovoznikom Edom Čukom na zadnji preizkušnji, v želji po zmagi, le malo pred ciljem popolnoma razbila dirkalnik. Prvič je imel Aleks možnost nastopiti z vrhunskim dirkalnikom leta 2005, ko je ekipa Target motorsport, za katero nastopa, pripravila citroen C2 Super 1600. Čeprav tak avtomobil zahteva precej izkušenj, je Aleks na obeh dirkah, na katerih je nastopil s tem vozilom, osvojil mesta tik pod vrhom. Prav z dirkalnikom te znamke pa je Aleks letos dočakal svoj krstni nastop na

dirki najvišjega ranga, svetovnem prvenstvu, in ga opravil z odliko. »Že leta 2000 sem želel nastopiti na reliju San Remo, a moja prijava ni bila sprejeta, saj je bilo preveč prijavljenih voznikov. Zato sem bil letos toliko bolj vesel, ko se je ekipa Target

motorsport odločila, da gremo na dirko v Nemčijo, saj je želja vsakega športnika, ne glede na panogo, s katero se ukvarja, da bi imel možnost nastopiti na svetovnem prvenstvu,« je o pomenu nastopa povedal Aleks. Nastop na dirki je zahteval veliko časa za priprave, med drugim je ekipa v Edovi delavnici na Medvedjem Brdu v treh tednih sestavila povsem nov dirkalni avtomobil citroën C2 R2, saj niso želeli ničesar prepustiti naključju. Pri sami pripravi je bila celotni ekipi v veliko pomoč tudi iznajdljivost, ki jim je prihranila marsikatero uro dela. »Seveda vsakdo išče možnost, da delo opravi dobro in tudi čim hitreje. S tem si prihraniš nekaj časa, ki ga potem lahko posvetiš ostalim stvarem,« še dodaja Humar, ki je svojo iznajdljivost pokazal tudi na svojem delovnem mestu. Leta 2001 je namreč prejel nagrado Kolektorja za inovatorja leta Divizije A. Na prizorišče dirke, najstarejše nemško mesto Trier, ki je tudi rojstno mesto Karla Marxa, se je ekipa odpravila pet dni pred začetkom, saj je program dirk svetovnega prvenstva zelo natrpan. Dva

dneva sta tako namenjena ogledom hitrostnih preizkušenj, kjer organizator strogo kontrolira upoštevanje hitrostnih omejitev, poleg tega pa lahko posadka vsako preizkušnjo prepelje le dvakrat, o čemer Humar pravi: »To je največja razlika v primerjavi z domačimi dirkami. Zaradi omejenih ogledov je treba biti še bolj pozoren, in ko si prvič v taki vlogi, rabiš kar nekaj časa, da pripraviš prave zapiske.« Aleksu in Edu je to v večji meri dobro uspelo. Skupna dolžina tridnevnega relija je znašala 1227 kilometrov, za primerjavo je treba zapisati, da je to dvakrat dlje, kot najdaljši reliji v Sloveniji, hitrostne preizkušnje pa so bile dolge skupaj 356 km. »Seveda je težko, ker nismo navajeni takih dolžin relijev, a če si dobro psihofizično pripravljen, potem večjih težav ni. Razen seveda s tehniko, ki pri tako napornih dirkah rada odpove poslušnost.« Aleks je bil kondicijsko zelo dobro pripravljen, za kondicijo skrbi s tekom in

kolesarjenjem, igranje malega nogometa, kjer je bil včasih tudi zelo uspešen, pa je moral po poškodbi kolena opustiti. Tudi tehnika je napore nemškega relija zdržala, čeprav je nekaj težav bilo. Kar dvakrat je prišlo do okvare ohišja termostata in kot so ugotovili inženirji Citroën sporta, ki so budno spremljali nastop idrijske posadke, je šlo za napako na materialu. Tudi spremenljivo vreme, krava ob progi (ta je zmedla tudi vodilnega v svetovnem prvenstvu Marcusa Grönholma, ki je zaradi tega zletel s ceste), zajec, ki je prečkal cesto tik pred Aleksom in Edom, niso mogli preprečiti veselja, ko sta se kot druga idrijska posadka zapeljala preko ciljne rampe v Trierju. »Občutki po prihodu na cilj so bili izjemni, čeprav je bilo malce grenkega priokusa, saj vem, da bi lahko dosegal še boljše čase. Vendar pa je za to potrebno imeti več izkušenj z nastopi na dirkah tovrstnega nivoja. Zato močno upam, da bom tudi prihodnje leto imel možnost nastopa na tem reliju in tako lahko izkoristil letos pridobljene izkušnje, predvsem tu mislim na poznavanje hitrostnih preizkušenj. Prepričan sem, da bi se lahko boril še za višje uvrstitve,« se Humar že ozira v prihodnost. A tudi letošnji dosežek ni slab. Skupno osvojeno 35. mesto, deseto med vozili s pogonom na en par koles sta zelo dobra dosežka, še posebej pa veseli to, da ju je prehitel le en konkurent v enakem vozilu. Vse to potrjuje, da je Aleks resnično eden izmed najhitrejših voznikov, kar je dokazal tudi po prihodu iz Nemčije, ko je le teden dni kasneje osvojil skupno tretje mesto na reliju državnega prvenstva v Ajdovščini. In to v konkurenci vozil, ki imajo 50 konjskih moči močnejše dirkalnike. Upajmo, da 35-letnemu Aleksu ne bo potrebno dolgo čakati na naslednjo priložnost nastopa na svetovnem prvenstvu. »Tudi sam si želim kmalu spet nastopiti v konkurenci najhitrejši relistov sveta, a največ je odvisno od odločitve ekipe in finančnih sredstev, saj tak nastop pomeni velik finančni zalogaj,« zaključuje Aleks.

Tenis kot ekipni šport

Spela Hvalec

Tenis je poznan predvsem kot individualni šport. Večji teniški navdušenci pa poznajo tudi ekipna tekmovanja narodov – t. i. Davis Cup v konkurenci moških in Fed Cup med ženskimi državnimi ekipami.

Med slovenskimi klubi krepijo ekipni duh ligaška tekmovanja. Ekipe idrijskega teniškega kluba so se letos borile v kategoriji do 12 let, v drugi moški in ženski članski ligi. Starejšim tekmovalcem in tekmovalkam, ki so igrali v drugi moški in ženski ligi, se letos ni uspelo uvrstiti v končnico tekmovanja. Moška ekipa v sestavi: Jani Murovec, Domen Jereb, Boštjan Bolko, Jaka Flajšaker ter dvojčka Aljaž in Andraž Bedene se je uvrstila na 6. mesto. V ženski ekipi so se borile Maja Štucin, Nika Murovec, Mihela Gnezda, Nina Nagode, Sanja Likar, Maja Vogrič in Marjanca Fortuna. Zasedle so četrto mesto v skupini.

Na ligaških srečanjih v kategoriji do 12 let (prijavljenih je bilo 16 ekip, ki so bile razdeljene v tri predtekmovalne skupine) se po pravilih odigra sedem tekem – pet tekem posameznikov (tri tekme dečkov, dve tekmi deklic) in dvojne dvojice. Domača ekipa (v sestavi Rok Križaj, Urban in Jernej Frelih, Matic Straus, Nik Krapež, Simona Rejc, Ester Rupnik, Jerca Frelih, Neja Rant) je s suvereno igro na vseh srečanjih osvojila drugo mesto (premagala jih je zgolj kasnejša zmagovalna ekipa iz Litije), s čimer si je pridobila nastop na t. i. play offu (srečanje najboljših štirih ekip).

Končnica lige se je odvijala v Portorožu v sredini septembra, v času, ko se je tam igral najmočnejši ženski - WTA turnir v Sloveniji. Idrijski tenisači so se v polfinalu pomerili z ljubljansko ekipo TK Max (v kateri je prvo postavljeni igralec tudi prvo uvrščeni na jarkostni lestvici do 12 let – Maks Tekavec). Ta je bila od njih močnejša, tako da se lahko ekipa TK Kolektor Idrija (edina ekipa, ki je igrala samo z domačimi in ne s kupljenimi ali sposojenimi igralci) pohvali z osvojenim tretjim mestom, kar je v tako močni konkurenci vsekakor lep uspeh.

2. tek Gore nad Idrijo uspešno pod streho

Dejan Novakovič

Zelo dobra organizacija in prek 100 nastopajočih v različnih kategorijah. To je najkrajša ocena tekme, ki je, med drugim, štela za pokal Slovenije v gorskih tekih in na kateri so izbirali potnike za svetovno prvenstvo.

Tekmovalci so se pomerili na razgibani krožni progi, ki je v precejšnjem delu potekala skozi gozd. Nastopili so v različnih staro-

stnih kategorijah in na različno dolgih progah, od 1,1 kilometra v najmlajši kategoriji pa vse do 9,8 kilometrov v članski konkurenci. Na najdaljši razdalji so udeleženci skupaj premagali 810 metrov višinske razlike. Najhitreje je z najdaljšo in najzahtevnejšo progo med vsemi nastopajočimi opravil Mitja Kosovelj, ki je za slabih 10 kilometrov gorskega teka potreboval 44 minut in 40 sekund, v ženski konkurenci je bila najhitrejša Valerija Mrak, ki je 6,6 kilometrov pretekla v času 38 minut in 39 sekund.

Prizadevnim organizatorjem v Kulturnem društvu Jurko - Gore nad Idrijo, na čelu s Klemnom Petričem, gre izreči vse pohvale za izvedbo na zelo visoki kakovostni ravni.

Še posebej velja omeniti, da je bila tekma prirejena komaj drugič, a je že dosegla zavldljiv tekmovalen nivo. Hiter preskok torej, ki je potrdil visoko organizacijsko raven. S pripravo in izvedbo so bili vidno zadovoljni

tudi predstavniki Atletske zveze Slovenije, ki so obiskali prireditelje. Enako dobra je bila ocena, ki so jo podali nastopajoči.

Tek Gore nad Idrijo je zaradi odlične izpeljave že uvrščen v državni koledar gorskih tekov tudi v letu 2008. Predvidoma v prvi polovici meseca junija bo štel za pokal Slovenije v gorskih tekih, hkrati bo tudi izbirna tekma za evropsko prvenstvo.

Velika nagrada Idrije za pokal koncerna Kolektor

Polona Šemrl

Domače kolesarsko društvo Sloga 1902 je s Tekaško smučarskim klubom tretje leto zapored pripravilo kolesarsko tekmo po idrijskih ulicah, tako imenovano Veliko nagrado Idrije za pokal koncerna Kolektor. Ta je bil namreč letos generalni pokrovitelj tekme. Dirke, ki je štela za Pokal Slovenije in Kriterij slovenskih mest se je udeležilo 148 tekmovalcev iz vseh slovenskih klubov. Manjkali so le tisti, ki tekmujejo v skupinah elite in U23, saj je bila prav tisti konec tedna pomembnejša kolesarska tekma na Hrvaškem.

Kolesarji so se pomerili na sedemsto metrov dolgem krogu, ki je bil speljan od avtobusne postaje, mimo Mercatorja v Rožno ulico in mimo Alpine nazaj v ciljni prostor.

Za mesta med najboljšimi so se potegovali trije tekmovalci Sloge 1902, in sicer Miha Poljanec, Tine Bizjak in Jan Tratnik. Slednji je med mladinci osvojil odlično tretje mesto.

Nagradna križanka

		➡		DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI	URA PREKO DELOVNEGA ČASA	ZDRUŽENI NARODI	FMR-MEDIA	KRAJ PRI PUJI (HRVAŠKA)	SLOVENSKA KARIKA-TURISTKA	MONGOLSKA VLADARSKA ROBDINA	EMIL ZAKRAJŠEK	NAZAD-NJAKINJA	➡
				JUŽNO AFRIŠKA ANTILOPA			GODOVIŠKO KOPALIŠČE BARVNA SLEPOTA						AVSTRISKA ALPСКА SMUČARKA
				NAMERNO UNICEVANJE									
				ANO DOMINI LEON MARTI		NAKDANJA SMUČARKA ZAVADLAV BARIJ					PRVI IN DRUGI SAMOGLASNIK SARAJEVO		
											MADŽARSKI PESNIK MANJŠE NASELJE		
Branko Govekar	STARO IME ZA ETIOPIJO	ZAVOD ZA VZREJO KONJ	MORSKA JEGULJA GRUJ	DOVOLJENO ODPOTANJE OD NATANČNE MERE	➡	KILO TONA NOBELIJ		NARTIJ ZMAGA PRI SAHU		SKANDINAVSKO MOŠKO IME ALUMINIJ		IVAN SIVEC SOTESKA	
	GRAFIČNO ZNAMENJE OSTRIVEC				SMISEL, BISTVO DOJEMANJA EGIPTOVSKI BOMBAZ			DALMATINSKO ŽENSKO IME ČEŠKO DA			EGIPTOVSKI BOG SONCA EDO RAVNIKAR		
	VELIKA ROPARSKA KOBLIČKA						IGRALEC RANER GORA NAD BOKO KOTORSKO			STAROKRŠČANSKA LOČINA GORA V TURČIJI			
	AFRIŠKA MRZLIČKA					MESTO V OHIJU ZDA			POKRIVALO MUSLIMANK VANADIJ			TVORBA V PANJU DEL SRBIJE	
	RASTLINA ZA METLE					KAREL CAPEK SPORTNO DRUŠTVO		ANGLEŠKI AVTOMOBIL REKA V FRANCIJI			STIH BALKANSKO GLASBILO		
	IVAN LENDL		ŽAR (SRBSKO) NEON					BOJEVITO ŽENSKO PLEME RESASTA PŠENICA					
	ZOLAJEV ROMAN			... RE. MI. FA. SO. VAS NA KAVKAZU			SVEDSKI DROBIŽ ŽENSKO IME		VRSTA KAPUSNICE	RASTLINA NA KRASU		PLOŠČINSKA MERA RIMSKA LJUBLJANA	
	FLAVTISTKA GRAFE-NAUER					AKVARIJSKA RASTLINA NOVO MESTO				REKA V DOLINI CHAMONIXA LUTKAR MAJARON			RUSKI DRAMATIK NIKOLAJ RENIJ
	JACK NICHOLSON		NABIRALEC STARIH CUNJ					DEL FOTO-APARATA					
	ANTON AŠKERC		NISSANOV OSEBNI AVTO					ANGLEŠKO IME SLABŠA PŠENICA		SVIČARSKI DRŽAVNIK GUSTAVE SLOV. SKLADATELJI MILAN			
						ZAI MEK TONA		SVECENICA V APOLONOVEM TEMPLJU DEL OBRAZA			REKA V PAKISTANU PESNIK MERMOLJA		ANGLEŠKA IGRALKA GARDNER
						FMR-MEDIA	VRSTA SKLADBE					ANDREJ VELKAVRH	
						➡	STARO-ZIDOVSKI KRALJ		AMERIŠKI TENISAČ ARTHUR (1943-1992)			➡	NATRIJ

➤ Izžrebani reševalci nagradne križanke so:

Zoran More, Kacinova 18, 5280 Idrija
Srečko Troha, Mokraška vas 42, 5281 Sp. Idrija
Barbara Žužek, Cesta v Staro vas 5, 6230 Postojna

Pravilne rešitve pošljite do
15. novembra 2007 na naslov:

FMR-MEDIA
Arkova 43
5280 Idrija
s pripisom **“Nagradna križanka”**

Izžrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

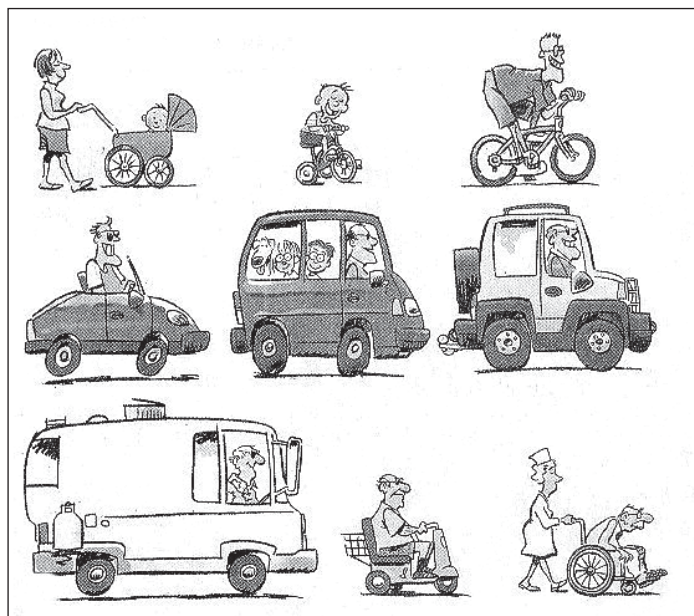
➤ Ime in priimek

➤ Naslov

➤ Pošta

Kopalna sezona biciklov v Idriji pod mostom je bila letos zelo uspešna

Kolesa življenja

Taščina prometna nesreča

Lojalna konkurenca

www.brus.si

Uradna otvoritev Poslovno logističnega centra,
18. oktober 2007

BRUS TRANSPORT

BRUS d.o.o., Godovič 154, 5275 Godovič
Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 25 201

